KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR
TÖRTÉNELEMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT

BUDAPEST
2018

Prof. Dr. Németh Dávid
KRE EDHT elnöke

Prof. Dr. Balla Péter
Rektor

Tartalomjegyzék

Tartalom

I. A KRE BTK Történelemtudományi Doktori Iskolájának alapadatai 4
II. A doktori képzés és a fokozatszerzés szervezeti keretei 5
1. A doktori iskola tanácsa 5
2. A doktori iskola vezetőjének feladatai és hatásköre 5
3.A doktori iskola titkárának feladatai és hatásköre..... 6
4.A doktori iskola belső szervezete..... 6
4. 1. A doktori iskola oktatási programjai 6
4. 2. A doktori oktatási program vezetője 6
4. 3. A doktori oktatási programok oktatói 8
4. 4. A témavezető feladatai és hatásköre 8
III. A jelentkezés és a felvétel szabályai a doktori iskolában..... 9
1. A szervezett doktori képzés..... 9
2. Felvétel a szervezett doktori képzésbe 9
3. .A felvételi eljárás 9
IV. A doktori képzés rendje 11
1. A szervezett doktori képzés rendje a doktori iskolában 11
2. A kreditgyűjtés szabályai 13
3. A doktori foglalkozásokon való részvétel 15
4. A komplex vizsga..... 15
5. Az abszolutórium kiállításának menete a doktori iskolában 19
6. Oktatási program váltása a doktori iskolában 19
7. Téma- és témavezető váltás a doktori oktatási programon belül 20
V. Fokozatszerzési eljárás 20
1. A doktori fokozat megszerzésének szakmai feltételei 20
1. 1. Önálló tudományos munkásság..... 20
1. 2. Idegen nyelvek ismerete..... 21
1. 3. Műhelyvita 21
2. A doktori értekezés formai kritériumai 21
3. A doktori szigorlat..... 22
4. A doktori értekezés nyilvánossága, bírálata 22
VI. Co-tutelle szerződésekkel kapcsolatos eljárási rend 22
VII. Minőségbiztosítás 23
VIII. Hallgatói nyilvántartás..... 23
1. sz. melléklet: A KRE TÖRTÉNELEMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA KÉPZÉSI TERVE 25
1. A Doktori Iskola felépítése 29
1. 1. Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740-1867 29
1. 2. Társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon 1867-1968..... 31
2. A Doktori Iskola tárgyainak áttekintése..... 35
3. A Doktori Iskola oktatási programjának szerkezete és tanterve 38
4. Tantárgyleírások..... 41

5. A Doktori Iskola preferált és a jelentkezőknek ajánlott témái 93
2. sz. melléklet: A TANULMÁNYI, KUTATÁSI, PUBLIKÁCIÓS ÉS OKTATÁSI TEVÉKENYSÉGÉRT JÁRÓ KREDITEK A KRE TÖRTÉNELEMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLÁJÁBAN 96
3. sz. melléklet: ADATLAP A DOKTORI ABSZOLUTÓRIUM KIÁLLÍTÁSÁHOZ 97
4. sz. melléklet: AZ ÖNÁLLÓ TUDOMÁNYOS MUNKÁSSÁG IGAZOLÁSA 98
5. sz. melléklet: KÉRELEM DOKTORI FOKOZATSZERZÉSI ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSA IRÁNT 99
6. sz. melléklet: JELENTKEZÉSI LAP DOKTORI SZIGORLATRA 101
7. sz. melléklet: JELENTKEZÉSI LAP MŰHELYVITÁRA 103
8. sz. melléklet: JELENTKEZÉSI LAP DOKTORI VÉDÉSRE 105
9. sz. melléklet: AZ ÉRTEKEZÉS, A MAGYAR ÉS IDEGEN NYELVŰ TÉZISEK ELEKTRONIKUS BENYÚJTÁSÁNAK RENDJE 107
10. sz. melléklet: HALLGATÓI ELÉGEDETTSÉG MÉRÉSE 108
11. sz. melléklet: OKTATÁSI, SZOLGÁLTATÁSI INFRASTRUKTÚRA VÉLEMÉNYEZÉSE 112
12. sz. melléklet JELENTKEZÉSI LAP KOMPLEX VIZSGÁRA 115

I. A KRE BTK Történelemtudományi Doktori Iskolájának alapadatai

A doktori iskola neve, székhelye:

KRE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola
1146 Budapest
Dózsa György út 25.

A doktori iskola vezetője

Prof. Dr. Hermann Róbert egyetemi tanár, DSc
KRE BTK 1146 Budapest, Dózsa György út 25. 110. szoba

A doktori iskola titkára

Prof. Dr. habil. Nagy Mariann egyetemi tanár PhD.
KRE BTK 1146 Budapest Dózsa György út 25-27. I. em. 101/b.
E-mail: nagy.mariann@kre.hu

A doktori iskola elérhetősége, adminisztrációja

Titkárság:	KRE Történelemtudományi Doktori Iskola 1146 Budapest, Dózsa György út 25.
Adminisztrátor:	Zimonyi Zsófia Anna
Ügyintézés:	Péntek, 9.30-14 óra
Telefon:	+36 1 872-1705
E-mail:	zimonyi.zsofia@kre.hu

1.§ (1) Jelen szabályzat a Károli Gáspár Református Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzatának III. 6. sz. mellékletének (*Szabályzat a doktori képzésről és doktori (PhD) fokozatszerzésre vonatkozó eljárásról; a* továbbiakban: Doktori Szabályzat) melléklete.

2.§ Jelen működési szabályzatot a Doktori Iskola a honlapján hozzáférhetővé teszi.

II. A doktori képzés és a fokozatszerzés szervezeti keretei

1. A doktori iskola tanácsa

3.§ (1) A Történelemtudományi Doktori Iskola (továbbiakban: TDI) vezetőjének munkáját a Történelemtudományi Doktori Iskola Tanácsa (továbbiakban: TDIT) segíti.

(2) A TDIT határozhat úgy, hogy a feladatait a Történelemtudományági Doktori és Habilitációs Tanács látja el (továbbiakban: TTDHT).

4.§ (1) A TTDHT összetételét és általános feladatait a Doktori Szabályzat határozza meg.

(2) A TTDHT üléseit az elnök hívja össze és vezeti. Az elnök minden olyan esetben is köteles azt összehívni, ha azt bármelyik tagja kéri.

(3) A TTDHT napirendi pontjait is tartalmazó meghívót a tagoknak az ülés előtt nyolc munkanappal meg kell kapniuk legalább elektronikus úton.

(4) A TTDHT ülésein, elnöki meghívásra, bárki részt vehet tanácskozási joggal.

(5) Összeférhetetlenség fennállása esetén a TTDHT azon tagja, aki a pályázóval hozzátartozói viszonyban van, vagy akitől az ügy tárgyilagos elbírálása egyéb okból nem várható el, a Tanács munkájában nem vehet részt.

(6) A TTDHT üléseiről jegyzőkönyv készül, amelyet az elnök aláírásával hitelesít.

2. A doktori iskola vezetőjének feladatai és hatásköre

5.§ (1) A TDI vezetője az Egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanára, akit a törzstagok közül a TTDHT javaslata alapján az EDHT választ és a rektor bíz meg és ment fel. A megbízás 3 évre szól, amely megismételhető. A megbízásról megbízólevél kerül kiállításra.

(2) A TDI általános képviseletét a TDI vezetője látja el.

6.§ (1) A TDI tevékenységéért a TDI vezetője felel. A TDI vezetőjének feladatait az Egyetemi Doktori Szabályzat tartalmazza.

(2) A TDI vezetőjének munkáját a TDI doktori titkárságán dolgozó adminisztrátor segíti.

(3) Az adminisztrátor feladatait az Egyetemi Doktori Szabályzat tartalmazza.

3.A doktori iskola titkárának feladatai és hatásköre

7.§ (1) A TDI működésével kapcsolatos ügyviteli és szervezési feladatokat a doktori iskola titkára (a továbbiakban: titkár) irányítja.

(2) Titkár a TDI tudományos fokozattal rendelkező oktatója vagy az Egyetem ügyvivő-szakértő beosztásban foglalkoztatott alkalmazottja lehet. A titkár személyéről a TDI vezetője dönt.

(3) A titkár feladatait az Egyetemi Doktori Szabályzat határozza meg.

(4) A titkár munkáját elsősorban a TDI titkársága segíti.

4.A doktori iskola belső szervezete

4. 1. A doktori iskola oktatási programjai

8.§ (1) A Történelemtudományi Doktori Iskolát két oktatási program alkotja:

Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740–1867
Programvezető: Prof. Dr. Hermann Róbert, DSc (törzstag. a DI vezetője)

Társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon 1867–1968
Programvezető: Prof. Dr. habil. Szakály Sándor, egyetemi tanár, DSc. (törzstag)

(2) A programok a „bölcsészettudomány" tudományterület, „történelemtudományok" tudományágon belül az *1740 és 1867 közötti társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban*, és az *1867 és 1968 közötti társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon* kutatási területeit ölelik fel.

(3) A programok a KRE BTK alábbi akkreditált mesterképzési szakjaira épülnek:

- Történelemtanár; MAB 2008/7/XII/5/13. sz. határozat
- Történelem diszciplináris mesterképzés; MAB 2008/9/X/26. sz. határozat

(4) A Történelemtudományi Doktori Iskola képzési rendje a jelen Szabályzat 1. számú mellékletét képezi.

4. 2. A doktori oktatási program vezetője

9.§ (1) A doktori oktatási program vezetője a TDI „dr. habil." (és lehetőség szerint egyetemi tanári) címmel, illetve kivételes esetben annak megfelelő tudományos teljesítménnyel rendelkező törzstagja lehet.

(2) A doktori oktatási program vezetőjét a TDI vezetőjének javaslatára a TTDHT szavazza meg, a TDI vezetője bízza meg, illetve menti fel. A megbízás megszűnik

- a doktori program megszűnésével,
- a programvezető lemondásával,
- az egyetemmel való jogviszony megszűnésével,
- felmentéssel a TTDHT döntése alapján.

(3) A doktori oktatási program vezetőjének feladatai és hatásköre:

- a program érvényben lévő tanegység-listájának alapján minden félévben összeállítja a program kurzuskínálatát, és azt legkésőbb a szorgalmi időszak utolsó hetének végéig eljuttatja meghirdetésre a TDI titkárságára;
- a meghirdetendő kurzusokról a program megfelelő ütemben való elvégzéséhez szükséges módon gondoskodik;
- a program oktatóival egyezteti a kurzusok anyagát, az oktatóktól bekéri és a TDI titkárságára is továbbítja a meghirdetett kurzusok minél teljesebb leírását, bibliográfiáját;
- a TDI vezetőjének felhívására gondoskodik a mindenkori adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséről, felelős a beszámolók határidőben történő elkészültéért;
- tájékoztatja az ügyek szempontjából releváns fórumokat a programot illető mindennemű változásról;
- kezdeményezheti a programmal kapcsolatos bármilyen információ, közlemény, munkaanyag, hír közzétételét a TDI honlapján;
- nyilvántartást vezet a program oktatóiról, mely tartalmazza az oktató nevét, születési évét, tudományos fokozatát, habilitációjának évét, egyetemi beosztását, teljes munkaviszonyának helyét, törzstagságához szükséges adatokat
- véleményezi és a TTDHT elé terjeszti az egyéni felkészülés keretében tanulmányokat folytató hallgatók munkatervét;
- javaslatot tesz a TTDHT elnökének a témavezető személyére a doktorandusz tanulmányai megkezdésekor, legkorábban felvételekor, legkésőbb első beiratkozott félévének lezárásáig;
- az oktatási program hallgatója és/vagy témavezetője kérésére dönt a témaváltásról, valamint javaslatot tesz a TDI vezetőjének a témavezető-váltásra;
- javaslatot tesz a TDI vezetőjének a felvételiztető bizottságok összetételére, valamint a témavezetővel egyeztetve a doktori szigorlati bizottság összetételére, a szigorlat kérdésköreire, és védési bizottságok összetételére.
- állást foglal az abszolutórium kiállításának kérdésben a TDI-ban rendszeresített, a doktorandusz által kitöltött adatlapon, amellyel elismeri, hogy a hallgató megszerezte a program elvégzéséhez szükséges krediteket, számára az abszolutórium kiállítható, továbbá archiválja az adatlapot, mint a program működésére vonatkozó, a további adatszolgáltatásokhoz felhasználható információforrást;
- a TDI vezetőjének felhívására minden évben nyilatkozik arról, hogy a program kíván-e az adott évben az általánostól eltérő jelentkezési feltételeket és felvételi követelményeket meghatározni, s ha igen, melyek azok, továbbá megadja a felvételi vizsga időpontját és helyét;
- miután a TTDHT jóváhagyta a szigorlati bizottság összetételét, kijelöli a doktori szigorlat időpontját, felkéri a szigorlati bizottság tagjait;
- dönt az értekezések műhelyvitára bocsátásáról, gondoskodik megszervezésükről, lebonyolításukról, és a védés jegyzőkönyvét eljuttatja a TTDHT elnökének;
- amennyiben ezt a jogkört az adott évben a TDI vezetője ráruházta, a programnak ítélt pénzügyi keretre vonatkozóan él utalványozási jogával, viselve a pénzügyi és a büntetőjogi felelősséget;

- minden év március 1-jéig beszámolót készít a TTDHT által a programnak ítélt pénzügyi keret felhasználásáról, amelyre vonatkozóan az utalványozási jogkört gyakorolta, és ezt a beszámolót eljuttatja a TTDHT elnökének.

4.3. A doktori oktatási programok oktatói

10.§ (1) A doktori oktatási program oktatóját a programvezető kéri fel, és a tudományági doktori és habilitációs tanács bízza meg.

(2) A doktori oktatási program oktatójának feladata lehet
- óratartás,
- témavezetés,
- vizsgáztatás,
- vizsgaanyagok összeállítása,
- részvétel a fokozat megszerzése során ülésező bizottságok munkájában.

(3) Óratartás, vizsgáztatás és a vizsgaanyag összeállítása esetén köteles munkájának eredményét a programvezető rendelkezésére bocsátani.

(4) Bármilyen kérdésben javaslatot tehet a programvezetőnek, illetve közvetlenül a doktori iskola vezetőjének.

4.4. A témavezető feladatai és hatásköre

11.§ (1) A témavezető az a tudományos fokozattal rendelkező oktató, illetve kutató, akinek személyét a programvezető javaslatára a tudományági doktori és habilitációs tanács az adott téma vezetésére jóváhagyja. Ekkor jelöli ki a kettős témavezetés esetén a felelős témavezetőt is.

(2) A témavezető az elvárható legmagasabb szakmai színvonalon irányítja és segíti az általa vezetett doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelöltek fokozatszerzésre való felkészülését.

(3) A témavezető a jelen Szabályzat 2. sz. mellékletében szereplő besorolás alapján határozza meg a doktorandusza által tudományos publikáció és kutatómunka révén szerzett kreditmennyiséget.

(4) A kettős témavezetést a MAB 2009. évi ülésének III. 4. sz. melléklete és a 43.§ szabályozza. A kettős témavezetés folyamatát minden esetben a TDI vezetője felügyeli.

(5) A témavezető munkájának értékelését az alprogramvezető évenként elkészíti és a tudományági doktori és habilitációs tanács elé tárja.

III. A jelentkezés és a felvétel szabályai a doktori iskolában

1. A szervezett doktori képzés

12.§ A doktori fokozat megszerzéséhez szükséges ismeretek megszerzése szervezett doktori képzés vagy egyéni felkészülés keretében történhet.

13.§ (1) A TDI által szervezett doktori képzés a doktori fokozat eléréséhez szükséges tudásszint, ismeretanyag és tudományos kutatói gyakorlat megszerzését segíti elő.

(2) A doktori képzés keretében a doktorandusz szervezett tudományos képzésben, szükség szerint és az Egyetem mindenkori lehetőségeinek függvényében idegen nyelvi képzésben vehet részt, és egyéni tudományos kutatómunkát végez.

2. Felvétel a szervezett doktori képzésbe

14.§ (1) A felvételi eljárás megszervezése a TTDHT elnökének feladata.

(2) A doktori képzésre való jelentkezés valamint a felvétel feltételeire illetve a jelentkezéshez szükséges dokumentumok leadásának határidejére a TTDHT minden év szeptemberében javaslatot tesz az EDHT elnökének.

(3) A felvételre jelentkezőnek meg kell jelölnie választott kutatási témáját és a felvételi jelentkezési laphoz csatolnia kell témavezetője – a témavezetői feladatok ellátásának elfogadását is tartalmazó – támogató nyilatkozatát.

3. .A felvételi eljárás

15. § (1) A felvételi eljárást a TTDHT által kijelölt legalább 3 tagú felvételi bizottság bonyolítja le. A felvételi bizottság valamennyi tagja tudományos fokozattal rendelkező, az adott doktori iskolában oktató státusz betöltő személy. A felvételi bizottság egy tagja az egyetemmel munkaviszonyban nem álló külső szakember. A felvételi eljárás tartalmát és lebonyolításának módját is a TTDHT határozza meg.

(2) A bizottság a jelentkezővel felvételi beszélgetést folytat, hogy képet kapjon a jelölt szakmai intelligenciájáról, doktori munkájával kapcsolatos elképzeléseiről, eddigi tudományos jellegű tevékenységéről, nyelvismeretéről. Meg kell győződnie arról, hogy doktori témája tényleg olyan kutatási részterület-e, amely alkalmas arra, hogy kidolgozása folyamatában a doktorandusz – a témavezető irányításával – elsajátítsa a tudományos módszerek alkalmazását, értékelhető tudományos eredményhez jusson, és erről tudományos közlemények, tudományos előadások, majd doktori értekezés formájában bizonyosságot tegyen.

(3) A felvételi eljárásban a bizottság a következő négy kategóriában ad pontokat:

1. szakmai intelligencia max. 40 pont
2. oklevél (5 évnél nem régebbi) max. 20 pont
   - kitüntetéses/kitűnő 20 pont

	- jeles	15 pont	
	- jó	10 pont	
3.	eddigi tudományos munka		max. 30 pont
	- OTDK-dolgozat (1. helyezés: 20 pont)	20 pont	
	- tudományos versenyen elért eredmény (Pro scientia díj: 25 pont)	25 pont	
	- publikáció, pályázat		
4.	Nyelvismeret		max. 15 pont
	államilag elismert középfokú „C” típusú:	5 pont	
	államilag elismert felsőfokú „C” típusú:	10 pont	

(4) Öt évnél régebben kiállított egyetemi oklevél esetén az oklevél nem pontozható, ekkor a szakmai intelligencia és az addigi tudományos munka maximális pontszáma 10-10 ponttal növekszik.

(5) Külföldi jelentkezők esetén a felvétel feltételeit, követelményeit és a pontozási rendszert a TTDHT határozza meg.

(6) A felvételhez legalább 60 pont szükséges.

16. § (1) A felvételi bizottság a jelentkezéshez bekért dokumentumok és a felvételi beszélgetés értékelése alapján rangsorolja a jelentkezőket, majd a rangsort a TTDHT elé terjeszti.

(2) A TTDHT a rangsor, illetve a rendelkezésre álló keretszám figyelembe vételével az egyes jelentkezők felvételét „javasolja”, „feltételesen javasolja” vagy „nem javasolja”. A javaslatok elkészítésekor a felvételre javasolt hallgatók közül TTDHT – megfelelő rangsor összeállításával – külön megjelöli azokat a személyeket, akiknek a felvételét az állami (rész) ösztöndíjas képzésre javasolja.

(3) A felvételi döntést a TTDHT által elkészített rangsor alapján és a TDI rendelkezésére bocsátott ösztöndíjkeretek, valamint a TDI egyéb lehetőségeinek, továbbá kapacitásának figyelembevételével a TTDHT hozza meg. A döntés során a pontszámok alapján kialakult rangsortól eltérni csak akkor lehet, ha a program rendelkezésére álló ösztöndíjas keret már betelt, s a rangsorban következő jelölt csak ösztöndíj elnyerése esetén kéri felvételét.

(4) A felvételről szóló döntésről a jelentkezőt 8 napon belül írásban értesíteni kell. A felvételről szóló határozatban közölni kell a képzésben történő részvétel feltételeit (fizetendő díjak, térítések, támogatások, kedvezmények stb.), valamint a jogorvoslati lehetőségre szóló felhívást.

(5) A felvételi rangsor és a felvételről szóló döntés nyilvános, az érintettek írásos értesítése mellett azt a kari hirdetőtáblán közzé kell tenni.

(6) Az állami ösztöndíjas és az önköltséges képzésre jelentkezők azonos követelmények és feltételek alapján vesznek részt a felvételi eljárásban.

17. § A felvételt elutasító döntés ellen a hallgatói jogorvoslati eljárás rendjéről szóló szabályzatban meghatározottak szerinti jogorvoslattal lehet élni.

18. § (1) A felvételt nyert doktorandusz hallgatók nyilvántartását a Bölcsészettudományi Kar Tanulmányi Osztálya vezeti. Az egyetemi doktorandusz nyilvántartás számára a TDI vezetője a felvételt követő 15 napon belül, majd szemeszterenként a beiratkozást követően legkésőbb október 30-ig illetve március 1-ig tájékoztatást küld a rektornak a felvett és beiratkozott doktoranduszok adatairól.

(2) A doktoranduszok adatait – az érintett személyek hozzájárulásával, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezéseinek betartásával – a Doktoranduszok Országos Szövetsége (a továbbiakban: DOSZ) kérésére az Egyetem a DOSZ rendelkezésére bocsáthatja.

19. § (1) Azonos tudományágban működő doktori iskola doktorandusza a második tanulmányi félév lezárásáig nyújthatja be átvételi kérelmét a TTDHT-nak. A kérelem akkor terjeszthető elő, ha a kérelmező legalább egy lezárt tanulmányi félévvel rendelkezik, amelyben legalább 25 kreditpontot szerzett, és az adott kar valamelyik tanszéke kutatóhelyként befogadó nyilatkozatot ad.

(2) Az átvétel iránti kérelemben a doktoranduszznak meg kell jelölnie választott kutatási témáját és csatolnia kell témavezetője – a témavezetői feladatok ellátásának elfogadását is tartalmazó – támogató nyilatkozatát.

(3) Átvétel kizárólag önköltséges képzésre történhet.

IV. A doktori képzés rendje

1. A szervezett doktori képzés rendje a doktori iskolában

20. § (1) A doktoranduszok előadásokon, szemináriumokon és tutoriális foglalkozásokon vesznek részt. A tutorálás formai és tartalmi követelményeit a témavezetők szabják meg.

(2) Az előadások kollokviummal, a szemináriumok gyakorlati jeggyel zárulnak. A tananyag ismeretét öt fokozatban lehet értékelni: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1). A tutoriális foglalkozásokon nyújtott teljesítményt háromfokozatú minősítéssel kell értékelni: „kiválóan megfelelt”, „megfelelt”, „nem felelt meg”. Az elégtelen érdemjegy, illetve a „nem felelt meg” minősítés javítása két alkalommal kísérelhető meg.

21. § Az oktatási alprogramokban folyó szervezett képzés a nappali tagozatos hallgatóknál kötelező és szabadon választható tantárgyakból áll. A szabadon választható tárgyakat a társ-alprogramok kínálják fel. A doktorandusz más egyetemen vagy külföldön – előzetes jóváhagyás alapján – szerzett kreditjeinek vagy dokumentált teljesítményének beszámításáról írásbeli kérelem és az elvégzett kurzus tematikája alapján a TTDHT dönt.

22. § (1) A doktorandusz a képzés folyamán tudományos kutatómunkát végez, oktatói feladatokat vállalhat, továbbá vizsgákon való felügyelettel bízható meg.

(2) A kutató-oktató munka különösen az alábbi tevékenységi köröket foglalja magában:

- publikáció és tanulmányírás,
- a kar alapképzésében részt vevő hallgatók oktatása,
- tudományos előadások tartása.
- szerkesztői és ahhoz kapcsolódó feladatok (szakfordítás, lektorálás),
- tudomány- és oktatásszervezés,
- hazai vagy külföldi kutatómunka,
- kiállítás szervezése.

(3) A doktorandusz számára három „disszertációs beszámoló" elvégzése kötelező, melynek keretében a program nyilvánossága előtt beszámol kutatásának aktuális állásáról. A beszámoló formai kereteiről a témavezető és a programvezető dönt.

23. § (1) Az oktatási/kutatási tevékenységi kör kötelező eleme, hogy az abszolutóriumhoz minden hallgatónak legalább 18 kreditpont értékű publikációval kell rendelkeznie. Általános alapelv, hogy a publikációknak történelemtudományi szakfolyóiratokban és szakmai tudományos ismeretterjesztő folyóiratokban kell megjelenniük. A publikációk rangjáról és az értük adható kreditpontokról a hallgató kérésére a témavezető és a programvezető dönt. A publikációknak a hallgató doktori iskolai tevékenysége idején kell megszületniük, de indokolt esetben adható kreditpont a hallgató témájához kapcsolódó, a doktori iskolai tevékenység megkezdése előtti évben megjelent közleményekért is.

(2) A kredittel honorálható tanulmányok száma nem maximált, tehát hét-nyolc, a feltételeknek megfelelő tanulmány publikálásával akár a teljes kutatási/oktatási kötelezettség teljesíthető. A doktori eljárás megindításához azonban legalább két saját tanulmány vagy könyvfejezet megléte szükséges.

(3) Oktatási tevékenységnek az alapképzésben meghirdetett, kétórás kurzus megtartása számítható be a KRE nappali vagy levelező szakos hallgatóinak, szerződés keretében. (Ez lehet két tanéven át egy-egy kurzus félévente, vagy két félévben két-két kurzus, de akár egyetlen félévben négy kurzus is.)

(4) Tudományos előadásnak a tudományos rendezvényen, konferencián, tanácskozáson, egyéb szakmai közönség előtt magyar vagy idegen nyelven megtartott, dokumentálható előadás számít. Az előadás (szerkesztett) szövegének utólagos megjelentetése elfogadható (további kreditpontokkal honorálható) önálló publikációként. Ismeretterjesztő és/vagy nem dokumentálható rendezvényeken tartott előadásokért nem adható kreditpont.

(5) A szerkesztői és ahhoz kapcsolódó tevékenységi kör magában foglalja a tényleges szerkesztői munkát (tanulmánykötet, folyóirat stb.), a sajtó alá rendezést, a (szakmai és idegen nyelvi) lektorálást, recenziók, könyvajánlók publikálását, tudományos szövegek fordítását, szakbibliográfia készítését stb.

(6) Tudomány-és oktatásszervezési tevékenységnek minősül különösen:

- tudományos-szakmai rendezvények, konferenciák, tanulmányutak szervezése;

- sikeres pályázatírás (elsősorban saját intézménybeli pályázat esetén, önálló részfeladat (ok) elvégzése a témavezetővel, a program vagy a TDI oktatóival, a tanszék egyéb munkatársaival együttműködve);
- közreműködés adat- és információszolgáltatásban, adatgyűjtésben, doktori alprogram munkájának szervezésében;
- egyéb szervezési feladatok ellátása, a témavezető mérlegelése alapján.

(7) Hazai és külföldi kutatómunkaként a szervezett, külföldi képzésben való részvétel során (ösztöndíjasként) vagy magánúton végzett, tényleges és dokumentálható kutatás vehető figyelembe.

24.§ A doktori képzési programban előírt összes vizsga- és más kötelezettségének az előírt időben eleget tevő hallgató végbizonyítványt (abszolutórium) szerez. A szervezett doktori képzésből PhD fokozat nélkül kilépő hallgatónak – a TDI vezetője által ellenjegyzett – írásos kérésére az EDHT erről írásos igazolást állít ki.

2. A kreditgyűjtés szabályai

25.§ (1) A doktorandusz hallgatói kötelezettségének teljesítését tanulmányi pontokban (kredit) mérik. A kredit a doktorandusz hallgatói kötelezettségek teljesítésére irányuló tanulmányi, kutatói munka mértékegysége.

(2) A doktori képzésben az első négy szemeszterben – szemeszterenként – átlagosan 24 kredit, a második négy szemeszterben átlagosan 30-30 kredit teljesítését kell előírni, egy kredit 30 munkaóra munkaidő-ráfordítást fejez ki.

(3) Nyelvtanulási foglalkozásokkal kreditet szerezni nem lehet, mivel a képzésben résztvevők részére nyelvtanulási kötelezettség nincs.

26. § A képzésben való részvétellel 240 kreditet kell megszerezni.

27. § (1) A közös tárgyak 6-10 kreditpont, a szakterületi tárgyak 5 kreditpont értékűek. Kivételt képeznek a tutoriális foglalkozások, melyek félévente 10 kreditpontot érnek.

(2) A doktorandusz a szervezett képzésben a közös tárgyak teljesítésével 6-10 (összesen 128) kreditpontot lehet szerezni. A doktorandusz által szabadon, ám témájához kapcsolódó, irányítottan választott két meghirdetett kurzus elvégzésével további 20 kreditpont szerezhető. A kötelező, illetve a szabadon választható tárgyak elvégzésével minimálisan megszerzendő kreditpontok száma: 148 (128+20).

A kötelező tárgyak zömét öt modul tárgyainak kurzusai teszik ki, melyek a következők:

2 kurzusból álló elméleti modul, 3 kurzusból álló historiográfia és kutatásmódszertan, 2 kurzusból álló forrásismeret, 3 kurzusból álló idegen nyelvű szakszöveg és szakirodalom olvasás és 5 kurzusból álló, személyre és kutatási témára szabott tutoriális modul (konzultációk a témavezetővel és beszámolók). Ehhez az 5 kötelező modulhoz társul 2 irányítottan felvehető kurzus, mely két tematikus blokkból választható. Az összesen 12 kötelező és a 2 irányítottan választott kurzus mellé érdeklődésétől és idejétől függően a

doktorandusz annyi meghirdetett kurzust vesz fel és végez el, amennyit akar, ám ezek közül maximálisan csak 2 konvertálható kreditté (összesen 20 kreditnyi értékben).
A doktorandusz teljesítményét minden kurzus esetében 5 fokozatú skálán értékeli a tanár. Elégtelen minősítés esetén azonban a kurzusért kredit nem adható.

28. § (1) A doktorandusz az abszolutóriumhoz szükséges további 92 kreditet a tudományos kutatómunka körébe tartozó tevékenységekkel és oktatással szerezheti meg, de az egyes tevékenységfajtákkal megszerezhető kreditek száma maximált.

(2) Az abszolutóriumhoz minden hallgatónak legalább kettő saját tudományos közleménnyel kell rendelkeznie. A különböző típusú és terjedelmű publikációkért járó kreditpontokat a 2. sz. melléklet tartalmazza. A kredittel honorálható tanulmányok száma nem maximált, tehát hét-nyolc, a feltételeknek megfelelő tanulmány publikálásával akár a teljes kutatási/oktatási kötelezettség teljesíthető.

(3) Oktatásért maximum 24 kreditpont adható. Mivel minden megtartott kurzusért 6 kredit jár, az abszolutórium megszerzéséig összesen 4 oktatott kurzus számítható be.

(4) Tudományos előadások tartásáért maximum 16 kredit szerezhető. Egy előadásért a rendezvény rangjától és a hallgató részvételének témavezetői értékelésétől függően 2-4 kredit adható.

(5) Folyóirat számának szerkesztéséért 10-12, tanulmánykötetéért 24-28 kreditpont adható maximum egy alkalommal.

(6) Tudomány- és oktatásszervezési feladatok ellátásáért maximum 12 kreditpont adható

(7) Hazai vagy külföldi kutatómunkáért annak eredményességétől, hatékonyságától függően 2–6 kreditpont adható, maximum 10 kreditpont értékben.

(8) A témavezető belátása szerint további, a tevékenységek fenti meghatározása során konkrétan nem nevesített, de a tudományos kutatómunka és az oktatás részét képező (kiegészítő) tevékenységekért is adható kreditpont, az értékeléskor a fentiek szellemében eljárva. Annak megítéléséhez, hogy egy konkrét tevékenység hány kreditpontot ér, segítséget nyújt, hogy a kreditrendelet értelmében egy kredit 30 tanulmányi munkaórával egyenlő, illetve, hogy a képzési modulban egy kötelező kurzus teljesítése 6-10, egy szabadon választható kurzus teljesítése 5, a kutatási/oktatási modulban pedig egy oktatott tanegység (féléves, kétórás kurzus megtartása) 1-6 kreditpontot ér.

(9) Az egyes tevékenységekért adható maximális kreditpontok összesítése:

- Tudományos előadás tartása: 16 kreditpont
- Szerkesztés: egyszer 10-12 (folyóiratért), illetve 24-28 kreditpont (tanulmánykötetért)
- Fordítás: 16 kreditpont
- Lektorálás: 12 kreditpont
- Tudomány- és oktatásszervezés: 12 kredit
- Hazai vagy külföldi kutatómunka: 10 kredit
- Oktatás: 24 kreditpont

29. § (1) A kutatási/oktatási tevékenységeket a kurzusokhoz hasonlóan legkésőbb a vizsgaidőszak kezdetéig fel kell venni a Neptun rendszerben, a vizsgaidőszak végéig pedig teljesíteni és igazoltatni is kell a téma- és alprogramvezetővel. A kredit odaítélésén túl az értékelés háromfokozatú skálán történik: kiválóan megfelelt, megfelelt, nem felelt meg.

(2) A hallgatónak dokumentáció/beszámoló benyújtásával is be kell mutatnia, hogy pontosan milyen munkáért kapott kreditpontokat. A beszámolót minden félév végén, a kreditpontok megszerzése előtt elektronikus formában kell elkészítenie és mind a téma-, mind a programvezetőhöz eljuttatnia e-mailhez csatolt fájlban. Az egyes tevékenységfajták esetén a beszámolónak az alábbi információkat kell tartalmaznia minimálisan:

- Publikáció/tanulmányírás: a publikáció bibliográfiai adatai (részletesen), valamint a tanulmány rövid (1600–2400 karakter terjedelmű) kivonata, összefoglalója.
- Oktatás: a kurzus kódszáma, címe, időpontja, helyszíne; tematikája és olvasmánylistája, valamint az oktatott hallgatók névsora.
- Előadás**:** a konferencia vagy egyéb rendezvény részletes programja és az előadás rövid (1600–2400 karakter terjedelmű) kivonata.
- Szerkesztés**:** a kiadvány (könyv, periodika) bibliográfiai adatai, továbbá a végzett tevékenység ismertetése röviden (1600–2400 karakter terjedelemben), esetleg a munka végeredménye vagy részletei elektronikus formában.
- Tudományszervezés, oktatásszervezés**:** beszámoló az elvégzett munkáról, a tevékenység leírása, az eredmények ismertetése (1600–2400 karakter terjedelemben).
- Külföldi kutatómunka: a kutatómunka részletes munkaterve és beszámoló az elvégzett munkáról, az elért eredményekről.

E minimálisan megadandó információkon kívül a végzett munkára vonatkozó bármely egyéb anyag, dokumentum mellékelhető a beszámolóhoz (elektronikus formában), de ez nem teszi mellőzhetővé a rövid összefoglalók, ismertetők, adatok közlését. Az indexben érvényesített kreditérték csak a beszámoló benyújtásával együtt érvényes.

3. A doktori foglalkozásokon való részvétel

30. § A doktori foglalkozásokon való részvétel a kurzus vezetője által meghatározott szabályok és a TVSZ vonatkozó rendelkezései értelmében kötelező.

4. A komplex vizsga[1]

31. § (1) A komplex vizsga a képzési és kutatási szakaszban megszerzett elméleti ismeretek összefoglaló számonkérését, valamint a kutatási és disszertációs szakaszra való felkészültség felmérését célozza.

(2) A komplex vizsga két fő részből áll. Az elméleti részben a vizsgázó elméleti felkészültségét kell felmérni, a disszertációs részben a vizsgázó a tudományos előrehaladásáról ad számot.

[1] A 2016. szeptember 1. után hallgatói jogviszonyt létesített hallgatók esetében.

(3) A komplex vizsga elméleti részében a vizsgázó legalább két tárgyból tesz vizsgát, a számon kérhető ismereteket, illetőleg tárgyak listáját a doktori iskola képzési terve tartalmazza. Az elméleti vizsgának lehet írásbeli része is.

(4) A komplex vizsga disszertációs részében a vizsgázó előadás formájában ad számot szakirodalmi ismereteiről, beszámol kutatási eredményeiről, ismerteti a doktori képzés kutatási és disszertációs szakaszára vonatkozó kutatási tervét, valamint a doktori értekezés elkészítésének és az eredmények publikálásának ütemezését.

4.1. A komplex vizsgára jelentkezés feltételei

32. § (1) A komplex vizsgán az a szervezett doktori képzésben tanuló doktorandusz vehet részt, aki teljesítette doktori program képzési tervében a képzési és kutatási szakaszra előírt tanulmányi és kutatási krediteket, ide nem értve a képzési tervben a komplex vizsgához (vizsgatárgyakhoz) rendelt krediteket.

(2) A komplex vizsgára jelentkezéshez a témavezető írásban értékeli a hallgatónak a képzési és kutatási szakaszban mutatott teljesítményét, és állást foglal a komplex vizsgára bocsáthatóságról.

33. § (1) A komplex vizsgára és a doktori fokozat megszerzésére előzetes doktori képzés nélkül az is jelentkezhet, aki a diplomáját a jelentkezést megelőzően legalább öt évvel korábban szerezte, megfelel doktori iskolába való felvétel feltételeinek, és szakmai, tudományos tevékenysége alapján megállapítható, hogy munkássága megfelel az adott doktori program képzési tervében legalább a képzési és kutatási szakaszra előírt követelményeknek.

(2) A felvételi követelményeknek való megfelelés vizsgálatára TTDHT szóbeli felvételi vizsgát írhat elő.

(3) A kérelem és a sikeres felvételi vizsga, valamint a felvételről és a komplex vizsgára bocsátásról a doktori téma szerint illetékes doktori program vezetőjének részletes véleménye alapján a TTDHT habitusvizsgálatot folytat le.
A habitusvizsgálat során értékeli a jelentkező szakmai életrajzát, a kérelem benyújtása előtt folytatott tudományos teljesítményét, tudományos közleményeit, más szakmai munkásságát, oktatási tevékenységét stb.

(4) A habitusvizsgálat eredményét a képzési tervben a kutatómunkára és az oktatási feladatokra meghatározott kreditekben kell kifejezni, és szöveges indokolással jegyzőkönyvbe kell foglalni. A doktori iskola tanácsa a habitusvizsgálat eredménye alapján javaslatot tesz a tudományági doktori tanácsnak a komplex vizsgára bocsátásra, ha a jelentkező megszerezte a vizsgára bocsátáshoz szükséges kreditmennyiséget. A kreditszámításnál nem kell figyelemmel lenni a tanulmányi és a kutatási krediteknek a szervezett képzésben résztvevőkre vonatkozó megoszlására.

(5) A habitusvizsgálat lefolytatásáért és a komplex vizsgáért a jelentkező az SzMSz III. 2. sz. melléklete, a Hallgatói támogatásokról és díjakról szóló szabályzatban meghatározott díjat fizet, kivéve, ha a KRE munkavállalója.

(6) A tudományági doktori tanács dönt a jelentkező felvételéről és a komplex vizsgára bocsátásról.

4.2. Vizsgajelentkezés

34. § (1) A tavaszi vizsgaidőszakban tartandó komplex vizsgára minden év március 31-ig, a téli vizsgaidőszakban tartandó komplex vizsgára október 31-ig kell jelentkezni írásban, a TDI titkárságára benyújtott, a jelen Szabályzat 12. sz. mellékletében meghatározott jelentkezési lapon.

(2) A szervezett doktori képzésben résztvevő doktoranduszznak – ha a kari doktori szabályzat előírja –, a jelentkezési laphoz csatolni kell a kutatómunkáról szóló írásművet.

(3) A komplex vizsgára előzetes doktori képzés nélkül jelentkezőnek az (1)-(2) bekezdésben foglaltakon túl csatolnia kell:

a) a szakmai önéletrajzát,
b) a doktori iskolába való felvételhez szükséges dokumentumokat,
c) az eddigi szakmai, tudományos, oktatói munkájáról szóló írásbeli összefoglalót, és az ezt igazoló dokumentumokat. Tudományos tevékenységét a Magyar Tudományos Művek Tárában (MTMT) nyilvántartott közleményekkel kell igazolnia,
d) a kutatási és disszertációs szakaszra vonatkozó kutatási tervét,
e) a habitusvizsgálat és komplex vizsga díjának befizetéséről szóló igazolást.

4.3. A komplex vizsgák meghirdetése

35. § (1) A komplex vizsgákat vizsgaidőszakokban kell megtartani.

(2) A komplex vizsgák időpontjáról, a kutatási témához igazodó, az egyes vizsgázókra vonatkozó szakmai elméleti tárgyakról, és a vizsgabizottságok összetételéről a tudományági doktori tanács dönt, a doktori iskola vagy a doktori program vezetőjének javaslata alapján. A komplex vizsgák időpontját úgy kell meghatározni, hogy legalább 21 nap felkészülési idő álljon a vizsgázók rendelkezésére. A komplex vizsgák időpontjának meghatározásával egyidejűleg – az (1) bekezdésében foglaltakat is figyelembe véve – ugyanarra a vizsgaidőszakra ki kell jelölni az utóvizsgák időpontját is oly módon, hogy a két vizsga között legalább 15 napnak el kell telnie.

(3) A komplex vizsgára bocsátásról, a vizsga időpontjáról, a tudományági doktori tanács által megállapított vizsgatárgy(ak)ról és a vizsgabizottság összetételéről a TDI titkársága, az (1) bekezdésben meghatározott határidőre is figyelemmel, írásban értesíti a komplex vizsgára jelentkezetteket. (4) Különleges méltánylást érdemlő személyes körülményekre tekintettel a hallgató kérheti a komplex vizsga elhalasztását az adott vizsgaidőszakon belül. Ebben az esetben az utóvizsga-időszakban is kijelölhető a komplex vizsga napja.

4.4. A vizsgabizottság

36. § (1) A komplex vizsgát nyilvánosan, bizottság előtt kell letenni.

(2) A bizottság legalább három főből áll, akik közül legalább egy tag nem áll az Egyetemmel foglalkoztatási jogviszonyban, ide nem értve a kifejezetten és kizárólag e tevékenységre létesített megbízási jogviszonyt. A bizottság elnöke az Egyetem egyetemi tanára, professor

emeritusa, kutatóprofesszora vagy habilitált egyetemi docense lehet, tagjai csak tudományos fokozattal rendelkező személyek lehetnek. A vizsgabizottságba póttagot is jelölni kell.

(3) A vizsgabizottságban nem vehet részt a vizsgázó
a) témavezetője,
b.) hozzátartozója (Ptk. 8:1.§ (1) bekezdés),
c) közvetlen munkahelyi (kutatóhelyi) vezetője vagy beosztottja,
d) akivel közös tudományos közleménye van (kivéve, ha a kötet szerzői által írott fejezetek világosan elkülöníthetők egymástól), továbbá
e) akitől az ügyben nem várható el tárgyilagos értékelés.

(4) A kizárásról a vizsgázó vagy a kizáró okkal érintett személy bejelentése alapján, illetve más módon történt tudomásszerzést követően – ha a tudományági doktori tanács előzetesen póttagot is jelölt a vizsgabizottságba – a tudományági doktori tanács elnöke haladéktalanul dönt.

(5) A komplex vizsgán a doktorandusz témavezetője jelen lehet, de vizsgáztatásban és az értékelésben nem vehet részt. A vizsga időpontjáról a doktorandusszal egyidejűleg a TDI titkársága írásban értesíti a témavezetőt.

4.5. A vizsga értékelése. A sikertelen vizsga javítása

37. § (1) A komplex vizsgáról jegyzőkönyvet kell felvenni.

(2) A komplex vizsga egyes tárgyaihoz a doktori program képzési tervében kredit rendelhető.

(3) Ha a vizsgázó a komplex vizsga elméleti tárgyai valamelyikére vagy mindegyikre nem megfelelt minősítést kap, e tárgy(ak)ból ugyanabban a vizsgaidőszakban, az utóvizsgára kijelölt napon utóvizsgát tehet. Az utóvizsga díját a Hallgatói Térítési és Juttatási Szabályzat határozza meg.

(4) A komplex vizsga nem megfelelt disszertációs része utóvizsgán nem javítható.

(5) A komplex vizsga kreditpont nélküli különleges tanegység. A két vizsgarész külön-külön, és összesítés során kétfokozatú, megfelelt vagy nem megfelelt értékelésű lehet. Sikeres vizsga esetén az első rész tovább minősítendő. Minősítése 2-5 terjedő pontozás alapján négyfokozatú lehet: summa cum laude (90,00-100,00 %), magna cum laude (85,00-89,99 %), cum laude (75,00-84,99 %), rite (60,00-74,99 %). (9)

38. § (1) Ha a hallgató a negyedik félévet követő vizsgaidőszak – ideértve az utóvizsga időszakot is – utolsó napjáig nem tesz eredményes komplex vizsgát, a hallgatói jogviszonya megszűnik a sikertelen vizsga (utóvizsga) napján, illetőleg ha a vizsgakötelezettségét elmulasztotta, és nem kért vizsgahalasztást, a vizsgaidőszak utolsó napján.

(2) A hallgatói jogviszony megszűnéséről a Tanulmányi Osztály írásban értesíti a hallgatót.

(3) Az a volt hallgató, akinek a jogviszonya az (1) bekezdésben foglaltak miatt szűnt meg, a doktori képzésben előzetesen részt nem vett személyekre vonatkozó szabályok szerint jelentkezhet komplex vizsgára. Ha a volt hallgató a hallgatói jogviszonya megszűnésétől számított 5 éven belül jelentkezik komplex vizsgára,

a) vele szemben nem kell alkalmazni az 33. § (1) bekezdésében előírt 5 éves előzetes időt, továbbá a 33. § (2) bekezdésében foglaltakat,
b) a habitusvizsgálat során értékelni kell a doktori iskolában folytatott korábbi tanulmányi és kutatási tevékenységét is.

5. Az abszolutórium kiállításának menete a doktori iskolában

39.§ (1) Abszolutóriumot a kreditszabályzat alapján az kaphat, aki a Képzési Tervnek megfelelően megszerezte a 240 kreditet.

(2) A doktorandusz hallgató abszolvált tanulmányi státuszát annak a karnak a tanulmányi osztálya állítja be a Neptun tanulmányi rendszerben, amelyik a hallgató nyilvántartását vezeti, a TDI vezetője által jóváhagyott abszolutóriumkérelem alapján. A TDI vezetője az alábbi feltételek teljesülése esetén kérelmezi az abszolutórium beállítását.

- A doktoranduszznak ki kell töltenie a doktori iskolában erre a célra rendszeresített adatlapot.
- A kitöltött adatlap nyomtatott példányát alá kell íratnia programvezetőjével.
- A kitöltött és aláíratott adatlapot és az elvégzett kurzusokról, teljesített kreditkövetelményekről kinyomtatott elektronikus nyilvántartást le kell adnia a Tanulmányi Osztályon az abszolválás utáni tanulmányi félév első havának végéig (szeptember vagy március vége).

(3) Az adatlap elektronikus változatát a programok gyűjtik és összesítik. Ennek módjáról a programvezető rendelkezik. Az adatlapon szereplő információk a mindenkori adatszolgáltatási kötelezettségekhez és a minőségbiztosításhoz szolgálnak bázisul.

(4) Az abszolutóriumkérelem érdekében a kitöltött és a programvezető által aláírt adatlapot kell mellékelni. Az index és az adatlap adatainak hitelességét a programvezető aláírása igazolja.

6. Oktatási program váltása a doktori iskolában

40. § (1) Más oktatási programra, mint amelyre felvételt nyert és először beiratkozott a hallgató, az első három félév folyamán lehet átjelentkezni. Az átjelentkezés kérdésében a TTDHT dönt.

(2) A hallgatónak kérelméhez csatolnia kell a befogadó alprogram vezetőjének nyilatkozatát arról, mely tanegységeket és megszerzett kreditpontokat fogadja el a program képzési feltételeinek teljesítéseként. Az addig végzett tanegységek és megszerzett kreditek legalább egyharmada beszámítható.

(3) Ha a doktorandusz ösztöndíjban részesül, a TTDHT-nak az érintett programvezetőkkel egyeztetve arról is döntenie kell, magával viheti-e a hallgató az ösztöndíjat, vagy azt az elbocsátó alprogram magánál tartja.

7. Téma- és témavezető váltás a doktori oktatási programon belül

41. § (1) A képzés megkezdésétől számított három féléven túl, szakmailag indokolt esetben kérheti a doktorandusz, hogy a doktori oktatási alprogramon belül más témával vagy témavezetővel folytathassa tanulmányait

a) a téma kutathatóságának objektív nehézségei,
b) a témavezető tartós akadályoztatása vagy halála,
c) a kutatás során felmerült szakmai okok

esetén.

(2) A témavezetés ellehetetlenülése (a témavezető lemondása, tartós betegsége vagy halála) esetén a témavezető (esetleg téma-) váltás az (1) és (2) bekezdés időkorlátozásától eltekintve megtehető.

(3) A témaváltoztatást, illetve új témavezető kijelölését legkésőbb az abszolutórium kiállításának napjáig kérheti a doktorandusz. Az abszolválás utáni téma-, illetve témaváltoztatásról csak különösen indokolt esetben és méltányossági alapon dönthet a TTDHT.

(4) A téma- és a témavezető váltás iránti kérelmet a doktori oktatási program vezetőjének kell benyújtani, a kérelemhez mellékelve a lemondó és befogadó nyilatkozatot. A témaváltás kérdésében az oktatási program vezetője dönt, a témavezető-váltás iránti kérelmet pedig továbbítja a TTDHT elnökének.

(5) A doktorandusz vagy doktorjelölt témavezetője írásban, részletes indoklással, legkésőbb a képzés befejezéséig állhat el a témavezetéstől. A kérdésben a TTDHT dönt és egyben a programvezető javaslatára kijelöli az új témavezetőt. Döntéséről, részletes indoklással, írásban értesíti a doktoranduszt/doktorjelöltet, valamint az EDHT elnökét.

V. Fokozatszerzési eljárás

42. § (1) A fokozatszerzési eljárás általános szabályait a Doktori Szabályzat tartalmazza.

(2) A doktori fokozatszerzési eljárás megindítása iránt a jelen Szabályzat 5. sz. mellékletében foglalt adatlap benyújtásával határozott kérelmet kell előterjeszteni a TTDHT-nál.

1. A doktori fokozat megszerzésének szakmai feltételei

1. 1. Önálló tudományos munkásság

43. § (1) A jelöltnek tudományos munkásságát az értekezés benyújtásakor lektorált, tudományos folyóiratban vagy kötetben megjelent – részben megjelentetésre elfogadott – közleményekkel kell igazolnia. A publikációs teljesítményt az MTMT-be feltöltött és kinyomtatott lista benyújtásával lehet bemutatni, és azt a~~z~~ 4. sz. mellékletben szereplő nyilatkozat aláírásával a témavezető igazolja.

(2) A doktorandusznak a publikációinál minden esetben meg kell jelölnie, hogy a KRE Történelemtudományi Doktori Iskolája mely programjának hallgatója, és ki a témavezetője.

1. 2. Idegen nyelvek ismerete

44. § (1) Magyar anyanyelvű doktorjelölt esetén két olyan idegen nyelvből kell államilag elismert, legalább középfokú (B2) komplex típusú, vagy azzal egyenértékű nyelvvizsgával rendelkezni, amelyen olvasható tudományos szakirodalom. A latin nyelvből szerzett nyelvvizsga is elfogadható.

(2) Határon túli magyar jelölteknél második nyelvként az anyaország nem-magyar hivatalos nyelve elfogadható.

(3) Amennyiben a jelölt anyanyelve nem magyar, csak egy – számára idegen nyelvből szerzett – nyelvvizsga szükséges.

1. 3. Műhelyvita

45. § (1) A Műhelyvitát az adott program vezetője köteles megszervezni a doktori értekezés egy fűzött példányának a doktori iskola adminisztrátoránál történő leadást, illetve a témavezető jóváhagyó nyilatkozatának leadását követő három hét eltelte után.

(2) A Műhelyvitára a programvezető az értekezés témaköréhez értő, tudományos fokozattal rendelkező legalább egy külső és egy belső véleményezőket kér fel.

(3) A Műhelyvita során kell meggyőződni a doktori értekezés formai követelményeinek, illetve a tudományos elvárásoknak a teljesüléséről.

(4) A Műhelyvitára felkért külső és belső véleményezők írásbeli véleménye a Műhelyvita jegyzőkönyvének függelékét képezi.

(5) A Műhelyvita jegyzőkönyvének készítéséért a programvezető a felelős.

2. A doktori értekezés formai kritériumai

46. § (1) Irányadó formai paraméterek: Times New Roman betűtípus, 12 pontos betűméret, másfeles sorköz, 2,5 cm-es, a bal oldalon 3 cm-es margó, oldalszámozás az oldalak alján, lehetőleg lábjegyzet, folyamatos számozással.

(2) A disszertáció tudományos mű, azaz feltétlenül tartalmaz hivatkozásokat, bibliográfiát/irodalomjegyzéket. A hivatkozás- és címleírás-technika lehetőleg az adott tudományterület, szakterület bevett gyakorlatát kövesse, mintául véve valamely elismert, meghatározó szakmai folyóirat jegyzetelési szabályzatát.

(3) Az értekezést a tudományterület, szakterület nyelvén kell elkészíteni. Az ettől való eltérést a TTDHT-nek kell engedélyeznie a témavezető és a doktorandusz kérésére, mérlegelve, hogy biztosítható-e majdan hazai védési bizottság összeállítása (nemcsak adott nyelvű hazai opponencia, hanem tagság is).

(4) Minden idegen nyelvű disszertációnak el kell készíteni a magyar nyelvű rezüméjét.

(5) Az értekezés csak a témavezető jóváhagyásával nyújtható be. Ha az értekezést a jelentkező kijelölt témavezető nélkül készítette, akkor a doktori eljárásra bocsátásról a TTDHT az értekezés témája szerint illetékes tanszék véleményének figyelembevételével dönt.

3. A doktori szigorlat

47. § (1) A doktori szigorlat a doktorjelölt tágabb kutatási szakterületén szerzett ismereteinek számonkérési formája, egy fő- és egy melléktárgyból álló összefoglaló, áttekintő szóbeli vizsga, melyet a szigorlati bizottság előtt nyilvánosan kell letenni.

(2) A főtárgy a doktorjelölt kutatási témájának tudományterülete, a melléktárgy egy másik, a kutatási témához kapcsolódó történelemtudomány terület.

(3) A fokozatszerzési eljárás megindulását követően a programvezető javaslatának figyelembe vételével a tudományági doktori és habilitációs tanács meghatározza a szigorlati tárgyakat, kijelöli a kérdező tanárok személyét és összeállítja a háromfős szigorlati bizottságot.

(4) A kijelölt kérdező tanárok meghatározzák a szigorlati tárgyak tematikáját, melyet legalább 1 hónappal a kitűzött szigorlat előtt a jelölt rendelkezésére kell bocsátani.

(5) A szigorlat időtartama legalább 45, legfeljebb 60 perc, melyben a főtárgy-melléktárgy aránya 2/3-1/3.

(6) A doktori szigorlat minősítésére, eredményének kihirdetésére és megismétlésére a Doktori Szabályzat rendelkezéseit kell alkalmazni.

4. A doktori értekezés nyilvánossága, bírálata

48. § (1) A doktori értekezés mindenki számára nyilvános. A doktori értekezés és annak tézisei elektronikus, illetve nyomtatott formában való nyilvántartásáról a TDI vezetője gondoskodik.

(2) A dokumentumok elektronikus benyújtásának rendjét a jelen Szabályzat 9. sz. melléklete tartalmazza.

49. § (1) A Bírálóbizottság tagjait a TTDHT jelöli ki. A javaslatnak tartalmaznia kell három póttagot is, köztük az elnököt és a titkárt helyettesítő személyeket, és legalább egy lehetséges pótbírálót is. Ha a jelölt védése valamilyen oknál fogva lehetetlenné válik, a TTDHT javaslatot tesz az EDHT-nak a doktori folyamat megszüntetésére.

VI. Co-tutelle szerződésekkel kapcsolatos eljárási rend

50. § A kettős doktori témavezetés szabályait a két intézmény között a legmagasabb szinten megkötött szerződés szabályozza. Az eljárásra bocsátás és a disszertációval szemben támasztott követelmények a külföldön sorra kerülő, idegen nyelven írt disszertáció védésekor nem lehetnek alacsonyabbak a TDI előírásainál. Amennyiben a másik intézmény magasabb

követelményeket állít (például nagyobb terjedelmet ír elő), akkor minden esetben ezek a szigorúbb elvárások az érvényesek.

VII. Minőségbiztosítás

51. § (1) A Károli Gáspár Református Egyetem önértékelésen alapuló minőségbiztosítási rendszert működtet. Az Egyetem doktori iskoláinak minőségbiztosítása tekintetében az EDHT a TTDHT véleményére figyelemmel kialakítja a doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit és módszereit.

52. § (1) A TTDHT minőségbiztosítási feladatai:

- Kialakítja a tématerületekhez kapcsolódó oktatási programokat, ezeket rendszeresen felülvizsgálja, értékeli.
- Véleményezi a doktori témahirdetéseket.
- Meghatározza a doktori szigorlat tárgyait.
- Rendszeresen értékeli a doktoranduszok munkáját.
- Ellenőrzi a hallgatók által teljesítendő kreditpontok megszerzését
- Rendszeresen bemutatja és megvitatja a nyilvánosság előtt a hallgatók tudományos eredményeit.
- Műhelyvitán bemutatja és megvitatja a benyújtás előtt álló doktori disszertációt.
- Az oktatói munkára vonatkozóan a doktoranduszok véleményét félévente kérdőíven kéri ki.
- Az eredményeket kiértékeli, visszacsatolja és beépíti működésébe.
- Évente önértékelő jelentést készít a doktori iskola munkájáról, amelynek elemei: az elmúlt tanévhez képest bekövetkezett változások.

(2) További folyamatos minőségbiztosítást tesz lehetővé, hogy

- a felvételi feltételek meglétét minden esetben dokumentálni kell,
- a képzési rend szerves részét képezik a nyilvános beszámolók, szemeszterenkénti fejezetvédések, disszertációhipotézis-védések, szakmai viták,
- az értekezés benyújtását és opponens elé bocsátását minden indokolt esetben megelőzi a nyilvános műhelyvita.

VIII. Hallgatói nyilvántartás

53. § (1) A TDI titkára teljes körű hallgatói adatbázist (személyi adatok, képzéssel, alprogrammal kapcsolatos adatok, publikációs lista, szakmai CV, konferenciaszereplések stb.) épít ki. A hallgatókról szóló közérdekű információk megjelennek az iskola hivatalos honlapján is.

(2) A TDI nyilvántartja abszolutóriumot szerzett hallgatóit, s lehetőség szerint regisztrálja további karrierjük állomásait. Törekszik arra, hogy végzett és fokozatot szerzett egykori hallgatóit lehetőség szerint bevonja további kutatási vagy oktatási tevékenységébe, ezáltal is elősegítve szakmai fejlődésüket és erősítve saját szakmai bázisát. Megvalósítja a pályakövetést, ezáltal kiterjesztheti hatáskörét, javíthatja pályázati eredményességét, dokumentálni és növelni tudja az országos tudományos közéletben betöltött szerepét és súlyát.

Mellékletek:

1. sz. A KRE Történelemtudományi Doktori Iskola képzési terve
2. sz. A tanulmányi, kutatási, publikációs és oktatási tevékenységért járó kreditek a KRE Történelemtudományi Doktori Iskolájában
3. sz. Adatlap a doktori abszolutórium kiállításához
4. sz. Az önálló tudományos munkásság igazolása
5. sz. Kérelem fokozatszerzési eljárás megindítása iránt
6. sz. Jelentkezési lap doktori szigorlatra
7. sz. Jelentkezési lap műhelyvitára
8. sz. Jelentkezési lap doktori védésre
9. sz. Az értekezés, a magyar és idegen nyelvű tézisek elektronikus benyújtásának rendje
10. sz. Oktatói munka hallgatói véleményezése
11. sz. Az oktatási, szolgáltatatói infrastruktúra hallgatói véleményezése
12. sz. Jelentkezési lap komplex vizsgára

1. sz. melléklet: A KRE TÖRTÉNELEMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA KÉPZÉSI TERVE

A Károli Gáspár Református Egyetem történelem szakán BA szintű és MA szintű tanárképzés, valamint diszciplináris képzés folyik. A diszciplináris képzésben két szakirány van:

1, Gazdaság-, társadalom- és népességtörténet

2, Politikai rendszerek, katonai konfliktusok

A Doktori Iskola két programját úgy kívánjuk erre a képzésre építeni, hogy a korábban a Károli Gáspár Református Egyetemen és/vagy másutt végzettek, az MA diplomával rendelkezők, vagy a régebben megszerzett egyetemi diplomával bíró pályázók is felvételt nyerhessenek.

Ennek érdekében, a történelem szakos – tanári vagy bölcsész – diploma mellé csak egy „C" típusú, államilag elismert középfokú nyelvvizsga bizonyítványt kérünk bármely idegen nyelvből.

Doktori Iskolánk célja az, hogy a nemzetközi összefüggésekben elhelyezett XVIII-XX. századi magyar történelem társadalom-, politika- és hadtörténeti témaköreiben szakszerű képzést nyújtsunk. Oktatási és kutatási programunkat olyan kutatóknak, tudóstanároknak szánjuk, akik egyben a történetírás elvi, elméleti kérdéseivel, valamint az elmélyült (írott és audiovizuális) forráskutatás különböző módszereivel is tisztában vannak, ugyanakkor a doktori kurzus végén önálló kutatásra is képesek lesznek. Ezen ismeretek és alapkészségek elsajátításához általános és speciális historiográfiai és forráselemzési programot állítottunk össze, amelyben a történetkutatás kvalitatív és kvantitatív elemzési szempontjaira, az egyéni életpályák és kollektív társadalmi csoportok jellemzőire egyaránt hangsúlyt helyezünk.

Fontosnak tartjuk a probléma- és jelenségcentrikus feldolgozásokat, amelyek a kortársi kontextusra nagyobb figyelmet fordítanak. Azt reméljük, hogy a Doktori Iskolánk fókuszába helyezett témakörök kifejtései hiánypótló kutatási eredményeket hoznak. A programban résztvevő oktatók, kutatók kompetenciája megfelelő alapot nyújthat ahhoz, hogy a társadalom, a politika és a hadsereg történeti összefüggéseit koherens módon elemezzük.

Oktatási és kutatási programunkban hangsúlyt fektetünk arra is, hogy a középpontba állított témák (társadalom, politika, hadsereg összefüggései) korszakonkénti elemzései során az összefüggéseket konkrét történeti időben, térben, társadalmi dimenziókban, az okok sorozatával magyarázzuk. Ez a komplex tárgyalásmód feltételezi a kutatási módszerek

interdiszciplináris fejlesztését. Arra törekszünk, hogy az eddig felhalmozott és az új ismeretek egy szisztematikus történetkutatási, értelmezési keretbe kerüljenek.

Fontosnak tartjuk részint a rendiség, a polgárosodás, és a modernizáció kontextusainak kölcsönhatásos vizsgálatát, részint a társadalom, a politika és hadsereg szféráinak nem egy-egy független szektorként, hanem a kortársi életvilágokhoz kötődő ábrázolását. Személyes, lokális, regionális, nemzeti, nemzetközi, vagy más kapcsolattörténeti ábrázolások tényleges valódi tudományos hozadékát a következetesen elvégzett forrásfeltárásban és témakifejtésben látjuk.

A XVIII. századtól meginduló magyarországi társadalmi, politikai és katonai változások az önálló magyar állam létrehozásának konkrét igényeire, s magára a létrejött kompromisszumokra is komoly hatást gyakoroltak. Ezt a többrétegű folyamatot a kortársi reakciókkal együttesen kívánjuk bemutatni a Doktori Iskola hallgatóinak.

A társadalom fogalmát emberi együttélési formaként értelmezve, a különböző történeti idők és terek szereplőinek viselkedését akarjuk mindennapi és rendkívüli konfliktushelyzetekben elemezni és feltárni.

A modern külföldi és hazai társadalomtudományi eredmények mellett még további jelentős történetkutatói elemzésre vár, hogy a politikai erőszaknak milyen általános és konkrét, különböző tényezőkhöz (felekezeti, etnikai, rendi, társadalmi, foglalkozási, műveltségi, lokális) köthető ismertetőjegyei vannak.

Az újkori történelemben elsősorban − az előzményeivel együtt értelmezett − francia forradalom korát, mint történeti fordulópontot kell megemlíteni, amikor úgymond a korábbi erőszakkészséget egy politikai renddel kötötték össze. E XIX. század eleji fejlemények során az emberek, társadalmak rendkívüli, tömeges mobilizációjára került sor. Mindez a többnyire már ismert módon a különböző nemzetépítési célokhoz is kapcsolódott.

A konfliktusfolyamatokkal párhuzamosan kell megemlítenünk azokat a kooperációkat is, amelyek a történések életszerű ábrázolásához, megértéséhez igen fontosak. Az előbbi két kategóriát nemcsak a „nagypolitika” szintjén értelmezzük, hanem a mindennapi történésekben is feltárjuk.

Egy tágabb kortörténeti értelmezésben a katonai konfliktusok és a háborúk magukban hordozzák azokat a társadalmi mozzanatokat, amelyeket középpontba állítva, a jelenünkig ható, a múltbeli történések tanulságos, interdiszciplináris történetkutatói beszédmódban magyarázhatók. Itt mindenekelőtt két kutatandó, tematizálandó történeti jelenséget nevezhetünk meg. Részint az intézményesített kollektív erőszakot, részint a tömegességet,

amelyek kortársi természetrajzának, tapasztalattörténeteinek feltárása és értelmezése alapos elemzéseket igényel.

A program középpontjában szereplő kifejezéseket (társadalom, politika, hadsereg) célszerű többes számban értelmeznünk, ezzel is érzékeltetve azt, hogy az adott kérdéskör tárgyalása mennyire a választott a nézőponttól, a történetkutatói beszédmódtól és forrásadottságoktól függ. Ezért törekszünk más szakterületek (így például a háborúkkal szervesen összefüggő demográfia, gazdaság, technika, kartográfia, orvostudomány) iránt is felkelteni az érdeklődést a hallgatókban, mindezzel komplex látásmód kialakítására ösztönözve leendő hallgatóinkat.

A magyar történelem sorsfordító eseményeit, azok kortársi kontextusait, valamint rövid és hosszú távú társadalmi hatásait kívánjuk az egyes programok középpontjába állítani. A fentiekben kijelölt keretek, történeti körülmények között, különös figyelemmel leszünk a protestáns egyháztörténetre és társadalmi kapcsolataira. Ennek elemző bemutatása szintén a rendszeres kutatások egyik hiányterülete.

A XVIII–XX. századi magyar történelem – főleg politika- és hadtörténeti – forrásainak jelentős része nem magyarországi levéltárakban található. Ezért a képzés során különös hangsúlyt fektetünk a bécsi levéltárakban, nem utolsó sorban a bécsi Hadilevéltárban található dokumentációk feltárásának lehetőségeire, illetve az idegen nyelvű levéltári források olvasásának az elsajátítására. Másrészt nem szabad elfeledkezni az egyes magyarországi megyei és helyi közgyűjtemények, témánkhoz adekvát módon illeszkedő történeti forrásairól, amelyek éppen az egyes hadtörténeti jelenségek lokális-regionális társadalmi miliőinek ábrázolásához nélkülözhetetlenek. A jelenkortörténetben fontossá válik az audiovizuális történeti források feltárása és elemzése. Fotók, archív- és dokumentumfilmek témánk szempontjából való vizsgálata, a rendszeres történetkutatás egyik hiányterülete, amelynek részleges pótlásához a magunk eszközeivel hozzájárulunk. Ez a kutatási irány, részben az egyéni és kollektív emlékezet tárgyi és egyéb formáinak megismerését eredményezi, amelyek szinte minden településen, nyomon követhetők, ezáltal tág teret biztosítva a leendő kutatónak.

A két doktori programban résztvevő oktatók, kutatók, hosszabb ideje szoros munkakapcsolatban vannak, és kutatási területeik jól kiegészítik egymást. Gergely András, Hermann Róbert, Kurucz György, Nagy Mariann XVIII–XIX. századi politika-, társadalom- és hadtörténeti kutatásai megkerülhetetlenek a magyar történetírásban, míg a XIX–XX. századi had-, társadalom- és politikatörténeti kutatásokban Kun Miklós és Szakály Sándor tudhat jelentős eredményeket magáénak saját kutatási területén.

A társadalomtörténet, a kisebbségi problémák és a katonai konfliktusok XX. századi kutatása szorosan összefügg az I. és a II. világháború hatásainak vizsgálatával. Külön említést érdemel az 1945 utáni időszak, amelynek társadalmi- és politikai konfliktusokkal kapcsolatos bemutatásában, 1956, illetve 1968 és nemzetközi összefüggéseinek értékelésében komoly eredményeket ért el Kun Miklós.

A Doktori Iskola törzstagjai közül számosan rendelkeznek vezetői (tanszék, intézmény) gyakorlattal, valamint hosszabb ideig tartó külföldi oktatói és kutatói munka eredményeivel. Többségüknek már van végzett doktorandusza, tehát a PhD-képzésben is tapasztalatot szereztek.

1. A Doktori Iskola felépítése

A fentiekben megfogalmazott alapelveknek, céloknak és forrásadottságoknak, valamint a konkrét személyes kompetenciáknak, lehetőségeknek a figyelembevételével a Doktori Iskola két programból áll:

1. Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740-1867
2. Társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon 1867-1968

1.1. Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740-1867

A XVIII. század közepétől a területét gyakorlatilag visszanyert Magyarországnak számos társadalmi, politikai és katonai kihívással kellett szembenéznie. Komoly politikai, társadalmi konfliktust teremtett a Habsburg Birodalomba való integrálódás, az önállóság elvesztése, valamint a XVI–XVII. századi népességfogyás „pótlása", nem utolsó sorban pedig a korszak háborúiban való aktív részvétel. Mindezek olyan társadalmi, politikai katonai mozgásokat, változásokat indítottak meg, amelyek együttes szemléletű feltárása, bemutatása komoly tudományos eredményeket hozhat. A jelzett folyamatok szorosan összefüggnek a magyarság újra megismételt európai integrálódásával, hiszen az egykori oszmán megszállás alatt az ország jelentős része – területét és lakosságát tekintve is – más-más feltételek közé került. Ez a kényszerű helyzet oktatási és kutatási programunk középpontjában álló mindhárom témakör szempontjából meghatározónak bizonyult.

Képzési tervünk ennek megfelelően a programban résztvevők számára főleg a jelzett problémák tanulmányozását állítja a középpontba, és arra törekszik, hogy a korabeli Magyarország szűkebb és tágabb történeti kontextusait komplex módon láttassa, az egyoldalú és sematikus értékeléseket kiküszöbölje.

A XVIII. század közepétől, vagyis Mária Terézia trónra lépését követően, pontosan az osztrák örökösödési háborúval, illetve a hétéves háborúval összefüggésben számos olyan Habsburg központi kormányzati intézkedésre került sor, amelyek egyértelműen a birodalom külső versenyképességének erősítését voltak hivatottak szolgálni. A Doktori Iskola tematikája külön hangsúlyt kíván fektetni a központi kormányzatnak a Magyar Királyság gazdasági

életére hatást gyakorló, s a hazai társadalom egészét érintő vám-, agrár- és valláspolitikai intézkedéseire. A demográfiai változások, a magyar exportlehetőségek bővülése vagy korlátozása, a központi adó- és pénzpolitika, továbbá a társadalmi mobilitást korlátozó intoleráns valláspolitikával való szakítás szándékát a történelmi tér és idő kontextusában, komplex módon kívánja vizsgálni. Mindennek következtében a belső társadalmi, regionális, és idővel etnikai indíttatású konfliktusokra, az integratív és dezintegratív folyamatokra, s természetesen a hadseregnek a Habsburg állam kohéziója szempontjából meghatározó szerepének vizsgálata során eddig még nem kutatott, vagy legalábbis az eddigi történeti kutatások során kevés hangsúlyt kapott kérdésekre kívánja a figyelmet irányítani.

A Habsburg állam lehetőségeinek függvényében megvalósuló gazdasági, politikai, hadügyi intézkedések nem csak az adott korszak hazai társadalmát, hanem végeredményben a Magyar Királyság és Erdély integritását, hosszú távon számos egymást követő generáció életét is érintették, és meghatározó módon befolyásolták. Ekként az 1740 és az 1867 közötti időszak fenti aspektusok alapján történő vizsgálata egyértelműen indokolt.

A korszak hadtörténetét az 1740–1815 közötti időszakban nagyobbrészt a Habsburg-birodalom külső háborús konfliktusai jellemzik, ugyanakkor az 1815–1867 közötti időszakban – változó intenzitással – előtérbe került a hadsereg belső karhatalmi, illetve elnyomó szerepe is. Sőt, 1848-1849-ben a birodalom egyszerre került súlyos külső és belső konfliktusba, s míg az előbbit önerőből rendezni tudta, az utóbbi Magyarországon csaknem a birodalom felbomlásához vezetett. A doktori programban ezért meghatározó szerep jut az 1815–1867 közötti időszak hadtörténetének, illetve ezzel összefüggő társadalomtörténeti aspektusainak is.

A doktori programban közreműködő törzstagjaink, felkért külső tagjaink ebben a szellemben kívánnak a munkában részt venni. Valamennyien a korszakot, a levéltári forrásokat és a vonatkozó szakirodalmat jól ismerő kollegák, akikben a doktori hallgatók megfelelő támaszt nyerhetnek.

A program vezetője: Prof. Dr. Hermann Róbert, egyetemi tanár, DSc (törzstag)

A program témavezetői:

1. Prof. Dr. Csikány Tamás, egyetemi tanár, DSc.
2. Prof. Dr. Csoma Zsigmond, egyetemi tanár, DSc. (törzstag)
3. Prof. Dr. habil. Gergely András, professor emeritus, DSc. (törzstag)
4. Prof. Dr. Hermann Róbert, egyetemi tanár, DSc. (törzstag)
5. Prof. Dr. habil. Kurucz György, egyetemi tanár, CSc
6. Prof. Dr. habil. Nagy Mariann, egyetemi tanár, PhD. (törzstag)

7. Dr. Szántay Antal, egyetemi docens, PhD.
8. Dr. habil. Tóth Árpád, egyetemi docens, PhD.

A program intézményen belüli oktatói:

1. Prof. Dr. Gergely András, professor emeritus, DSc. (törzstag)
2. Prof. Dr. Csoma Zsigmond, egyetemi tanár, DSc (törzstag)
3. Prof. Dr. Hermann Róbert, egyetemi tanár, DSc. (törzstag)
4. Prof. Dr. habil. Kurucz György, egyetemi tanár, CSc.
5. Prof. Dr. habil. Nagy Mariann, egyetemi tanár, PhD. (törzstag)

A program külső oktatói:

1. Prof. Dr. Csikány Tamás, egyetemi tanár, DSc.
2. Dr. Szántay Antal, egyetemi docens, PhD.
3. Dr. habil. Tóth Árpád, egyetemi docens, PhD

1.2. Társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon 1867-1968

Magyarország XIX–XX. századi történetének sorsfordulókkal járó, és a magyarság jelenét is leginkább meghatározó hosszú periódusa, a dualizmus kialakulásától a második világháborúig tartott. Az utóbbit követő, újabb egyéni és kollektív traumákkal járó három évtized történései és folyamatai, mára már lezárt történeti korszakot, így a tudományos elemzés számára új feladatokat jelentenek.

Az osztrák-magyar kiegyezést követően a részben önállósággal bíró Magyarország a birodalmon belüli társországaként egy európai nagyhatalom részévé vált, a monarchia intézményeiben megjelenő magyar tisztségviselők pedig a birodalom keretein belüli magyar érdekek érvényesítését is elősegítették. A kiegyezés után megindult kiemelkedő politikai és társadalmi változások, a polgárosodás és modernizáció eredményei, valamint a sajátosan formálódó „önálló magyar haderő” a magyarság szerepének „felértékelődését” is magával hozta.

A társadalmi változások során sajátos szerep jutott a nemzetiségeknek, illetve a nemzetiségi kérdésének, az iskoláztatás ügyének, valamint a társadalmi mobilitásnak. Utóbbinak egyik színtere a haderő volt, amely jellegzetességeinél fogva a családi háttérre való tekintet nélkül biztosította az előrelépést a katonatiszti, s ezáltal társadalmi ranglétrán. Ennek az időszaknak az egyik legjelentősebb eseménysorozata, traumatikus emléke az I. világháború

volt, amelynek a magyar tudományosság szempontjából történő feltárása még igen komoly erőfeszítéseket kíván.

Magyarország, mint az Osztrák-Magyar Monarchiát alkotó egyik ország, a vesztes világháborút követően a trianoni békediktátum hatására több radikális politikai, társadalmi és katonai változásokon ment keresztül. A környező országokhoz került magyar területek lakosságának egy része Magyarországra menekült. A kifosztott országban mindez újabb társadalmi és gazdasági konfliktusokat eredményezett. Ugyanakkor a békediktátum következtében szinte teljes társadalmi támogatottság mutatkozott a revízió kérdésében, amely minden politikai és társadalmi csoport számára akarva-akaratlanul meghatározóvá vált.

A társadalom meghatározó része által elvárt revíziós igények megvalósítójának a haderőt, a magyar királyi honvédséget tekintették, amelynek a kiépítése, kiképzése, alkalmazása a konfliktushelyzetekben komoly társadalmi kihívást jelentett. A trianoni Magyarország politikusainak egy része mindezek mellett úgy vélte, hogy a szomszédos országokkal való versenyben az oktatás és a kultúra lehet az a terület, amely lehetőségeket biztosíthat az ország felemelkedéséhez. Ezzel függött össze, hogy olyan kulturpolitikusok, mint Klebelsberg Kuno vagy Hóman Bálint tevékenysége nyomán a magyar költségvetési kiadások 10–13 százaléka jutott a kulturális-oktatási területre.

Az I. világháborút lezáró Párizs környéki békeszerződések felülvizsgálata, a legyőzöttek egyre erősebb fellépése a háború nyertesei ellen Magyarországot is azon országok táborába „vitte”, amelyek a II. világháború aktív részesei, majd vesztesei lettek. Ennek a háborús szereplésnek, majd az azt követő,, szovjet tömbön” belüli életformáknak a magyar történelemben való elhelyezését, a vele kapcsolatos koherens összefüggések feltárását és magyarázatát szintén alapvető tudományos feladatunknak tekintjük.

A háborúban vesztes Magyarország 1945 utáni történelmében addig soha nem látott radikális társadalmi változások következtek be, amelyek egyben a politikai struktúra teljes, hegemón jellegű átalakítását is magukkal hozták. Itt különösen hangsúlyosnak érezzük az európai összefüggésekben elhelyezett, kikényszerített népmozgások összetevőinek bemutatását.

A korlátozott szuverenitású Magyarország 1947 után gyakorlatilag betagolódott az ún. szovjet tömbbe. A szocialistának nevezett rendszer első évei kiemelkedő fontosságú történelmi szakaszát alkotják ennek az időszaknak, mivel ezek a több mint négy évtizedig fennálló rendszer modellteremtő évei voltak. Tanulmányozásuk, egységben az 1956-os forradalommal és szabadságharccal, meghatározó jelentőségű a modernkori magyar történelem kutatásában. Az 1956-os eseményeknek – mint a jelzett rendszerből való kiválási

kísérletnek – a története olyan meghatározó időszaka a magyar történelemnek, amely napjainkig érezteti hatását.

Az 1956 utáni politikai, társadalmi és gazdasági változások, a „szovjet modelltől” való eltérési törekvések a magyar társadalom egészét átformálták. Ezeknek a folyamatoknak a feltárása, bemutatása is a tervezett Doktori Iskolának fontos feladata lesz.

A program, záró időszakának választását (1968) mind az előbbiekben felsorolt magyarországi tényezők, mind pedig a nyugati és keleti irányból megindult megmozdulások szempontjából tartjuk indokoltnak.

A program megvalósítása során különösen fontosnak tartjuk a lokális és regionális, kisebb léptékű, illetve mikrotörténeti elemzéseket, amelyek egy-egy, összehasonlításra törekvő tematikus esettanulmány formájában, átfogó és modern forráskutatás alapján kapcsolódhatnak a történeti ábrázolás közép- és országos szintjeihez. A Doktori Iskola hallgatóinak az eredményességét azzal is növeljük, hogy szoros együttműködésre törekszünk a bécsi Osztrák Hadilevéltárral, a budapesti Hadtörténelmi Levéltár és Irattárral, a Magyar Országos Levéltárral, valamint az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárával. Mivel a törzstagok közül számosan külföldi oktatói és kutatói tapasztalatokkal rendelkeznek, valamint számos nemzetközi kutatási programban vettek részt, ez azt jelentheti, hogy a doktoranduszok számára ezáltal is biztosítottnak tűnik a külföldi tapasztalatcsere és a kutatás lehetősége.

A program vezetője:

Prof. Dr. Szakály Sándor egyetemi tanár, DSc. (törzstag)

A program témavezetői:

1. Dr. Balaton Petra, egyetemi adjunktus, PhD.
2. Dr. Balla Tibor, a HM HIM Hadtörténelmi Intézet igazgatóhelyettese, DSc.
3. Dr. Bognár Zalán, egyetemi docens, PhD.
4. Dr. Horváth Csaba, egyetemi docens, CSc. (törzstag)
5. Prof. Dr. habil. Kun Miklós, professor emeritus, CSc.
6. Dr. Makkai Béla, egyetemi docens, CSc.
7. Prof. Dr. habil. Nagy Mariann, egyetemi tanár, PhD. (törzstag)
8. Dr. Pollmann Ferenc, tudományos kutató, PhD.
9. Prof. Dr. Szakály Sándor egyetemi tanár, DSc. (törzstag)
10. Dr. habil. Ujváry Gábor, főiskolai tanár, címzetes egyetemi docens, CSc.

A program intézményen belüli oktatói:

1. Dr. Balaton Petra, egyetemi adjunktus, PhD.
2. Dr. Bognár Zalán, egyetemi docens, PhD.
3. Dr. Horváth Csaba, egyetemi docens, CSc. (törzstag)
4. Prof. Dr. habil. Kun Miklós, professor emeritus, CSc.
5. Dr. Makkai Béla, egyetemi docens, CSc.
6. Prof. Dr. habil. Nagy Mariann, egyetemi tanár, PhD. (törzstag)
7. Prof. Dr. Szakály Sándor egyetemi tanár, DSc. (törzstag)

A program külső oktatói:

1. Dr. Balla Tibor, a HM HIM Hadtörténelmi Intézet igazgatóhelyettese, DSc.(törzstag)
2. Dr. Pollmann Ferenc, tudományos kutató, PhD.
3. Dr. habil. Ujváry Gábor főiskolai tanár, címzetes egyetemi docens, CSc.

2. *A Doktori Iskola tárgyainak áttekintése*

A) A doktori iskola mindkét programjának kötelező tárgyai:

1. Kutatás módszertan
2. Historiográfia
3. Történeti tér – topográfia
4. Társadalomelmélet – társadalomtörténet

B) A Doktori Iskola Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740 – 1867 programjának kötelező tárgyai:

5. Szakszövegolvasás
6. Audiovizuális források és oral history
7. Történeti kutatás forrásai

C) A Doktori Iskola Társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon 1867 – 1968.programjának kötelező tárgyai:

5. Szakszövegolvasás
6. Audiovizuális források és oral history
7. Történeti kutatás forrásai

D) A Doktori Iskola Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740 – 1867 *c.* programjának irányítottan és szabadon végezhető tárgyai:
(A Blokktól függetlenül két tárgy választható)

A) Háborúk és hadviselés a XVIII-XIX. században (különös tekintettel a magyar vonatkozásokra)
Tantárgyfelelős: Dr. Hermann Róbert, DSc.

A tárgy kurzusai:

1. A XIX. századi európai és magyar hadművészet (Csikány Tamás)
2. A XIX. század európai háborúinak története (Csikány Tamás)
3. A XIX. század historiográfiája (Gergely András)
4. Az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc katonai története (Hermann Róbert)
5. Hadsereg és társadalom: a magyar katonaság a Habsburg Birodalom háborúiban, 1756-1815 (Kurucz György)

Háborúk és hadviselés a XVIII–XIX. században című tárgy oktatói: Dr. Balla Tibor, Prof. Dr. Csikány Tamás, Prof. Dr. habil. Gergely András professor emeritus, Prof. Dr. Hermann Róbert, Prof. Dr. habil. Kurucz György

B) Társadalom és gazdaság a XVIII-XIX. századi Magyarországon

Tantárgyfelelős: Prof. Dr. habil. Kurucz György, CSc.

A tárgy kurzusai:

1. Népesség, település és az eltérő termelőkultúrák konfliktusai a XVIII-XIX. században (Csoma Zsigmond)
2. Bevezetés a katonai konfliktusok gazdaságtörténetébe (Csoma Zsigmond)
3. Háború és konjunktúra: a magyar mezőgazdaság fejlődési lehetőségei a 1740-1815 (Kurucz György)
4. Vidéki társadalmak a XIX. században (Nagy Mariann)
5. Felekezeti, etnikai és nemzetiségi sztereotípiák. Társadalomképek a XIX. században (Nagy Mariann)

6. Magyarország a XVIII. századi Habsburg Birodalomban (Szántay Antal)
7. A polgárság életvilága Magyarországon a késő rendi korszakban (Tóth Árpád)
8. A nemesség és társadalmi szerepei (1740–1848) (Kurucz György)

Társadalom és gazdaság a XVIII–XIX. századi Magyarországon című tárgy oktatói: Prof. Dr. Csoma Zsigmond, Prof. Dr. habil. Kurucz György, Prof. Dr. habil. Nagy Mariann, Dr. Szántay Antal, Dr. habil. Tóth Árpád

E) A Doktori Iskola Társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon 1867 – 1968 c. programjának irányítottan és szabadon választható tárgyai

A) Magyarország a világháborúkban
Tantárgyfelelős: Dr. Horváth Csaba CsC

A tárgy kurzusai:

1. Az Osztrák Hadilevéltár 1867-1918 közötti magyar vonatkozású forrásai
    a. (Balla Tibor)
2. Küzdelem a hatalomért. Magyarország a koalíció éveiben 1944-1948 (Bognár Zalán)
3. A második világháborús magyar hadifoglyok sorsa és ügyük megjelenése a magyar bel- és külpolitikában (Bognár Zalán)
4. A Nemzeti Hadsereg és a magyar királyi honvédség 1919-1945 (Horváth Csaba)
5. A magyar királyi honvédség a terület visszacsatolások – 1938-1941 – időszakában (Horváth Csaba)
6. Az Osztrák-Magyar Monarchia Balkán- politikája (Pollmann Ferenc)
7. Az első világháború historiográfiája (Pollmann Ferenc)
8. Magyarország a II. világháborúban (1938-1945) (Szakály Sándor)

Magyarország a világháborúkban című tárgy oktatói: Dr. Balla Tibor, Dr. Bognár Zalán, Dr. Horváth Csaba, Dr. Pollmann Ferenc, Prof. Dr. habil. Szakály Sándor

B) A magyar társadalom XX. századi átalakulása Magyarországon és az utódállamokban
Tantárgyfelelős: Dr. habil. Ujváry Gábor főiskolai tanár, CSc.

A tárgy kurzusai:

1. Szerkezeti változások a magyar társadalomban a XX. században
2. Magyarország romlása és rövid feltámadása (A Rákosi-rendszer és az 1956-os forradalom története)
3. Migráció és deportálás Magyarországon és Kelet-Európában a XX. században
4. (Kun Miklós)
5. Válsággócok a Szovjetunió és a Kreml szatellit-államaiban (Belgrád, Berlin, Budapest, Prága) (Kun Miklós)
6. A perem-magyarság a dualizmus-kori nemzet- és szomszédságpolitikában (Makkai Béla)
7. Egyéni és kollektív életutak a XIX-XX. századi Magyarországon. A társadalmi mobilitás sajátos útjai a hivatásos katonatisztek csoportjában (Szakály Sándor)
8. Magyar kultúrpolitika a XX. század első felében (Ujváry Gábor)
9. A magyar történelem forrásai a XX. században (Ujváry Gábor)

A magyar társadalom XX. századi átalakulása Magyarországon és az utódállamokban című tárgy oktatói: Prof. Dr. habil. Kun Miklós, professor emeritus, Dr. Makkai Béla, Prof. Dr. habil. Szakály Sándor, Dr. habil. Ujváry Gábor

A kurzusok szerkezete és kreditpontjai

Szakszövegolvasás I-III. (német, angol, orosz)	18 kredit
Historiográfia I-II.	12 kredit
Történeti kutatás forrásai I-II.	12 kredit
Társadalomelmélet- társadalomtörténet	10 kredit
Történeti tér - topográfia	10 kredit
Audiovizuális források és oral history	8 kredit
Kutatásmódszertan	8 kredit
Tutoriális foglalkozás	50 kredit
Kötelező kurzusok összesen	128 kredit
Szabadon választható kurzusok	20 kredit

Egyéb tudományos és oktatási tevékenységgel szerezhető 92 kredit

Összesen **240 kredit**

A Doktori Iskola oktatási programjának szerkezete és tanterve

A doktori képzés 8 félévből áll. A 8 félév alatt az abszolutórium megszerzéséhez a hallgatónak 240 kreditet kell teljesítenie a következők szerint:

A kurzusok 6-10 kreditet érnek. A kurzusok felvételével és elvégzésével megszerezhető kreditek száma maximálisan 148, a minimálisan, tehát kötelezően megszerzendőké 128+20. A minimálisan megszerzendő kreditek részben a kötelező tárgyak, részben a doktorandusz által szabadon, ám témájához kapcsolódóan (irányítottan) kiválasztott 2 meghirdetett kurzus elvégzésével szerezhetők meg. A kötelező tárgyak zömét 5 modul kurzusai teszik ki, melyek a következők:

2 kurzusból álló elméleti modul, 3 kurzusból álló historiográfia és kutatásmódszertan, 2 kurzusból álló forrásismeret, 3 kurzusból álló idegen nyelvű szakszöveg és szakirodalom olvasás és 3 kurzusból álló, személyre és kutatási témára szabott tutoriális modul (konzultációk a témavezetővel és beszámolók). Ehhez az 5 kötelező modulhoz társul 2 irányítottan felvehető kurzus, mely két tematikus blokkból választható. Az összesen 12 kötelező és a 2 irányítottan választott kurzus mellé érdeklődésétől és idejétől függően a doktorandusz annyi meghirdetett kurzust vesz fel és végez el, amennyit akar, ám ezek közül maximálisan csak 2 konvertálható kreditté (összesen 20 kreditnyi értékben).
A doktorandusz teljesítményét minden kurzus esetében 5 fokozatú skálán értékeli a tanár. Elégtelen minősítés esetén azonban a kurzusért kredit nem adható.

A kötelező tárgyak elvégzését a doktorandusz köteles a javasolt tanmenetnek megfelelően elvégezni, ám ez alól indokolt esetben a Doktori Iskola vezetője felmentést adhat. A többi tárgy felvételének időpontja a doktoranduszt ól és az aktuális kurzuskínálattól függ. A tanmenet alapelve, hogy a kötelező, valamint az irányítottan és szabadon választott tárgyak túlnyomó többségét az első 4 félévben végezze el a doktorandusz, hogy a második 4 félévben disszertációjának elkészítésére tudjon koncentrálni. A cél az, hogy a negyedik év végére a disszertációnak legalább egy része, de lehetőleg az egésze elkészüljön. Az ütemezést és a munka arányos elvégzését a témavezető felügyeli a második évtől hetente tartandó konzultációs órák, illetve megbeszélések keretében.

A kötelező és szabadon választott tárgyakon felüli krediteket – a Doktori Iskola Működési Szabályzatának 1. és 2. melléklete szerint – kutatási és oktatási tevékenységgel szerezheti meg a doktorandusz.

A Kurzusok felvételi struktúrája

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	kredit
	félév								
Szakszöveg olvasás I–III. (német, angol, orosz) Kurucz György	X	X	X						18
Kutatásmódszertan Gergely András	X								8
Társadalomelmélet – társadalomtörténet Nagy Mariann	X								10
Történeti tér – topográfia Bognár Zalán		X							10
Audiovizuális források és oral history Szakály Sándor		X							8
Historiográfia I–II. (Az európai és magyar historiográfia áttekintése) Gergely András			X	X					12
Történeti kutatás forrásai I–II. Gergely András			X	X					12
Tutoriális foglalkozás I–III. Hermann Róbert				X	X	X	X	X	50
Szabadon választható tárgyak			X	X					20
Összesen	24	24	28	32	10	10	10	10	148

4. Tantárgyleírások

Kötelező tárgyak

Társadalomtörténet – társadalomelmélet

A tantárgy előadója: Prof. Dr. habil. Nagy Mariann egyetemi tanár
A tantárgy célja: A társadalmi jelenségek iránti tudományos érdeklődés XIX–XX. századi legjelentősebb intézményesülésének, irányzatainak és módszereinek megismerése.
A tantárgy óraszáma: 30
A tantárgy jellege, módszere: A foglalkozásokon a mindenki számára kötelező, az egyes témákhoz kapcsolódó szakirodalmon, eredeti historiográfiai műveken túl a személyesen kijelölt problematikáról dolgozatot kell készíteni. Ezek, kiselőadásokon alapuló közös értelmezése, elemzése alapvető feladat.
A tantárgy tartalma: Történeti gondolkodás és társadalmi problémák a XIX. században. A társadalommal foglalkozó diszciplínák. A társadalomtörténet-írás intézményesülésének német, francia és magyar mintái. Népességtörténet és történeti demográfia. A gazdaságtörténet hagyományos és új irányzatai. Falu- és várostörténetek. Mentalitástörténet, mikrotörténet, történeti antropológia. Egyházak és egyházi társadalmak. Jelenkor és társadalomtörténet. Társadalomelméletek XIX. és XX. századi összehasonlításban. Hazai és külföldi társadalomtörténeti szintézisek Európáról.

Kötelező irodalom:
Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek.* Budapest, 2003/2006.
Diederiks, H. A. et al. (szerk.): *Nyugat-Európa gazdaság- és társadalomtörténete. A rurális társadalomtól a gondoskodó államig.* Budapest, 1995.
Felkai Gábor – Némedi Dénes – Somlai Péter (szerk.): *Szociológiai irányzatok a XX. század elejéig*. Budapest, 2000. (és részben a másdik kötete is)
Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig.* Budapest, 1998.
Mályusz Elemér: *Népiségtörténet.* Budapest, 1994.
Tomka Béla: *Európa társadalomtörténete a 20. században.* Budapest, 2009.
Valuch Tibor: *Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében*. Budapest, 2001.

Ajánlott irodalom:
Benda Gyula: *A helytörténetírás feladatai*. Korall. Társadalomtörténeti folyóirat, 21–22. köt.
Bloch, Marc: *A történész mestersége*. Budapest, 1996.
Bódy Zsombor ─ Horváth Sándor ─ Valuch Tibor (szerk.): *Megtalálható-e a múlt? Tanulmányok Gyáni Gábor 60. születésnapjára*. Budapest, 2010.
Breisach, Ernst: *Historiográfia.* Budapest, 2004.
Czoch Gábor − Horváth Gergely Krisztián (szerk.): *Parasztok és polgárok. Tanulmányok Tóth Zoltán 65. születésnapjára.* Budapest: Korall, 2008.

Erdmann Gyula (szerk.): *Rendi társadalom – polgári társadalom 2. Kutatás – módszertan*. Gyula, 1989. (interneten is elérhető)
Halmos Károly − Klement Judit − Pogány Ágnes − Tomka Béla (szerk.): *A felhalmozás míve. Történeti tanulmányok Kövér György tiszteletére.* Budapest, 2009.
Kaelble, Hartmut (szerk.): *Auf dem Weg zu einer europäischen Gesellschaft.* München, 1987. Ennek angol kiadása: *A Social History of Western Europe, 1880–1980.* Dublin, 1989.
A *Korall* és *Aeta*s folyóiratok megfelelő, tematikus számai.

Audiovizuális történeti források – oral history

A tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szakály Sándor
A tantárgy célja: A fotók, archív- és dokumentumfilmek, a szóbeli történetek, az emlékezetkutatás elméleti és gyakorlati – interdiszciplináris – kutatási lehetőségeinek megismerése.
A tantárgy óraszáma: 30
A tantárgy jellege, módszere: A foglalkozásokon a mindenki számára kötelező, az egyes témákhoz kapcsolódó szakirodalmon, visszaemlékezéseken túl a személyesen kijelölt problematikáról dolgozatot és egy interjút kell készíteni. Ezek, kiselőadásokon alapuló közös értelmezése, elemzése alapvető feladat.
A tantárgy tartalma: Az oral history historiográfiája interdiszciplináris megközelítésben. Az audiovizuális történeti források típusai. Az emberi kommunikáció formái. A modern identitások történeti értelmezései és forrásai. Emlékezetformák. Beszédmódok az emlékezésben. Élettörténetekkülönböző történeti korszakokban. Egyéni és kollektív traumák, mindennapi életvilágok. Fotók elemzése. Archív- és dokumentumfilmek elemzése. Az interjúkészítés módszerei és az eredmények publikálása.

Kötelező irodalom:
Apor Péter: Történeti antropológia. In: Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe.* Budapest, 2003/2006.
Botond Ágnes: Pszichohistória. In: Bódy Zsombor – Ö. Kovács József (szerk.): *Bevezetés a társadalomtörténetbe.* Budapest, 2003/2006.
Bögre Zsuzsanna (szerk.): *Élettörténet a társadalomtudományokban.* Budapest–Piliscsaba: PPKE, 2007.
Bögre Zsuzsanna–Szabó Csaba: Élettörténeti módszer – lehetőség és módszer. In: Uők: *Törésvonalak.* Budapest, 2010.
Gyáni Gábor: Emlékezés és oral history. In: Uő: *Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése.* Budapest, Napvilág, 2000.
Ö. Kovács József: Az erőszak történelmi tapasztalata a politikai diktatúrában. In: Szederjesi Cecília (szerk.): *Megtorlások évszázada. Politikai erőszak és terror a huszadik századi Magyarországon.* Salgótarján–Budapest, 2008.
Kunt Ernő: *Az antropológia keresése.* Válogatott tanulmányok. Budapest, 2003.
Plato, Aleaxander: Történelem és pszichológia – oral history és pszichoanalízis. *Korall* 21–22 (2005).
Vértesi Lázár: Oral history. A szemtanúként elbeszélt történelem lehetőségei. *Aetas* 2004. 1.

Ajánlott irodalom:

Bognár Zalán (szerk.):*„Egyetlen bűnünk a származásunk volt…” Német és magyar polgári lakosok deportálása „malenkij robotra” a sztálini lágerekbe 1944/45−1955.* Pécs, 2008.
Fél Edit – Hofer Tamás: „Mi korrekt parasztok…” *Hagyományos élet Átányon*. Budapest, 2010.
Írott orális történelem. Aetas. Történettudományi folyóirat. 2007. 2. (tematikus)
Ö. Kovács József: *Fotók, filmek, mindennapok története*. Gesta, 2006. 1.
Losonczi Ágnes: *Sorsba fordult történelem*. Budapest, 2005.
Szenti Tibor: *Parasztvallomások. Gazdák emlékezései Hódmezővásárhelyről.* Budapest, 2008.
Tóth Ágnes: *Hazatértek. A magyarországi kitelepítésből visszatért magyarországi németek megpróbáltatásainak emlékezete*. Budapest, 2008.
Történetírás és emlékezet. Korall. Társadalomtörténeti folyóirat, 41. köt. (tematikus), 2010.
Szabó Márton (szerk.): *Az ellenség neve*. Budapest, 1998.

A tantárgy oktatója: Prof. Dr. Szakály Sándor

Kutatásmódszertan

A tantárgy felelőse: Prof. Dr. habil. Gergely András, professor emeritus
A tantárgy célja: A hallgatók az MA fokozat megszerzése után is kellő kutatásmódszertani ismeretek és jártasság nélkül lépnek át a PhD kurzusra. A régebben, osztatlan képzésben résztvevők többnyire nem is tanultak módszertant. A kurzus célja, hogy a PhD hallgatókat felkészítse a történettudományi kutatómunkára – az anyaggyűjtéstől a megírásig, ideértve az egyes műfajok megismerését. Célja továbbá, hogy megtanítsa a gazdaságos kutatómunka fortélyait.
A tantárgy óraszáma: 30
A tantárgy jellege, módszere: Az ismeretek szintre hozása folytán szükség van tanári előadásra, s majd csak ezt követően kerülhet sor a szemináriumi munkára. A feladatok között szerepel bibliográfiai anyaggyűjtés (elektronikus adatbázisokból); a cédulázás (elvégzése konkrét feladattal); legújabb történeti munkák elemzése módszertani szempontból; kisebb történettudományi szövegek (pl. recenziók) megírása, megíratása.
A tantárgy tartalma: A tudományosság és módszereinek kölcsönviszonya. A módszertan fejlődése. A különböző korszakok kutatásának nehézségei (pl. a források szükössége vagy bősége). A magyarországi és külföldi elektronikus adatbázisok, kutatás ezekben. – A témaválasztás. Műfajok: tanulmány, monográfia, biográfia, szintézis, recenzió. Nem-narratív anyagok (képek, ábrák) bevonása.
– A pályázatok. – Kutatási kollektívák. – Az anyaggyűjtés fázisai, a „cédulázás" és elektronikus változatainak rejtelmei. A megírás: a köznapi és a tudományos diskurzus különbségei. - Egy mű szerkezete. – A tudománynépszerűsítés – A tévtanok elleni fellépés műfajai. – A szerkesztés. - Az elektronikus közlemények. – A saját bibliográfia és a saját művekre történő hivatkozások.

Kötelező irodalom:
Batoniek Emma – Gárdonyi Albert – Dézsi Lajos: A magyar történettudomány kézikönyve. Bp. 1987.
Marc Bloch: A történész mestersége: történetelméleti írások. Bp. 1986.
Árpás Károly: Történelmi lecke nem a fióknak! A történész műhelyéből. Szeged, 2010.
Bertényi Iván (szerk.): A történelem segédtudományai. Bp. 2006.
Gyáni Gábor: Az elveszíthető múlt: a tapasztalat, mint emlékezet és történelem. Bp. 2010.

Ajánlott irodalom:
Gyáni Gábor: Történelmi diskurzusok. Bp. 2002.
Carlo Ginzburg: Nyomok, bizonyítékok, mikrotörténelem. Bp. 2010.
Hóman Bálint: A forráskutatás és forráskritika története. Bp. 1994.
Wilhelm Dilthey: A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban. Bp. 2004.

A tantárgy oktatója: Prof. Dr. Gergely András, professor emeritus, Dr. habil. Nagy Mariann

Történeti kutatás forrásai I-II.- Ausztria, Magyarország

A tantárgy felelőse: Prof. Dr. habil. Gergely András, professor emeritus
A tantárgy célja: a doktoranduszok megismertetése az 1740 és 1968 között keletkezett magyar vonatkozású katonai iratok eredményes kutatásához szükséges katonai igazgatástörténeti, hadszervezeti és levéltári alapismeretekkel, továbbá elméleti és gyakorlati képzés a levéltári kutatás módszertani lehetőségeiről, különös tekintettel a HM HIM Hadtörténelmi Levéltárban és az Osztrák Hadilevéltárban őrzött forrásokra.
A tantárgy óraszáma: 60
A tantárgy jellege, módszerei: a rendelkezésre álló óraszámon belül elméleti és gyakorlati (levéltári) órákra bontott rendszer; tanári felvezető előadások, egyes dokumentumtípusok közös feldolgozása, az egyes témakörök közös megbeszélése a megadott szakirodalom és a gyakorlati tapasztalatok alapján. A doktoranduszok a választott témájuk szerint vagy az 1740−1867 közötti időszak, vagy az 1868−1968 közötti időszak forrásaival ismerkednek meg behatóbban.

A tantárgy tartalma: a HM HIM Hadtörténelmi Levéltárban megtalálható, 1740−1968 között keletkezett magyar vonatkozású hadtörténeti dokumentumok feltárási, rendszerezési és elemzési módszereinek elmélete és gyakorlata a társadalomtörténeti kutatás szempontjából. Az általános forrásfeltárás módszertanának elméleti és gyakorlati alapjai (a források típusai és a szaknyelv, a könyvtár, az Internet, az adatrögzítés módszerei). A katonai tárgyú források rendszere a XVIII. század közepétől a XX. század második feléig. A magyar hadügy rövid történeti áttekintése levéltári szempontból, 1740−1968 között. A HM HIM Hadtörténelmi Levéltár rövid története és feladatrendszere.
Az Osztrák Hadilevéltár története, felépítése, jelenlegi szervezete. A Kriegsarchivban található egyes állagok, fondok, továbbá a nyomtatott és digitális formában rendelkezésre álló levéltári segédletek tartalmának az ismertetése. A bécsi levéltári kutatás módszertani problémái. Az 1740–1918 között keletkezett magyar vonatkozású hadtörténeti iratok lelőhelye, hozzáférési lehetőségei, feltárása, kutathatósága, a kutatás eredményessége.
A levéltári kutatás elmélete és gyakorlata. A levéltári forrásokból nyert adatok értelmezése, rendszerezése és kritikája.
az 1926-os badeni egyezmény létrejötte, a magyar polgári és katonai levéltári delegációk létrehozása. Az Osztrák Hadilevéltár Mellett Működő Állandó Magyar Levéltári Kirendeltség 1927-2011 közötti története, jelenlegi szerepe és lehetőségei a kutatás segítésében. Az 1867-1918 közötti időszakban képződött magyar vonatkozású iratok mennyisége, lelőhelye, hozzáférési és kutatási lehetőségei, a kutatási eredmények felhasználhatósága önálló publikációkhoz.

Kötelező irodalom:
Broucek, Peter: A bécsi Hadilevéltár és a magyar történelemmel kapcsolatos forrásai. In: *Hadtörténelmi Közlemények* 1990/1. szám 118-153. old.
Das Institutionserbe der Monarchie. Das Fortleben der gemeinsamen Vergangenheit in den Archiven. (Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs. Sonderband 4). Wien, 1998.
Elmer Sándor: A bécsi hadilevéltár. In: *Levéltári Közlemények* 17. (1939). 37-49. old.
Fond- és állagjegyzék. A Hadtörténelmi Levéltár őrzésében lévő katonai iratok. Szerk.: dr. Szijj Jolán. Budapest, 2002.
Quellen zur Militärgeschichte – 200 Jahre Kriegsarchiv. (Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs, 49.) Innsbruck-Wien-München, 2001.

Ress Imre (szerk.): *A Monarchia levéltári öröksége. A badeni egyezmény létrejötte (1918-1926).* Budapest, 2008.
Schatzhäuser Österreichs. Das Österreichische Staatsarchiv. Wien, 1996.

Ajánlott irodalom:

Balla Tibor: *Szarajevó, Doberdó, Trianon. Magyarország első világháborús képes albuma.* Budapest, Scolar Kiadó, 2003.
Fazekas István: Az Osztrák Állami Levéltár nyomtatásban megjelent segédletei. In: *Levéltári Közlemények* 69. (1998) 195-219. o.
Inventar des Kriegsarchivs Wien. Teil 1-2. (Inventare österreichischer Archive VIII.) Wien, 1953.
Király Béla – Veszprémy László (szerk.): *A magyar hadtörténelem évszázadai*. Budapest, Atlanti Kutató és Kiadó Közalapítvány, 2003.
Levéltári kézikönyv. Szerk.: Körmendy Lajos. Budapest, 2009.
Szávai Ferenc: Az Osztrák-Magyar Monarchia közös vagyona. Pécs, 1999.
Wohlgemuth, Edith: Das Kriegsarchiv und seine Bestände. In: *Scrinium. Zeitschrift des Verbandes österreichischer Archivare.* Heft 28. Wien, 1983. 370-375. o.

A tantárgy oktatói: Dr. Balla Tibor, Prof. Dr. Hermann Róbert

Szakszövegolvasás I-III.

A tantárgy felelőse: Dr. habil. Kurucz György

A tantárgy célja: A XVIII–XIX. századi kéziratos források olvasásához, relevanciájának megállapításához elengedhetetlen paleográfiai ismeretek elsajátításának biztosítása, továbbá az adott korszakkal, az adott régióval és Magyarországgal kapcsolatos német, angol és orosz nyelvű forráskiadványok és feldolgozások alkalmazásának elősegítése.
A tantárgy óraszáma: 90
A tantárgy jellege, módszere:
A foglalkozásokon való részvétel a különböző kéziratos források azonosításához, értelmezéséhez szükséges technikai ismeretek rendszeres olvasási és elemző gyakorlatok révén történő elsajátítását hivatott elősegíteni. Ezen túlmenően a doktori iskola tematikájához, a megadott időhatároknak megfelelő rendkívül gazdag német, angol és orosz nyelvű forráskiadványok és feldolgozások komplex forráskritikai megközelítésben történő vizsgálata. Alapvető feladat egy-egy korabeli forrás megfelelő rendszerességgel való elemzése, ismertetése, illetve a kapcsolódó főbb historiográfiai eredmények, az eltérő álláspontok figyelembe vételével történő értékelése.

A tantárgy tartalma:
Az egyes állami, központi, közigazgatási, hadügyi és egyéb intézményi iratképző szervek adminisztratív iratkezelési, irat kibocsátási gyakorlata, történeti források típusai. A korabeli írásos kommunikáció formái, általános, illetve egy-egy időszak jellegzetes paleográfiai jegyei. A vonatkozó történeti források értelmezése és lehetséges feldolgozási módjai. A német, angol és orosz nyelvű szakirodalom rendszeres áttekintése, egy-egy adott forrással, forrástípussal kapcsolatos feldolgozások interpretálása, a különböző, esetlegesen eltérő eredmények, kritikai módszertani, szemléletmódbeli sajátosságainak vizsgálata.

Kötelező irodalom:
Tóth Péter-Tringli István-Bessenyei József: Latin-német-magyar paleográfiai szöveggyűjtemény. Miskolc 1996.
Grun, Paul Arnold: Grundriss der Genealogie. Leseschlüssel zu unserer alten Schrift. Bd. 5. Göttingen 1935.
Levéltári ismeretek kézikönyve. Szerk.: Endrényi Ferenc. Budapest,1980.
Sashegyi Oszkár: Az abszolutizmuskori levéltár. Budapest,1965.
Grieve, H. E. P.: Examples of English Handwriting, 1150-1750. Chelmsford 1954.
Foster, J.-Sheppard, J.: A Guide to Archive Resources in the United Kingdom. London 1982.
English Historical Documents. Ed. Douglas, C. vols. 1-12. Oxford 1953-1977.
Zsoresz Medvegyev-- Roj Medvegyev: Nyeizvesztnij Sztálin. Moszkva.2002. 415.o
Vszja Rosszija (szaktextus válógatás). Moszkva. 1993. 508.o.

Ajánlott irodalom:
Ember Győző: Az 1848/49-i minisztérium levéltára. Budapest, 1950.
Felhő Ibolya –Vörös Antal: A helytartótanácsi levéltár. Budapest, 1961.
Horn, D.B.: British Diplomatic Representatives 1689-1789. London 1932.
Guide to the Location of Collections Described in the Reports and Calendars 1870-1980. No. 3. London 1982
Sztatisztika vojni.Szformirovaloszj mnyenyije csto poteri szosztavili 20 millionov cselovek. In: Isztocsnyik 1994/5 (12)

Religija i cerkvi v SzSzSzR. Sztatyisztyicseszkij otcso po gyelam religii pri Szovete Minisztrov SzSzSzR za 1984 god. In:Isztoricseszkij archiv. 1993/2

A tantárgy oktatói: Prof. Dr. habil. Gergely András, professor emeritus, Prof. Dr. habil. Kun Miklós, professor emeritus, Prof. Dr. habil. Kurucz György, Prof. Dr. Hermann Róbert

Historiográfia I-II.

A tantárgy felelőse: Prof. Dr. Gergely András, professor emeritus

A tantárgy célja: A történeti jelenségek iránti tudományos érdeklődés XIX -XX. századi legjelentősebb nyugat- és közép-kelet-európai intézményesülésének, irányzatainak és módszereinek megismerése. A magyar történetírás XIX. századra vonatkozó összefoglaló munkái révén megismerteti a hallgatókat az egymásra következő történetírói konstrukciókkal, azokkal az ideológiai sémákkal, amelyek a történeti képet formálták-deformálták. Módszertanilag segít a történeti munkák rejtett előfeltevéseinek feldolgozásában. Összefoglalóan: a történeti munkák műelemzését sajátíttatja el.
A tantárgy óraszáma: 60
A tantárgy jellege, módszere: A foglalkozásokon, a hétről hétre mindenki számára kötelező, az egyes témákhoz kapcsolódó szakirodalmon, eredeti historiográfiai műveken túl a személyesen kijelölt problematikáról dolgozatot kell készíteni a félév végéig. Ezek, kiselőadásokon alapuló közös értelmezése, elemzése alapvető feladat. A kijelölt szakirodalomban való jártasságot rövid írásbeli dolgozatban ellenőrizzük.
A tantárgy tartalma: Vico, Kant, Herder hatása a történeti gondolkodásra. Eszmei irányzatok, szellemi csillagzatok a XIX. századi nyugati történetkutatásban. A historizmus kialakulása. A történettudomány első egyetemi intézményesülése (Berlin), mintája, hatása. Condorcet, Hegel, Comte, Mill, Marx, Spengler írásai történelemről, valóságról. A historizmus más európai országokban. Történetkutatás és nemzeti megújulás Kelet-Európában (Naruszewicz, Rajić, Lelewel. Palacký, Bălcescu, Drinov, Karamzin, Šafarik, Kosztomarov, Jorga). A gazdaság-, a kultúr-, az egyháztörténet nyugati és keleti összehasonlításban. A történettudomány intézményi formái a XX. században. A sorsfordító események (1789, 1848, világháborúk és békerendszerek) értelmezései. A történetkutatói paradigmák és „válságok”.
A magyar történészek közül nagyjából az alábbi szerzői kör kerül feldolgozásra: Kemény Zsigmond, Horváth Mihály, Beksics Gusztáv, Szabó Ervin, Szekfű Gyula, Mályusz Elemér, Révai József, Németh László, Kosáry Domokos, Hajnal István, Varga János, Szabad György.
Alapvető munkáik olvasása egyszersmind megismerteti a hallgatókat a XIX. század történetével, e történet forduló- és csomópontjaival, illetve a történeti érdeklődés változásával.

Kötelező irodalom:
Kemény Zsigmond: *Forradalom után. Még egy szó a forradalom után.* (Számos kiadásban.)
Horváth Mihály: *Huszonöt év Magyarország történelméből* I–III. Pest, 1868.
Szabó Ervin: *Társadalmi és pártharcok az 1848-as forradalomban*. Budapest, 1949.
Szekfű Gyula: *Három nemzedék és ami utána következik*. (Számos kiadásban.)
Mályusz Elemér: A reformkor nemzedéke. *Századok* 57 (1923). 17–75.
Révai József: *Történelmi tanulmányok* I–II. Budapest, 1986.
Kosáry Domokos: *Kossuth Lajos a reformkorban*. Budapest, 2002.
Varga János: *Megye és haladás a reformkor derekán*. Budapest, 1983.
Szabad György: *Forradalom és kiegyezés válaszútján*. Budapest, 1967.
Bódy Zsombor–Ö. Kovács József (szerk.): Bevezetés a társadalomtörténetbe. Hagyományok, irányzatok, módszerek. Budapest, 2003/2006.
Breisach, Ernst: *Historiográfia*. Budapest, 2004.
Gyurgyák János–Kisantal Tamás (szerk.): *Történetelmélet I-II*. Budapest, 2006.
Felkai Gábor–Némedi Dénes–Somlai Péter (szerk.): *Szociológiai irányzatok a XX. század elejéig*. Budapest, 2000. (és részben a második kötete is)

Ö. Kovács József: Az újkori német társadalomtörténet útjai. Debrecen, 2004.
Niederhauser Emil: *A történetírás története Kelet-Európában.* Budapest, 1995.
Noiriel, Gérard: *A történetírás „válsága". Elméletek, irányzatok, viták a történelemről, tudományról és valóságról napjainkig*. Budapest, 1996.

Ajánlott irodalom:
Kisantal Tamás (szerk.): *Tudomány és művészet között.* Budapest, 2003.
Glatz Ferenc: *Történetíró és politika: Szekfű, Steier, Thim és Miskolczy nemzetről és államról.* Budapest, 1980.
Lackó Miklós: *Korszellem és tudomány 1910–1945*. Budapest, 1988.
Lackó Miklós: *Sziget és külvilág: válogatott tanulmányok 1890-1945*. Budapest, 1994.
Dénes Iván Zoltán (szerk.): *A magyar politikai és tudományos diskurzusok Kossuth-képei 1849–2002*. Budapest, 2004.
Miskolczy Ambrus: *A felvilágosodástól a liberalizmusig – folyamatosság vagy megszakítottság?* Budapest, 2007.
Gyáni Gábor: *Relatív történelem.* Budapest, 2007.
Erős Vilmos: *A Szekfű-Mályusz vita.* Debrecen, 2000.
Aetas és a *Korall* c. folyóiratok historiográfiai tanulmányai

A tantárgy oktatói: Dr. Makkai Béla, Prof. Dr. habil. Nagy Mariann, Prof. Dr. habil. Gergely András, professor emeritus, Dr. habil. Tóth Árpád

Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740–1867

A) Háborúk és hadviselés a XVIII-XIX. században (különös tekintettel a magyar vonatkozásokra)

A tantárgy felelőse: Dr. Hermann Róbert
A tantárgy óraszáma: 30
A tantárgy jellege, módszere: tanári előadások, korabeli dokumentumtípusok bemutatása és elemzése, hallgatói beszámolók, valamint interaktív beszélgetések a kötelező és ajánlott olvasmányok alapján
A tantárgyhoz tartozó, félévenként változóan meghirdethető kurzusok:

A XIX. századi európai és magyar hadművészet

A kurzus előadója: Prof. Dr. Csikány Tamás
A kurzus célja: a doktori iskola hallgatói részletesen megismerjék a hadművészet terminológiáját, belső összefüggéseit és területeit, a politikai és társadalmi környezet hatását a hadseregszervezésre, az európai nagy hatalmak és Magyarország katonai biztonsági elképzeléseire és gyakorlatárára.
A kurzus tartalma: A napóleoni háborúk belső összefüggéseinek, eseménytörténetének és különösen a magyarországi csapatok részvételnek bemutatása. A század nagy európai háborúinak hadművészeti szempontú feldolgozása, elemzése. A század katonai teoretikusainak munkássága. Az 1848-49-es szabadságharc hadművészete, kiegyezés után magyar hadügy története.

Kötelező irodalom:
Clausewitz, Carl von: *A háborúról.* Veszprém, 1999.
Bona Gábor(szerk.): *A szabadságharc katonai története.* Budapest, 1998.
Görgey Arthur: *Életem és működésem Magyarországon 1848-ban és 1849-ben* I-II. kötet S.a.r. Katona Tamás Budapest, 1988.
Urbán Aladár: *A nemzetőrség és a honvédség megszervezése 1848 nyarán.* Budapest, 1973.
Csikány Tamás: *Az európai hadművészet a harmincéves háborútól a XIX. század végéig.* Budapest 2001.

Ajánlott irodalom
Bárczay Oszkár: *A hadügy fejlődésének története*. II. kötet. Budapest, 1895.
Segédlet a hadművészet fejlődésének tanulmányozásához a Marathon-i csatától a Leuthen-i csatáig. Hans Delbrück: Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der politischen Geschichte című munkája alapján összeállította: vitéz Magyarossy Sándor. Budapest, 1930.
Segédlet az 1805. évi ulm-i hadjárat tanulmányozásához. Összeállította: vitéz Magyarossy Sándor. Budapest, 1930.
Rónai Horváth Jenő: *Az egyetemes hadtörténelem vázlata.* Budapest, 1889.
A magyar katonai gondolkodás története — Tanulmánygyűjtemény (Szerk.: Ács Tibor). Zrínyi Kiadó, Bp. 1995.

A XIX. század európai háborúinak története

A kurzus előadója: Prof. Dr. Csikány Tamás
A kurzus célja: a doktori iskola hallgatói részletesen megismerjék a nevezett század legfontosabb, Európa történetét befolyásoló háborúinak történetét, a szembenálló haderők összetételét, a politikai és társadalmi környezet hatását a hadseregszervezésre, az európai nagy hatalmak katonai biztonságának változásait a század folyamán.
A kurzus tartalma: A napóleoni háborúk eseménytörténetének, a szembenálló felek haderejének bemutatása. A német és olasz egységért vívott háborúk eseményeinek elemzése, jelentősebb katonai vezetők, katonai teoretikusok munkásságának elemzése. A század végéi ipari forradalom hatása a hadügyre, a tömeghadseregek megjelenésének okai, az általános hadkötelezettség elvei és gyakorlata egyes európai országokban.

Kötelező irodalom:
Bárczay Oszkár: *A hadügy fejlődésének története*. II. kötet. Budapest, 1895.
Bencze László: *Königgrätz*. Budapest, 1991
Lefebvre, Georges: *Napóleon*. Fordította: Józsa Péter. Budapest, 1975
Majoros István: *Sedan*. A francia-porosz háború 1870-1871. Budapest, 1993.
Regan, Geoffrey: *Döntő csaták*. Budapest, 1993.

Ajánlott irodalom:
A háborúk világtörténete. Szerkesztette: Richard Holmes. Budapest, 1992.
A hadművészet középkori és újkori klasszikusai. Bevezető tanulmányt írta: Rázsó Gyula. A szemelvényeket válogatta: Gottreich László, Honfi József, Rázsó Gyula, Windisch Aladárné. Budapest, 1974.
Hahner Péter: *A Bastille-tól Waterlooig.* Budapest, 1989.
Dr. Csillag Ferenc: *A kézi lőfegyverek és a hadművészet.* Budapest, 1965.
Keegan, John: *Waterloo*. Fordította Bart István. Budapest, 1990
Tarle, Jevgenyij: *1812. Napóleon Oroszországban.* Budapest, 1944.

A XIX. század historiográfiája

A kurzus előadója: Prof. Dr. habil. Gergely András, professor emeritus
A kurzus célja: A magyar történetírás XIX. századra vonatkozó összefoglaló munkái révén megismerteti a hallgatókat az egymásra következő történetírói konstrukciókkal, azokkal az ideológiai sémákkal, amelyek a történeti képet formálták-deformálták. Módszertanilag segít a történeti munkák rejtett előfeltevéseinek feldolgozásában. Összefoglalóan: a történeti munkák műelemzését sajátíttatja el.
A kurzus tartalma: Az alábbi szerzői kör kerül feldolgozásra: Kemény Zsigmond, Horváth Mihály, Beksics Gusztáv, Szabó Ervin, Szekfű Gyula, Mályusz Elemér, Révai József, Németh László, Kosáry Domokos, Hajnal István, Varga János, Szabad György.
Alapvető munkáik olvasása egyszersmind megismerteti a hallgatókat a XIX. század történetével, e történet forduló- és csomópontjaival, illetve a történeti érdeklődés változásával.

Kötelező irodalom:
Kemény Zsigmond: *Forradalom után. Még egy szó a forradalom után.* (Számos kiadásban.)
Horváth Mihály: *Huszonöt év Magyarország történelméből* I–III. Pest, 1868.
Szabó Ervin: *Társadalmi és pártharcok az 1848-as forradalomban*. Budapest, 1949.
Szekfű Gyula: *Három nemzedék és ami utána következik*. (Számos kiadásban.)
Mályusz Elemér: A reformkor nemzedéke. *Századok* 57 (1923). 17–75.
Révai József: *Történelmi tanulmányok* I–II. Budapest, 1986.
Kosáry Domokos: *Kossuth Lajos a reformkorban*. Budapest, 2002.
Varga János: *Megye és haladás a reformkor derekán*. Budapest, 1983.
Szabad György: *Forradalom és kiegyezés választútján*. Budapest, 1967.

Ajánlott irodalom:
Glatz Ferenc: *Történetíró és politika: Szekfű, Steier, Thim és Miskolczy nemzetről és államról.* Budapest, 1980.
Lackó Miklós: *Korszellem és tudomány 1910–1945*. Budapest, 1988.
Lackó Miklós: *Sziget és külvilág: válogatott tanulmányok 1890-1945*. Budapest, 1994.
Dénes Iván Zoltán (szerk.): *A magyar politikai és tudományos diskurzusok Kossuth-képei 1849–2002*. Budapest, 2004.
Miskolczy Ambrus: *A felvilágosodástól a liberalizmusig – folyamatosság vagy megszakítottság?* Budapest, 2007.
Gyáni Gábor: *Relatív történelem.* Budapest, 2007.
Erős Vilmos: *A Szekfű-Mályusz vita.* Debrecen, 2000.

Az 1848-1849. évi forradalom és szabadságharc katonai története

A kurzus előadója: Dr. Hermann Róbert
A kurzus célja: A doktoranduszok megismertetése a XIX. századi Magyarország legjelentősebb katonai teljesítményének, az 1848-1849. évi forradalom katonai történetével, a forradalom előtti osztrák hadszervezettel, a magyar katonai reformtervekkel, a Batthyány-kormány hadseregszervező tevékenységével, a szabadságharc katonai eseményeivel, a magyar katonai emigrációval, részint a kiadott forrásanyag, részint a magyar és német nyelvű szakirodalom alapján.
A kurzus tartalma: A cs. kir. haderő felépítése és története 1815-1848. A magyar reformellenzék katonai elképzelései, 1825-1848. Az áprilisi törvények katonai rendelkezései és a Batthyány-kormány hadszervező munkássága. A délvidéki kisháború. A honvédsereg tömeghadsereggé válása. Az 1848 őszi hadiesemények. Az 1848-1849. téli hadjárat. A tavaszi hadjárat. Az orosz intervenció. A magyar katonai emigráció.

Kötelező irodalom:
Hermann Róbert: 1848-1849. A szabadságharc hadtörténete. Korona Kiadó, Budapest, 2001.
Urbán Aladár: A nemzetőrség és honvédség szervezése 1848 nyarán. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1973.
Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek az 1848/49. évi szabadságharcban. 3., átdolgozott, javított és bővített kiadás. Heraldika Kiadó, Budapest, 2000.
A szabadságharc katonai története. Szerk. Bona Gábor. Zrínyi Kiadó. Budapest, 1998.
Barcy Zoltán – Somogyi Győző: A szabadságharc hadserege. Corvina Kiadó, Budapest, 1986.

Ajánlott irodalom:
Kedves Gyula: A szabadságharc hadserege I. A lovasság. 1. kiadás. Budapest, 1992. 2. kiadás Budapest, 1998.
Csikány Tamás: Honvédtüzérség az 1848-49-es szabadságharcban. Segédkönyvek a hadtörténet tanulmányozásához. Tinta Kiadó. Budapest, 2000.
Kovács István: „...mindvégig veletek voltunk”. Lengyelek a magyar szabadságharcban. Osiris. Budapest, 1998.
Kovács Endre: Bem a magyar szabadságharcban. Zrínyi Kiadó – Kossuth Kiadó, Budapest, 1979.Borus József: Dembinski fővezérsége és a kápolnai csata. Gondolat Kiadó, Budapest, 1975.
Gyalókay Jenő: Az erdélyi hadjárat 1849 nyarán. Budapest, é. n.

Hadsereg és társadalom: a magyar katonaság a Habsburg Birodalom háborúiban, 1756-1815

A kurzus előadója: Dr. habil. Kurucz György
A kurzus célja: A doktoranduszok átfogó és elmélyült ismereteket szerezzenek a Magyar Királyság szerepvállalásáról a Habsburg Birodalom valamennyi jelentős fegyveres konfliktusában a hétéves háborútól a napóleoni háborúkat lezáró bécsi kongresszus időszakáig, továbbá megismerkedjenek nemcsak a tényleges hadtörténeti eseményekkel, hanem korabeli források és a megfelelő szakirodalom révén betekintést nyerjenek a a korabeli hadszervezés kérdéseibe, illetve a hadseregek hatékony működését biztosító politikai, adminisztratív, társadalmi folyamatokba, konfliktusokba.
A kurzus tartalma: Az adott időszakban a Magyar Királyság által kiállított haderő anyagi, társadalmi hátterének, illetve a korszak különböző háborúinak tényleges harci cselekményei. A magyarországi rendi törvényhozó hatalom és a Habsburg kormányzat hadsereg ellátással kapcsolatos financiális igényei kapcsán kibontakozó konfliktusok. A hadsereg eredményességét biztosító kiképzés, illetve a háborúra való felkészítés intézményi sajátosságainak vizsgálata.

Kötelező irodalom:
Teuber, O.-Ottenfeld, R.: Die österreichische Armee 1700-1867. Graz 1971.
Wrede, A.: Geschichte der K. und K. Wehrmacht. Die Regimenter, Corps, Branchen, und Anstalten von 1618 bis Ende des XIX. Jahrhunderts. Bd. 1-2. Wien 1898-1905.
Zachar József: Csaták, hadvezérek, katonák a XVIII. században. Budapest 1990.
A Millennium of Hungarian Military History. Ed. L. Veszprémy, Béla K. Király.New York, 2002,
Veress D. Csaba: Napóleon hadai Magyarországon 1809. Budapest 1987.
Genaue Darstellung saemmtlicher Branchen der Kaiserl- Koenigl. Armee. Wien 1792.
Geschichte und bildliche Vorstellung der Regimenter des Erzhauses Österreich. Wien 1796.
Domanovszky Sándor: József nádor iratai. I-III. Budapest 1925., 1929., 1935.
Mályusz Elemér: Sándor Lipót főherceg nádor iratai 1790-1795. Budapest 1926.
Poór János: Adók, katonák, országgyűlések 1796-1811/12. Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:
Grünwald Béla: A régi Magyarország 1711-1825. Szerk. jegyz. Poór János. Budapest 2001.
H. Balázs Éva: Hungary and the Habsburgs 1765-1800. Budapest 1997.
Marczali Henrik: Magyarország története III. Károlytól a bécsi congresszusig (1711-1815). Budapest 1898.
Magyarország hadtörténete. I. Szerk. Borus József. Budapest 1985.
Zachar József: Idegen hadakban. Budapest 1984.

B) Társadalom és gazdaság a XVIII-XIX. századi Magyarországon

A tantárgy felelőse: Dr. habil. Kurucz György
A tantárgy óraszáma: 30
A tantárgy jellege, módszere: tanári előadások, korabeli dokumentumtípusok bemutatása és elemzése, hallgatói beszámolók, valamint interaktív beszélgetések a kötelező és ajánlott olvasmányok alapján
A tantárgyhoz tartozó, félévenként változóan meghirdethető kurzusok:

Népesség, település és eltérő termelőkultúra konfliktusai a XVIII-XIX. században

A tantárgy előadója: Prof. Dr. Csoma Zsigmond
A kurzus célja: A történelem szakos hallgatók megismertetése multidiszciplinális jellegű előadások keretében a gazdaságtörténet, a művelődéstörténet, az agrártörténet kölcsönkapcsolatain és eredményein keresztül a vizsgált korszakkal, az emberi művelődés és anyagi kultúra konfliktusaival, konfliktuskezelésével.
A tantárgy tartalma:
Ember és természet konfliktusai a katonai cselekmények révén (árterek-ártéri gazdálkodás, visszaszoruló erdőségek)
Eltérő életmód és mentalitás konfliktusai XVIII-XIX. században, ételek és italok, kávé-dohány, európai katonai blokádok és nyersanyag-élvezeti cikk beszerzési nehézségek.
Balkáni kapcsolatok, termelőkultúra-és fogyasztói kultúra konfliktusai (kertkultúra, borkultúra stb.).
Nemzetiségek betelepülése konfliktusai (német munkaerő – bolgárkertészek - örmény-görög-zsidó kereskedők, eltérő termelőkultúrák, népi sztereotípiák.
A természeti környezet átalakulása az újvilági-ínségnövények, ipari-takarmánynövények okozta konfliktusok, a bécsi udvar gazdaságpolitikai megoldásai.
Életmód és mentalitás, konfliktus helyzetek, a gazdálkodás változása.
Az újkori mezőgazdasági forradalom és eredményei, hatásai, a keszthelyi Georgikon konfliktusmegoldásai.
A magyarnyelvű agrárszakirodalom kialakulása, olvasók-szakírók-paraszti mentalitás konfliktushelyzetei és hatása.
Életmód és mentalitás: tanya, falu, mezőváros, város, főváros válaszai a háborús konfliktushelyzetekben, gazdasági különbségek.
Parasztpolgári fejlődés, agrártájak, kertkultúrás tanyák, hungarikumok, gazdasági válságok konfliktusai.

Kötelező irodalom:
Braudel, F.: Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus, XV-XVIII. század. A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Bp. 1985.
Magyar Néprajz II-VIII. Akad, Kiadó, Bp. 1988-201.
Bél Mátyás: Magyarország népének élete 1730 táján. S. a. r. Wellmann Imre. Budapest, 1984.
Skerlecz Miklós báró művei. Ford. kiad. Berényi Pál. Budapest, 1914.
HÍR (Hagyományok-Ízek-Régiók) I-II. köte. Bp. 2000.
Hoffmann Tamás: Európai parasztok. I. A munka. Bp. 1998., II.Az étel és az ital. Bp. 2001

Imreh István: A rendtartó székely falu. Faluközösségi határozatok a feudalizmus évszázadából. Bukarest, 1973.
Wellmann Imre: A parasztnép sorsa Pest megyében kétszáz évvel ezelőtt tulajdon vallomásainak tükrében. Budapest, 1967.
Felső-magyarországi orvosi helyiratok. Történeti néprajzi források a 18-19. században. Szerk. Deáky Zita. Budapest, 2004.
Wellmann Imre: A magyar mezőgazdaság a 18. században. Budapest, 1979.
Lotz, Friedrich: Die frühtheresianische Kolonisation des Banats (1748-1773). *Südostforschungen* 23 (1964) 132-178.
Eckhart Ferenc: A bécsi udvar gazdaságpolitikája Magyarországon 1780-1815. Budapest 1958.
Heckenast Gusztáv: A Habsburgok gazdaságpolitikája a 17-18. században. Budapest 1991.
Poór János: Adók, katonák, országgyűlések 1796-1811/12. Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:

H. Balázs Éva: Hungary and the Habsburgs 1765-1800. Budapest 1997.
Hajdu Lajos: A közjó szolgálatában. Budapest, 1983.
Bakács István: A nagybirtokos családok hitelügyletei a XVII-XVIII. században. Budapest, 1965.
Ember Győző: Magyarország külkereskedelmi áruforgalma a XVIII. század második harmadában. *Századok* 109 (1975) 4. 796-903. o.

Bevezetés a katonai konfliktusok gazdaságtörténetébe

A tantárgy előadója: Prof. Dr. Csoma Zsigmond
A kurzus célja: A doktoranduszok megismertetése multidiszciplinális jellegű szeminárium keretében a gazdaságtörténettel, mint módszerrel és eszközzel az emberi művelődés és anyagi kultúra konfliktushelyzetében.
A tantárgy tartalma:
A magyar gazdaságtörténet írás egykor és ma, a konfliktuskutatás, a katasztrófa kutatás témakörei.
Balkáni, Délkelet-Európa-i hatások, a török-kori gazdálkodás, a három részre szakadt Magyarország konfliktusai és gazdaságtörténeti sajátosságai.
Rákóczi kuruc államának gazdaságtörténeti konfliktusai (rézpénz, jobbágykatonaság, adózó védelem)
A 18. század gazdaságpolitikájának konfliktusai, katonai-nemzeti-etnikai kisebbségek, eltérő termelőkultúrák konfliktusai.
A reformkori megújulás, a piacosodó agrártermelés, a mg-i forradalom konfliktushelyzetei és megoldásai, eredményei, hatásai.
A jobbágyfelszabadítás és a nemesi- polgári társadalom konfliktusai).
Dualizmus, a magyar élelmiszergazdaság és a világpiac, a tőkés gazdálkodás kiépülésének gazdasági-társadalmi konfliktusai, katonai ellátás konfliktusai.
Hungaricumok egykor és ma, konfliktus vagy együttműködés.
Trianon gazdaságtörténeti vonatkozásai, konfliktusai, a magyar gazdaság a két világháború között.
Az egyházak szerepe a magyar gazdaságtörténetben, konfliktusok okozói vagy a feszültségek oldói?
Kötelező irodalom:
Braudel, F.: Anyagi kultúra, gazdaság és kapitalizmus, XV-XVIII. század. A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Bp. 1985.
Magyar Néprajz II-VIII. Akadémiai Kiadó, Bp. 1988-201.
Bél Mátyás: Magyarország népének élete 1730 táján. S. a .r. Wellmann Imre. Budapest, 1984.
Skerlecz Miklós báró művei. Ford. kiad. Berényi Pál. Budapest, 1914.
HÍR (Hagyományok-Ízek-Régiók) I-II. kötet. Bp. 2000.
Hoffmann Tamás: Európai parasztok. I. A munka. Bp. 1998., II.Az étel és az ital. Bp. 2001
Imreh István: A rendtartó székely falu. Faluközösségi határozatok a feudalizmus évszázadából. Bukarest, 1973.
Wellmann Imre: A magyar mezőgazdaság a 18. században. Budapest, 1979.

Ajánlott irodalom:
Lotz, Friedrich: Die frühtheresianische Kolonisation des Banats (1748-1773). *Südostforschungen* 23 (1964) 132-178.
Eckhart Ferenc: A bécsi udvar gazdaságpolitikája Magyarországon 1780-1815. Budapest 1958.
Heckenast Gusztáv: A Habsburgok gazdaságpolitikája a 17-18. században. Budapest 1991.
Poór János: Adók, katonák, országgyűlések 1796-1811/12. Budapest 2003.

Vidéki társadalmak a XIX. században

A tantárgy előadója: Prof. Dr. habil. Nagy Mariann
A tantárgy célja: Az agrártársadalom történeti változásainak megismerése mellett a falusi kereteken túli, kisvárosi életvilágok, nem csupán paraszti vonásainak értelmezése. A polgárosodás és modernizáció kihívásai, társadalmi reakciói, gyakorlatai állnak az érdeklődés középpontjában. Az egyes lokális-regionális társadalmak vertikális kapcsolatai, ábrázolása mellett a horizontális szemlélet alakítása is a célunk.
A tantárgy tartalma: Vidéki népesség- és településtörténeti formák. Táji tagolódás, társadalomleírás kortársi (Csaplovics, Fényes, Keleti) és utótörténeti nézőpontból. A jobbágyparasztság helyzete 1848 előtt. A jobbágyfelszabadítás és következményei. Életmód. Jogszokások. Paraszti részvétel 1848–1849-ben. Agrártársadalom, polgárosodás és modernizáció. Földtulajdon és földhasználati formák. Társadalmi változások lokális ábrázolásokban. Családi, egyházi és társadalmi kapcsolatok. Életutak és emlékezések. Agrártársadalom és agrárpolitika.

Kötelező irodalom:
Gergely András (szerk.): *Magyarország története a 19. században.* Budapest, 2003.
Hofer Tamás: *Három szakasz a magyar népi kultúra XIX-XX. századi történetében*. Ethnographia, 1975. 2–3.
Kósa László–Filep Antal: *A magyar nép táji-történeti tagolódása*. Budapest, 1983.
Orosz István: *A jobbágyfelszabadítás és végrehajtása*. In: Gunst Péter (szerk.): A magyar agrártörténet a jobbágyság felszabadításától napjainkig. Budapest, 1998.
Szabó István: *A magyarság életrajza*. Budapest, 1990.
Szabó István (szerk.): *A parasztság Magyarországon a kapitalizmus korában, 1848–1914.* I–II. Budapest, 1965.
Szenti Tibor: *Parasztvallomások. Gazdák emlékezései Hódmezővásárhelyről.* Budapest, 2008.
Vári András: *Urak és gazdászok. Arisztokrácia, agrárértelmiség és agrárius mozgalom Magyarországon 1821–1898*. Budapest, 2009.

Ajánlott irodalom:
Benda Gyula: *Zsellérből polgár. Társadalmi változás egy dunántúli kisvárosban. Keszthely társadalma, 1740–1849.* Budapest, 2008.
Egyed Ákos: *Falu, város, civilizáció. Tanulmányok a jobbágyfelszabadítás és a kapitalizmus történetéből Erdélyben 1848–1914.* Bukarest, 1981.
Fél Edit – Hofer Tamás: *„Mi, korrekt parasztok…” Hagyományos élet Átányon*. Budapest, 2010.
Erdei Ferenc: *Parasztok*. Budapest, 1973.
Ö. Kovács József–Szakál Aurél (szerk.): *Kiskunhalas története 2. Tanulmányok Kiskunhalasról a 18–19. századból.* Kiskunhalas, 2001.
Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól az első világháborúig*. In: Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Budapest, 1998.
Pölöskei Ferenc–Szabad György: *A magyar tanyarendszer múltja.* Budapest, 1981.
Rácz István: *Városlakó nemesek az Alföldön 1541–1848 között.* Budapest, 1988.
Tárkány Szücs Ernő: *Magyar jogi népszokások*. Budapest, Gondolat, 1981.
Tóth Zoltán: *Szekszárd társadalma a századfordulón. Történelmi rétegződés és társadalmi átrétegződés a polgári átalakulásban.* Budapest, 1989.

Felekezeti, etnikai és nemzetiségi sztereotípiák. Társadalomképek a XIX. században

A tantárgy előadója: Prof. Dr. habil. Nagy Mariann
A tantárgy célja: A társadalom, azaz az emberi együttélési formák felekezeti, etnikai és nemzetiségi ön- és idegenképeinek, kortársi leírásainak, valamint makro- és mikrotörténeti szempontú megismerése, értelmezése.
A tantárgy tartalma: Rendi és polgári társadalom, jog és felekezetek. Felekezetek, etnikumok, nemzetiségek térben és időben. Kortársi társadalomstatisztikák és leírások. Foglalkozás és életmód. Műveltség és művelődés. Konfliktusok és kooperációk. Asszimiláció és akkulturáció. Szekularizációs tendenciák. Egyház- és nemzetiségpolitika.

Kötelező irodalom:
Balogh Margit – Gergely Jenő: *Egyházak az újkori Magyarországon 1790–1992*. Budapest (*Kronológia* 1993, *Adattá*r 1996)
Gergely András (szerk.): *Magyarország története a 19. században.* Budapest, 2003.
Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól az első világháborúig*. In: Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Budapest, 1998.
Kósa László (szerk.): *Magyar művelődéstörténet*. Budapest, 1998.
Mezey Barna (szerk.): *Magyar alkotmánytörténet.* Budapest, 1996.
Szabó István: *A magyarság életrajza*. Budapest, 1990.
Vallás, felekezet, társadalmi stratégiák. *Korall. Társadalomtörténeti folyóirat*. 8. évf. 27. köt.

Ajánlott irodalom:
Arató Endre: *A magyarországi nemzetiségek nemzeti ideológiája*. Budapest, 1983.
Brandt, Juliane: *Német polgárok Pesten és helyzetük a városi társadalomban*. In: Halmos Károly et al.(szerk.): A felhalmozás míve. Budapest: Századvég, 2009.
Fenyvesi Katalin – Halmos Károly: *Kvantifikáció és identifikáció.* In: Bódy Zsombor et al. (szerk.): Megtalálható-e a múlt? Budapest: Argumentum, 2010.
Faragó Tamás: „Még akkor Franczia lévén…" In: Bódy Zsombor et al. (szerk.): *Megtalálható-e a múlt?* Budapest: Argumentum, 2010.
Klement Judit – Miskolczy Ambrus – Vári András: *Szomszédok világai. Kép, önkép és a másikról alkotott kép. Szöveggyűjtemény.* Budapest, 2006.
Kovács I. Gábor: A nyelvi asszimiláció ösvényei. In: Bódy Zsombor et al. (szerk.): *Megtalálható-e a múlt?* Budapest: Argumentum, 2010.
Kövér György (szerk.): *Zsombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől a 20. század közepéig*. Budapest, 2006.
Németh G. Béla (szerk.): *Forradalom után – kiegyezés előtt. A magyar polgárosodás az abszolutizmus korában.* Budapest, 1988.
Ö. Kovács József: *Zsidók a Duna-Tisza közén. Társadalomtörténeti esettanulmányok, XVIII–XIX. század*. Kecskemét, 1996.
Tóth Árpád: Városi polgárság és identitás a késő rendi korszakban. In: Bódy Zsombor et al. (szerk.): *Megtalálható-e a múlt?* Budapest: Argumentum, 2010.

Háború és konjunktúra: a magyar mezőgazdaság fejlődési lehetőségei, 1740-1815

A tantárgy előadója: Dr. habil. Kurucz György
A tantárgy célja: A doktoranduszok a kurzus révén összetett és elmélyült ismereteket szereznek a Magyar Királyság agrártermelését befolyásoló, régiónként változó természetföldrajzi adottságokról, a demográfiai folyamatokról, a soknemzetiségű ország sajátos társadalmi viszonyairól, a központi vám- és agrárpolitika termelést befolyásoló hatásáról. Átfogó módon tanulmányozhatják, illetve részletes ismereteket szerezhetnek a korabeli magyarországi agrárexport szerkezeti megoszlásáról, ennek megfelelően a dinasztikus háborúk konjunkturális hatásairól, továbbá a Mária Terézia és II. József nevéhez fűződő reformpolitika jellemzőiről, a központi politikával összefüggő társadalmi reakciókról. A kurzus mindemellett bepillantást enged a hazai agrártermelés ágazatonkénti, számos esetben egy-egy etnikum termelési, állattartási, termesztési gyakorlatával összefüggő sajátosságaiba, részletesen kitérve a korabeli paraszti és földesúri gazdálkodási keretek extenzív fejlődési lehetőségeire és korlátaira, valamint a központi politika agrártermelési kultúrát javítani hivatott, s közvetett módon a tömeghadsereg háborús időkben jelentkező ellátását is célzó agrotechnikai modernizációs kezdeményezéseire. A hallgatók ezen túlmenően átfogó képet kaphatnak a korszak belső hitelviszonyairól, háborús időkkel összefüggő központi pénzügypolitika folyamatairól, a devalvációs és inflációs trendekről.
A tantárgy tartalma: A Magyar Királyság demográfiai változásainak, a meghatározó agrártársadalmi keretek, a központi agrárpolitika jellemzőinek, továbbá a termesztéstechnikai sajátosságok európai kitekintéssel történő vizsgálata az osztrák örökösödi háborútól a napóleoni háborúkig terjedő időszak végéig, beleértve a háborúknak a magyarországi agrártermelésre és a népesség életminőségére gyakorolt közvetlen és közvetett hatásainak elemzését.

Kötelező irodalom:
Bél Mátyás: Magyarország népének élete 1730 táján. S. a. r. Wellmann Imre. Budapest, 1984.
Skerlecz Miklós báró művei. Ford. kiad. Berényi Pál. Budapest, 1914.
Imreh István: A rendtartó székely falu. Faluközösségi határozatok a feudalizmus évszázadából. Bukarest, 1973.
Wellmann Imre: A parasztnép sorsa Pest megyében kétszáz évvel ezelőtt tulajdon vallomásainak tükrében. Budapest, 1967.
Felső-magyarországi orvosi helyiratok. Történeti néprajzi források a 18-19. században. Szerk. Deáky Zita. Budapest, 2004.
Wellmann Imre: A magyar mezőgazdaság a 18. században. Budapest, 1979.
Lotz, Friedrich: Die frühtheresianische Kolonisation des Banats (1748-1773). *Südostforschungen* 23 (1964) 132-178.
Eckhart Ferenc: A bécsi udvar gazdaságpolitikája Magyarországon 1780-1815. Budapest 1958.
Heckenast Gusztáv: A Habsburgok gazdaságpolitikája a 17-18. században. Budapest 1991.
Poór János: Adók, katonák, országgyűlések 1796-1811/12. Budapest 2003.

Ajánlott irodalom:
Grünwald Béla: A régi Magyarország 1711-1825. Szerk. jegyz. Poór János. Budapest 2001.
H. Balázs Éva: Hungary and the Habsburgs 1765-1800. Budapest 1997.
Hajdu Lajos. A közjó szolgálatában. Budapest, 1983.

Bakács István: A nagybirtokos családok hitelügyletei a XVII-XVIII. században. Budapest, 1965.
Ember Győző: Magyarország külkereskedelmi áruforgalma a XVIII. század második harmadában. *Századok* 109 (1975) 4. 796-903.

Magyarország a XVIII. századi Habsburg Birodalomban

A tantárgy előadója: Dr. Szántay Antal
A tantárgy célja: Mélyrehatóan megismertetni a doktoranduszokkal a címben szereplő témát, annak alapvető forrásait, szakirodalmát és vitás kérdéseit.
A tantárgy tartalma: A bécsi udvar Magyarországot érintő politikai törekvései, reformjai; berendezkedési tervezetek; a politika színterei, országgyűlések; a közigazgatás intézményei; gazdaság- és társadalompolitika; művelődés és kultúra; kapcsolatok a Habsburg Monarchia más tartományaival, és más országokkal.

Kötelező irodalom:
H. Balázs Éva: Bécs és Pest-Buda a régi századvégen, Budapest, 1987.
Benda Kálmán: Emberbarát vagy hazafi? Tanulmányok a felvilágosodás korának magyarországi történetéből. Budapest, 1978.
Bérenger, Jean -- Kecskeméti, Károly: Országgyűlés és parlamenti élet Magyarországon 1608-1918. Budapest, 2008
Eckhart Ferenc: A bécsi udvar gazdaságpolitikája Magyarországon 1780-1815. Budapest, 1958.
Eckhart Ferenc: Magyar alkotmány- és jogtörténet. Budapest, 2000.
Ember Győző: A M. Kir. Helytartótanács ügyintézésének története 1724-1848. Budapest, 1940.
Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története 1711-1914. 2. kiadás. Pécs, 2010.
Kosáry Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. 3. kiadás. Budapest, 1996.
Mályusz Elemér: A türelmi rendelet, II. József és a magyar protestantizmus. Budapest, 1939.
Marczali Henrik: Magyarország története II. József korában. 1-3. köt., Budapest, 1882 (1. köt.), 1885 (2. köt.), 1888 (3. köt.), 1-2. köt., . Budapest 1888

Ajánlott irodalom:
Beales, Derek: Joseph II, vol. 1, In the Shadow of Maria Theresa 1741-1780, Cambridge, 1987.
Beales, Derek: Enlightenment and Reform in Eighteenth-century Europe, London, 2005.
Beales, Derek: Joseph II, vol. 2, Against the World, 1780–1790. Cambridge, 2009.
Dickson, P.G.M.: Finance and Government under Maria Theresia 1740-1780, vol. 1, Society and Government, vol. 2, Finance and Credit. Oxford, 1987.
Evans, R.J.W.: Austria, Hungary, and the Habsburgs, Essays on Central Europe, c. 1683-1867, Oxford, 2006.
Komlos, John: Nutrition and Economic Development in the Eighteenth-Century Habsburg Monarchy, Princeton N.J., 1989.
Szabo, Franz A.J.: Kaunitz and enlightened absolutism 1753-1780. Cambridge, 1994.
Szántay, Antal: Regionalpolitik im alten Europa, Die Verwaltungsreformen Josephs II. in Ungarn, in der Lombardei und in den österreichischen Niederlanden 1785-1790. Budapest, 2005.

A polgárság életvilága Magyarországon a késő rendi korszakban

A tantárgy előadója: Dr. habil. Tóth Árpád
A tantárgy célja: A hallgatókkal megismertetni a polgárság életkörülményeit, normáit, társadalmi stratégiáikat, és ezeken által helyüket a társadalom viszonyrendszerében.
A tantárgy tartalma: Historiográfiai-fogalmi áttekintés a polgár és a város definíciója körül; a városok típusai, hálózatuk és rangjuk a késő rendi Magyarországon; a polgárság megélhetése; a polgárság rendi állásával kapcsolatos politikai elképzelések a reformkorban; a polgárság társadalmi stratégiái – taníttatás, társadalmi emelkedés, (el)vándorlás, közéleti érvényesülés, családi hálózatok; a polgárság mindennapi élete és műveltsége; a városi életvitel korabeli ábrázolásai

Kötelező irodalom:
Bácskai Vera: *Városok Magyarországon az iparosodás előtt*. Budapest, 2003.
Bácskai Vera–Nagy Lajos: *Piackörzetek, piacközpontok és városok Magyarországon 1828-ban*. Budapest, 1984.
Bácskai Vera: *A vállalkozók előfutárai. Nagykereskedők a reformkori Pesten*. Budapest, 1989.
Czoch Gábor: *„A városok szíverek”. Tanulmányok Kassáról és a reformkori városokról*. Pozsony, 2009.
Tóth Árpád: *Polgári stratégiák. Életutak, családi sorsok és társadalmi viszonyok Pozsonyban 1780 és 1848 között.* Pozsony, 2009.

Ajánlott irodalom:
Bácskai Vera: *Városok és polgárok Magyarországon.* 1–2. köt. Budapest, 2007.
Bácskai Vera: A régi polgárságról. In: Kövér György (szerk.): *Zsombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől a 20. század közepéig*. Budapest, 2006. 15–37.
Benda Kálmán: *Zsellérből polgár – társadalmi változás egy dunántúli kisvárosban. Keszthely társadalma, 1740–1849*. Budapest, 2008.
Tóth Árpád: *Önszervező polgárok. A pesti egyesületek társadalomtörténete a reformkorban.* Budapest, 2005.
Nagy Ignác: *Uracsok és arszlánnők. Budapesti életképek, 1840–1848*. (szerk.: Szigethy Gábor) Budapest, 1980.
Faragó Éva (összeállította): *A reformkori Buda-Pest*. Budapest, 1995.
Antalffy Gyula: *Reformkori magyar városrajzok*. Budapest, 1982.

A nemesség és társadalmi szerepei (1740–1848)

A tantárgy előadója: Dr. Kurucz György
A tantárgy célja: Az óra során a hallgatók megismerkednek a nemesség tagoltságával, a különféle nemesi kategóriákhoz tartozók élethelyzetével, önképével és társadalmi törekvéseivel, mindezt európai összehasonlító keretbe ágyazva.
A tantárgy tartalma: A nemesség képe az európai társadalomtörténet-írásban; a magyarországi nemesség jog és vagyonosság szerinti csoportjai; a főnemesség önképe, régi és modern társadalmi szerepeik; a jómódú birtokos nemesség élettere és közéleti törekvései; a nemesség városba költözése; nemesség és iskoláztatás

Kötelező irodalom:
Dewald, Jonathan: *Az európai nemesség története 1400–1800*. Budapest, 2002. (részletek)
Ódor Imre – Pálmány Béla – Takács Péter (szerk.): *Mágnások, birtokosok, címerlevelesek.* Debrecen, 1997.
Benda Gyula: Egy Zala megyei köznemesi gazdaság és család a 18. század közepén. Parraghy László hagyatéka. In: Uő.: *Társadalomtörténeti tanulmányok*. Budapest, 2006. 249–340.
Vári András: *Urak és gazdászok. Arisztokrácia, agrárértelmiség és agrárius mozgalom Magyarországon 1821–1898*. Budapest, 2009. 9–124.
Gyáni Gábor – Kövér György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. Budapest, 1998. (részletek)

Ajánlott irodalom:
Kontler László (vál.): *Túlélők. Elitek és társadalmi változás az újkori Európában*. Budapest, 1993. (Volker Press, Lawrence Stone és Péter László tanulmányai)
Szijártó M. István: *Nemesi társadalom és politika. Tanulmányok a 18. századi magyar rendiségről*. Budapest, 2006.
Kósa László: *„Hét szilvafa árnyékában". A nemesség alsó rétegének élete és mentalitása a rendi társadalom utolsó évtizedeiben Magyarországon*. Budapest, 2001.
Fónagy Zoltán: Nemesi földbirtoklás az úrbéri rendezés idején. *Századok*, 133. (1999). 6. 1141–1191.
Ungár László: A nemesi földbirtok eladósodása 1848 előtt. *Századok*, 69 (1935) 1–3, 39–60.
Rácz István: *Városlakó nemesek az Alföldön 1541–1848 között*. Budapest, 1988. (részletek)
Hudi József: Táblabírák a reformkori vármegyei közéletben. In: Kövér György (szerk.): *Zsombékok. Középosztályok és iskoláztatás Magyarországon a 19. század elejétől a 20. század közepéig*. Budapest, 2006. 39–75.
Széchenyi István: *Napló*. (szerk. Oltványi Ambrus) Budapest, 1984. (részletek)
Podmaniczky Frigyes: *Egy régi gavallér emlékei. Válogatás a naplótöredékekből 1824–1887*. (szerk. Steinert Ágota) Budapest, 1984.

Társadalom, politika és katonai konfliktusok Magyarországon 1867-1968

A) Magyarország a világháborúkban

A tantárgy felelőse: Dr. Horváth Csaba CSc
A tantárgy óraszáma: 30
A tantárgy jellege, módszere: tanári előadások, korabeli dokumentumtípusok bemutatása és elemzése, hallgatói beszámolók, valamint interaktív beszélgetések a kötelező és ajánlott olvasmányok alapján
A tantárgyhoz tartozó, félévenként változóan meghirdethető kurzusok

A második világháborús magyar hadifoglyok sorsa és ügyük megjelenése a magyar bel- és külpolitikában

A tantárgy előadója: Dr. Bognár Zalán
A tantárgy célja: A téma forrásaira és legújabb kutatási eredményeire támaszkodva: egyrészt, mélyrehatóan megismertetni a doktoranduszokkal a II. világháborús – angol, amerikai, francia, szovjet fogságba került – magyar hadifoglyok különböző életkörülményeit, életmódját. Másrészt, széleskörűen bemutatni azt, hogy a második világháborús magyar hadifoglyok ügye, sorsa – annak hatalmas létszáma és a Szovjetunióból történő elhúzódó szabadon bocsátása okán is – hogyan jelent meg belpolitikai pártharcokban, valamint a külpolitikai kapcsolatokban. Továbbá, a visszaemlékezések segítségével személyes közelségbe hozni a XX. század ezen tragikus és kevéssé ismert történelmi eseményeit.
A tantárgy tartalma: A hadifogságnak, mint intézménynek a nemzetközi és szovjet jogi kodifikációja, valamint ezeknek előzményei. Magyar katonák és civilek szovjet és angol, amerikai, francia hadifogságba kerülésének körülményei, okai, létszámuk. Életkörülmények a különböző őrizetű, és a különböző funkciójú; gyűjtő-, átmeneti- és a céltáborokban. A hadifoglyok szabadon bocsátásának, hazaszállításának ütemei, bel- és külpolitikai körülményei,. A magyar kormányszervek és pártok tevékenysége a hadifogoly-ügyben, illetve ennek felhasználása a belpolitikai pártharcokban. A hadifoglyoknak az internáltakkal együtt történő hazaérkezése, fogadása Magyarországon és a szomszédos országokban. A társadalomba való visszailleszkedési nehézségeik objektív és szubjektív okai.

Kötelező irodalom:
Bognár Zalán: Magyarok hadifogságban Magyarországon. Hadifogoly-gyűjtőtáborok Magyarországon 1944-1945. Budapest, 2010.
Bognár Zalán: Az elmaradt szovjet-magyar hadifogoly-egyezmény. Hadtörténelmi Közlemények 2000/4. 861–881.
Bognár Zalán: A magyar hadifoglyok ügye, sorsa 1947-ben – a párizsi békeszerződés és a parlamenti választások függvényében. AETAS 2010/1. 131-143.
Magyar hadifoglyok a Szovjetunióban. Dokumentumok (1941-1953) (Főszerk.: Varga Éva Mária) Moszkva – Budapest, ROSSZPEN – MKTTK, 2006.
Stark Tamás: Magyar foglyok a Szovjetunióban. Budapest, 2006.
Stark Tamás: Magyarország második világháborús embervesztesége Bp. 1989.
Tarcai Béla: Magyarok a nyugati hadifogolytáborokban. Budapest, 1992.
Varga Éva Mária: Magyarok szovjet hadifogságban (1941-1956) az oroszországi levéltári források tükrében. Russica Pannonicana, Budapest, 2009.

Ajánlott irodalom:

„Egyetlen bűnünk a származásunk volt…” Német és magyar polgári lakosok deportálása „malenkij robot”-ra a sztálini lágerekbe 1944/45-1955. (Szerk.: Bognár Zalán) Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre, Pécs, 2009.

Fehér könyv a Szovjetunióba elhurcolt hadifoglyok és polgári deportáltak helyzetéről. Hungária Kiadás, Bad Wörishofen 1950.

Füzes Miklós: Embervásár Európában. Hadifogoly magyarok a második világháborúban. Pécs 1994.

Hadifoglyok írják... Hadifogolysors a második világháborúban. (szerk.: Papp Tibor) Petit Real, Budapest, é. n.

A vásárhelyi leventék háborús kálváriája. (közreadja: Herczeg Mihály) Tanulmányok Csongrád megye történetéből XVII. Szeged, 1990.

Papp Tibor: Soha többé háborút... Magyarok a lágerekben. VHBSZ, Budapest, 1999.

Küzdelem a hatalomért. Magyarország a koalíció éveiben 1944-1948

A tantárgy előadója: Dr. Bognár Zalán
A tantárgy célja: A téma forrásaira és legújabb kutatási eredményeire támaszkodva a doktoranduszokkal mélyrehatóan megismertetni Magyarország 2. világháború utáni anyagi, területi és emberveszteségét. Bemutatni, hogy a 2. világháború utáni, a szovjet Vörös Hadsereg által megszállt és a Szövetséges Ellenőrző Bizottság által uralt Magyarországon hogyan, milyen külpolitikai segítséggel és hatalmi praktikákkal lesz egy demokratikus állam létrehozásának kísérletéből kommunista pártállami diktatúra Magyarországon.
A tantárgy tartalma: A 2. világháború utáni, a Vörös Hadsereg által megszállt Magyarországon végbement társadalmi, gazdasági, politikai változások. A szuverenitásában erősen korlátozott Magyarország külpolitikai tevékenysége, a koalíción belüli hatalmi pártharcokat bemutatása: Magyarország kül- és belpolitikai helyzete 1944 decemberétől. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány és a fegyverszünet. A magyarországi Szövetséges (szovjet) Ellenőrző Bizottság működése és permanens beleszólása – a kommunista párt és a Szovjetunió befolyásának növelése érdekében – a magyar belpolitikai életbe, a demokratikus erők ellen. A földreform. Az 1945-ös nemzetgyűlési választások. A németek kitelepítése. A hadifogoly-kérdés. A csehszlovák-magyar lakosságcsere egyezmény. A párizsi békeszerződés. A polgári erők fokozatos felszámolása, kiszorítása a gazdasági és a politikai életből. Az ún. kékcédulás választások. A demokrácia teljes felszámolása, az egypártrendszer, a pártállami diktatúra kialakítása.

Kötelező irodalom:
A magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság jegyzőkönyvei 1945-1947. (Szerk.: Feitl István) Napvilág, Budapest, 2003.
Balogh Sándor: Magyarország külpolitikája 1945-1950. Bp. 1988.
Bognár Zalán: Az elmaradt szovjet-magyar hadifogoly-egyezmény. Hadtörténelmi Közlemények 2000/4. 861–881.
Fordulat a világban és Magyarországon 1947-1949. (Szerk.: Feitl István, Izsák Lajos, Székely Gábor) Napvilág, Bp. 2000.
Földesi Margit: A megszállók szabadsága. Kairosz, Bp. 2002.
Izsák Lajos: Rendszerváltástól rendszerváltásig 1944-1990. Kulturtrade, Bp. 1998.
Izsák Lajos: Polgári pártok és programjaik Magyarországon 1944-1956. Pécs, 1994.
Moszkvának jelentjük… Titkos dokumentumok 1944-1948. (Szerk.: Izsák Lajos – Kun Miklós) Századvég, Budapest, 1994.
Korom Mihály: Magyarország Ideiglenes Nemzeti Kormánya és a fegyverszünet (1944-1945). Kossuth, Bp. 1981.
Palasik Mária: A jogállamiság megteremtésének kísérlete és kudarca Magyarországon 1944-1949. Napvilág, Bp. 2000.
Pártközi értekezletek. Politikai érdekegyeztetés, politikai konfrontáció 1944-1948. (Szerk.: Horváth Julianna – Szabó Éva – Szűcs László – Zalai Katalin) Napvilág, Budapest, 2003.
Romsics Ignác: Az 1947-es párizsi békeszerződés. Osiris, Budapest, 2006.
Stark Tamás: Magyarország második világháborús embervesztesége Bp. 1989.
Vígh Károly: A szlovákiai magyarság kálváriája 1945-1948. Püski, Bp.1998.

Ajánlott irodalom:

Bognár Zalán: A magyar hadifoglyok ügye, sorsa 1947-ben – a párizsi békeszerződés és a parlamenti választások függvényében. AETAS 2010/1. 131-143.
Bognár Zalán: Magyarok hadifogságban Magyarországon. Hadifogoly-gyűjtőtáborok Magyarországon 1944-1945. Budapest, 2010.
„Egyetlen bűnünk a származásunk volt…" Német és magyar polgári lakosok deportálása „malenkij robot"-ra a sztálini lágerekbe 1944/45-1955. (Szerk.: Bognár Zalán) Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre, Pécs, 2009.
Fehér István: A magyarországi németek kitelepítése 1945-1950. Akadémia, Bp. 1988.
Kovács Imre: Magyarország megszállása. Katalizátor, Budapest, 1990.
Nagy Ferenc: Küzdelem a vasfüggöny mögött I-II. Európa, Budapest. 1990.
Pünkösti Árpád: Rákosi a hatalomért, 1945–1948. Európa, Budapest, 1992.
Stark Tamás: Magyar foglyok a Szovjetunióban. Budapest, 2006.
Szakács Sándor - Zinner Tibor: A háború „megváltozott természete". Adatok és adalékok, tények és összefüggések 1944-1948. Budapest, 1997.
Vadkerty Katalin: A kitelepítéstől a reszlovakizációig. Trilógia a csehszlovákiai magyarság 1945-1948 közötti történetéről. Kalligram, Pozsony, 2001.

A Nemzeti Hadsereg és a magyar királyi honvédség 1919-1945

A tantárgy előadója: Dr. Horváth Csaba CSc
A tantárgy célja: Összefoglaló képet nyújtani a doktoranduszoknak a magyar királyi honvédség tevékenységéről, lehetőségeiről, szervezeti és technikai fejlesztéséről, feladatairól a vizsgált időszakban. Kiemelt elemként szerepeltetve az elmélet és a gyakorlat kérdéskörét.
A tantárgy tartalma: A Nemzeti Hadsereg kialakítása. Trianon katonai határozványai. Honvédség a rejtés időszakában. Fejlesztések, katonai kapcsolatok, kiútkeresésé. 1938 a „fordulat éve". Szervezeti és technikai fejlesztések 1938-1941 között. A háborúba lépés szervezeti és technikai háttere. Szervezeti változások 1942-1943-ban, majd Magyaország német megszállását követően.

Kötelező irodalom:
Bonhardt Attila – Sárhidai Gyula – Winkler László: A magyar királyi honvédség fegyverzete. (1920-1944). Zrínyi kiadó. Budapest, 1993.
Dombrády Lóránd: Hadsereg és politka Magyarországon 1938-1944. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1986.
Dombrády Lóránd: A magyar hadigazdaság a második világháború idején. Petit Real Könyvkiadó, Budapest, 2003
Dombrády Lóránd – Tóth Sándor: A Magyar Királyi Honvédség 1919-1945. Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó: Budapest, 1987.
.Magyar történeti szöveggyűjtemény1914-1999. I. rész. Szerkesztette: Romsics Ignác. Osiris Kiadó. Budapest, 2000.
M. Szabó Miklós: A Magyar Királyi Honvéd Légierő a második világháborúban.. Zrínyi Katonai Kiadó. Budapest, 1987.
Szabó Péter – Számvéber Norbert: a keleti hadszíntér és Magyarország 1941-1943. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2002. (Második kiadása Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2003.)
Szabó Péter – Számvéber Norbert: A keleti hadszíntér és Magyarország 1943-1945. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2003. (Második bővített és átdolgozott kiadás Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2009.)

Ajánlott irodalom:
Csima János: Adalékok a Horthy-hadsereg szervezetének és háborús tevékenységének tanulmányozásához (1938-1945). Honvédelmi Minisztérium Központi Irattár kiadása. Budapest, 1961.
Kádár Gyula: A Ludovikától Sopronkőhidáig. Magvető Könyvkiadó. Budapest, 1978.
Magyarország a második világháborúban. Lexikon A-Zs. Magyar Hadtudományi Társaság - Petit Real Könyvkiadó. Budapest, 1996.
Szakály Sándor: A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és Adattár. 2. javított és kiegészített kiadás. ISTER Kereskedelmi, Szolgáltató és Kiadó Kft. Budapest, 2003.

A magyar királyi honvédség a terület visszacsatolások -1938-1941- idején

A tantárgy előadója: Dr. Horváth Csaba CSc
A tantárgy célja: megismertetni a doktorandusz hallgatókat az 1938-1941 közötti „területgyarapítások" katonai lépéseivel, azok tapasztalataival. Bemutatni a magyar királyi honvédség akkori állapotát, vezetését, terveit és kapcsolatát a civil lakossággal. Megvilágítani a „bécsi döntések" hátterét és utólagos következményeit.
A tantárgy tartalma: az 1938-as év hatása a honvédség fejlesztésére. A „müncheni egyezmény" által kialakult lehetőségek és a honvédség lépései. Tervek a Felvidék irányába és az „első bécsi döntés" katonai eredményei. A „Rongyos Gárda" mint az első magyar diverziós különítmény és tevékenysége. A Kárpátalja visszatérése és az Ung völgyi harcok. Az erdélyi területek revíziójának katonai lépései. Felvonulás, a három hadseregre kialakított terv és a román ellenlépések. A „második bécsi döntés" és katonai eredményei. A délvidéki hadművelet s következményei 1941.

Kötelező irodalom:
Botlik József: Közigazgatás és nemzetiségi politika Kárpátalján II. kötet. A Magyarországhoz történet visszatérés után. 1939-1945. Nyíregyháza, 2005.
Dombrády Lóránd: Hadsereg és politika Magyarországon 1938-1944. Budapest, 1986. Kossuth Könyvkiadó.
Dombrády Lóránd – Tóth Sándor: A Magyar Királyi Honvédség 1919-1945. Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó: Budapest,1987.
Horváth Csaba – Lengyel Ferenc: A délvidéki hadműveletek 1941 április. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2003.
Nagy Vilmos: Végzetes esztendők 1938-1945. Átdolgozott, második kiadás. Gondolat Kiadó. Budapest, 1986.
Sallai Gergely: Az első bécsi döntés. Osiris kiadó. Budapest, 2002.
A Wilhelmstrasse és Magyarország. Német diplomáciai iratok Magyarországról 1933-1944. Kossuth Könyvkiadó. Budapest, 1968.

Ajánlott irodalom:
L. Balogh Béni: A magyar-román kapcsolatok 1939-1940-ben és a második bécsi döntés. Pro-Print Kiadó. Csíkszereda, 2002.
Illésfalvi Péter – Szabó Péter – Számvéber Norbert: Erdély a Hadak Útján 1940-1944. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2005. (Bővített, javított kiadás 2010.)
Magyar történeti szöveggyűjtemény1914-1999. I. rész. Szerkesztette: Romsics Ignác. Osiris Kiadó. Budapest, 2000.
Mikó Imre: Huszonkét év. Az erdélyi magyarság politikai története 1918. december 1-től 1940. augusztus 30-ig. A „Studium" kiadása. Budapest, 1941.
Rónai András: Térképezett történelem. Püski kiadó. Budapest, 1993.
M. Szabó Miklós: A Magyar Királyi Honvéd Légierő a második világháborúban. Zrínyi Katonai Kiadó. Budapest, 1987.

Az Osztrák-Magyar Monarchia Balkán-politikája

A tantárgy előadója: Dr. Pollmann Ferenc
A tantárgy célja: Annak bemutatása, hogyan változott a kiegyezést követően megszülető új nagyhatalom, Ausztria-Magyarország számára a Balkán félsziget néhány évtized alatt az expanzió lehetséges terepéből állandó veszélyforrássá, hogyan próbált a századfordulót követően a birodalom diplomáciája megfelelő válaszokat találni a délről érkező kihívásokra, végül hogyan vezettek ezek törekvések a Szerbia elleni háborúhoz majd az első világháborúhoz
A tantárgy tartalma: A Monarchia Balkánra vonatkozó külpolitikai céljainak megfogalmazása, e célok változása a nemzetközi nagypolitika megváltozott feltételrendszerének megfelelően. A birodalom szövetségi szerződéseinek balkáni vonatkozásai, a dualista állam külpolitikai mozgásterének fokozatos beszűkülése és a félsziget nyugati felére történő koncentrálódása; a külpolitikai módszerek mind erőszakosabbá válása, a „militáns" diplomácia térnyerése és ennek következményeként az 1914. júliusi döntés a Szerbia elleni háborúról.

Kötelező irodalom:
Bencze László: Bosznia és Hercegovina okkupációja 1878-ban. Budapest, 1987.
Brettner-Messler, Horst: Die Balkanpolitik Conrad v. Hötzendorfs von seiner Wiederernennung zum Chef des Generalstabes bis zum Oktober-Ultimatum 1913. In: Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs 1967. 180–276. o.
Carlgreen, W. M.: Iswolsky und Aehrenthal vor der bosnischen Annexionskrise., Uppsala, 1955.
Diószegi István, Az Osztrák–Magyar Monarchia külpolitikája 1867–1918., Budapest, 2001.
Galántai József: Austria-Hungary and the War. The October 1913 Crisis – Prelude to July 1914. In: Études historiques II., 63–89. o.
Jelavich, Charles and Barbara: The Establishment oft the Balkan National States, 1804–1920. Seattle and London, 1977.
Palotás Emil: A Balkán-kérdés az osztrák–magyar és az orosz diplomáciában a XIX. század végén. Budapest, 1972.
Palotás Emil: Az Osztrák-Magyar Monarchia balkáni politikája a berlini kongresszus után 1878-1881., Budapest, 1982.

Ajánlott irodalom:
Palotás, Emil: Machtpolitik und Wirtschaftsinteressen. Der Balkan und Russland in der österreichisch-ungarischen Außenpolitik 1878-1895., Budapest, 1995.
Protokolle des gemeinsamen Ministerrates der österreichisch-ungarischen Monarchie 1883-1895. Bearbeitet von István Diószegi. Budapest, 1993.
Protokolle des gemeinsamen Ministerrates der österreichisch-ungarischen Monarchie 1896-1907. Bearbeitet von Éva Somogyi. Budapest, 1991.
Schanderl, Hanns Dieter: Die Albanienpolitik Österreich–Ungarns und Italiens 1877–1908. Wiesbaden, 1971.
Sosnosky, Theodor von: Die Balkanpolitik Österreich-Ungarns seit 1866. Bd. I-II, Stuttgart und Berlin, 1914.
Williamson, Samuel R., Jr.: Austria-Hungary and the Origins of the First World War., London, 1991.

Az első világháború historiográfiája

A tantárgy előadója: Dr. Pollmann Ferenc
A tantárgy célja: bemutatni a XX. századi magyar történelem meghatározó jelentőségű időszakának a hazai történeti szakirodalomban megjelenő, változó ábrázolását és e változások lehetséges okait, összefüggését a mindenkori politikai rendszerekkel, 1914-től mostanáig
A tantárgy tartalma: az első világháború szaktudományos feldolgozását hosszú időn keresztül szinte kizárólag a hadtörténetírás vállalta magára, köszönhetően annak, hogy a háború, mint történeti jelenség fogalmát lényegesen szűkebb értelemben használták, mint manapság. Ez a tradicionális hadtörténetírás túlnyomó részben a hadiesemények tárgyalására koncentrált, jóval kisebb figyelmet fordított a háború gazdasági, jogi, kulturális, stb. vonatkozásaira. A kurzus folyamán ezért az első világháborús magyar hadtörténeti irodalom legfontosabb munkái mellett foglalkozni kell az utóbbi két évtized új megközelítéseket alkalmazó, a történet- és társadalomtudományi kutatások számára is hasznosítható eredményeket nyújtó művekkel is.

Kötelező irodalom:
a két világháború közötti időszakra vonatkozólag a legfontosabb aktapublikációk (Österreich–Ungarns Aussenpolitik von der Bosnischen Krise 1908 bis zum Kriegsausbruch 1914. Bd. I–VIII., Wien–Leipzig, 1930.), könyvsorozatok (A világháború 1914-1918, különös tekintettel Magyarországra és a magyar csapatok szereplésére. I-X. kötet, Budapest, 1928-1942., illetve Österreich-Ungarns letzter Krieg. Bd. I.VII., Wien, 1930-1938.), naplók és levelezések (Tisza István levelei, Burián István naplója, stb.), visszaemlékezések (József főherceg, A világháború , ahogy én láttam. I-VII. köt. Budapest), feldolgozások (Julier Ferenc, A világháború magyar szemmel, 1914-1918. Budapest, 1933., Czékus Zoltán, A 1914-18. évi világháború összefoglaló történelme. Budapest, 1930.) Az 1945 utáni évek irodalmából a Hadtörténelmi Közleményekben publikált első világháborús írások, továbbá Galántai József és Farkas Márton könyvei. A rendszerváltást követő időszakból a Nagy képes millennium hadtörténet vonatkozó fejezetei valamint Balla Tibor és Pollmann Ferenc írásai.

Magyarország és a keleti hadszíntér (1941-1944)

A tantárgy előadója: Dr. Horváth Csaba CSc
A tantárgy célja: A doktoranduszok ismereteinek kiszélesítése a második világháború keleti hadszínterének 1941 és 1944 közötti magyar vonatkozású katonai és katonapolitikai eseményei témakörében, azok forrásanyaga és döntően – magyar – szakirodalma áttekintése és értékelése által
A tantárgy tartalma: A hadiállapot beállta Magyarország és a Szovjetunió között. A magyar királyi honvédség szerkezete, fegyverzete és felszerelése a második világháború éveiben. A gyorshadtest 1941. évi ukrajnai hadművelete. A 2. hadsereg a Donnán. A partizánháború sajátosságai. Magyar megszálló alakulatok a keleti hadműveleti területen. A háborús hátország, magyar társadalom viszonya és kapcsolattartása a harctereken küzdő honvédekkel. Magyar tábori munkaszolgálat a keleti hadszíntéren. A magyar katonapolitika zsákutcája 1941-1943.

Kötelező irodalom:
Dombrády Lóránd: Hadsereg és politika Magyarországon 1938-1944. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1986.
Dombrády Lóránd: Magyar elszakadási törekvések és a hadsereg 1943-ban. Századok 1995/3.
Szabó Péter: Don-kanyar. A magyar királyi 2. honvéd hadsereg története (1942-1943) Corvina Kiadó, Budapest. 2001.
Szabó Péter – Számvéber Norbert: A keleti hadszíntér és Magyarország 1941-1943. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2003.
Szabó Péter – Számvéber Norbert: A keleti hadszíntér és Magyarország 1943 – 1945. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2009.
Szakály Sándor: Volt-e alternatíva? Magyarország a második világháborúban. Ister, Budapest, 1999.
Ungváry Krisztián: A magyar honvédség a második világháborúban. Osiris Kiadó, Budapest, 2004.

Ajánlott irodalom:
Babucs Zoltán – Szabó Péter: „Szent Istvánnal álljuk mindig a vártát”. A székesfehérvári magyar királyi „Szent István” 3. honvéd gyalogezred a második világháborúban. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi. 2009.
Babucs Zoltán – Maruzs Roland – Szabó Péter: „Légy győzelmek tanúja…” A kecskeméti magyar királyi „Zrínyi Miklós” 7. honvéd gyalogezred a második világháborúban. Puedlo Kiadó, Nagykovácsi, 2008.
Kis Gergő Barnabás – Szabó Péter: Munkaszolgálatosok a Donnál. „A 105/11. tábori munkásszázad igaz és valóságos története 1942 októberétől 1943 januárjáig” Forrásközlés. Hadtörténelmi Közlemények. 2004/3.
Magyarország a XX. században. I. kötet. Babits Kiadó. Szekszárd, 1996.
Magyarország honvédelme a II. világháború előtt és alatt (1920-1945). Szerk.: Dálnoki Veress Lajos vezérezredes. I-III. kötet. München, 1972-1974.
A második világháború. Szerk.: Ungváry Krisztián. Osiris Kiadó, Budapest, 2005.
Ifj. Sarkady Sándor – Szabó Péter: Soproniak a Don-kanyarban. Edutech Kiadó, Sopron, 2001. és 2009.
Szabó Péter – Szilágyi Mihály: Tolnai honvédek a Donnál. Babits Kiadó, Szekszárd, 2001.
Szabó Péter: Jány Gusztáv. Rubicon 1997/8. Melléklet III. – VI.

Lajtos Árpád: Emlékezés a 2. magyar hadseregre 1942-1943. (Sajtó alá rendezte: Szabó Péter és Szakály Sándor) Zrínyi Kiadó. Budapest, 1989.

Magyarország a második világháborúban (1938-1945)

A tantárgy előadója: Prof. Dr. habil. Szakály Sándor.
A tantárgy célja: Megismertetni a hallgatókkal Magyarország második világháborúba lépésének közvetlen előzményeit, a hadba lépés körülményeit valamint a háború során változó magyar kül- és katonapolitikai elképzeléseket.
A tantárgy tartalma: Magyarország helyzete az 1930-as évek második felében és a nagyhatalmakkal kialakított kapcsolata. A területi visszacsatolások időszaka és a magyar külpolitika kényszerpályája. Magyarország hadba lépése a Szovjetunió ellen (a Kassa elleni légitámadás körülményei, vitái). A magyar 2. hadsereg frontra küldése, illetve a Kállay kormány kísérletei a háborúból való „visszavonulásra". Magyarország német megszállása és annak politikai, társadalmi, katonai következményei. A háborúból való kiválási kísérlet és kudarca (1944. október 15-16). A magyarországi harcok vége és az Ideiglenes Nemzetgyűlés és Kormány létrejötte, a fegyverszünet.

Kötelező irodalom:
Dombrády Lóránd: Hadsereg és politikai Magyarországon 1938-1944. Budapest, 1986. Kossuth Könyvkiadó.
Dombrády Lóránd: A magyar hadigazdaság a második világháború idején. Bp. 2003. Petit Real.
Fülöp Mihály – Sipos Péter: Magyarország külpolitikája a XX. században. Bp. 1998. Aula Kiadó.
Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Bp. 1999. Osiris Kiadó.
Szabó Péter: A Don-kanyar. A magyar királyi 2. honvéd hadsereg története (1942-1943). Bp. 2001. Corvina Kiadó.
Szakály Sándor: Volt-e alternatíva? Magyarország a második világháborúban. Bp. 1999. Ister Kiadó.
Ungváry Krisztián: A magyar királyi honvédség a második világháborúban. Bp. 2004. Osiris Kiadó.
Ungváry Krisztián (szerk.): A második világháború. Budapest, 2005. Osiris Kiadó.
Vargyai Gyula: Magyarország a második világháborúban: Összeomlástól összeomlásig. Bp. 2001. Korona Kiadó.

Ajánlott irodalom:
Diplomáciai iratok Magyarország külpolitikájához 1936-1945. IV. kötet. Magyarország külpolitikája a II. világháború kitörésének időszakában 1939-1940. Összeállította és sajtó alá rendezte Juhász Gyula. Bp. 1962. Akadémiai Kiadó.
Diplomáciai iratok Magyarország külpolitikájához 1936-1945. V. kötet. Magyarország külpolitikája a nyugati hadjárattól a Szovjetunió megtámadásáig 1940-1941. Összeállította Juhász Gyula. Sajtó alá rendezte Juhász Gyula és Fejes Judit. Bp. 1982. Akadémia Kiadó.
Magyar-brit titkos tárgyalások 1943-ban. Összeállította, sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta Juhász Gyula. Bp. 1978. Kossuth Könyvkiadó.
A moszkvai magyar követség jelentései 1935-1941. A dokumentumokat válogatta, a jegyzeteket és a névmutatót összeállította: Peter Pastor. Bp. 1992. Századvég Kiadó – Atlanti Kiadó.
A Wilmhelmstrasse és Magyarország. Német diplomáciai iratok Magyarországról 1933-19444. Összeállították és sajtó alá rendezték, a bevezető tanulmányt írták: Ránki György, Pamlényi Ervin, Tilkovszky Loránt, Juhász Gyula. Bp. 1968. Kossuth Könyvkiadó.

Dombrády Lóránd – Tóth Sándor: A magyar királyi honvédség 1919-1945. Bp. 1987. Zrínyi Katonai Kiadó.
M. Szabó Miklós: A magyar királyi honvéd légi erő a második világháborúban. Bp. 1987. Zrínyi Katonai Kiadó.
Ungváry Krisztián: Budapest ostroma. Bp. 1998. Corvina Kiadó.

B) A magyar társadalom XX. századi átalakulása Magyarországon és az utódállamokban

A tantárgy óraszáma: 30
A tantárgy jellege, módszere: tanári előadások, korabeli dokumentumtípusok bemutatása és elemzése, hallgatói beszámolók, valamint interaktív beszélgetések a kötelező és ajánlott olvasmányok alapján
A tantárgyhoz tartozó, félévenként változóan meghirdethető kurzusok:

Népek, kulturális közösségek együttélése a dualizmus kori Erdélyben

A tantárgy előadója: Dr. Balaton Petra
A tantárgy célja: Az erdélyi nemzetiségek és a kisebb kulturális közösségek létrejöttének, gazdasági, társadalmi, vallási, kulturális fejlődésének és néprajzi jellegzetességeinek, továbbá az ezek között kialakuló kapcsolatok és együttélés bemutatása a szakirodalom, a nyomtatott és kéziratos források felhasználásával.
A tantárgy tartalma: Az etnikailag és vallásilag tagolt Erdély földrajzi, politikai helye és helyzete az Osztrák-Magyar Monarchiában. Az erdélyi gazdasági és társadalmi fejlődés sajátosságai, a polgári átalakulás és a kapitalista fejlődés nehézségei (infrastruktúra, iparosodás kérdése) és lehetőségei, népek, nemzetiségek szerint vizsgálva a regionális különbségek ismertetésével. A román és szász politikai, gazdasági és társadalmi fejlődés, vallási, kulturális és egyesületi élet. A nemzetiségi pénzintézetek tevékenysége. A különleges jogállású kereskedőelemek (örmények, görögök, zsidók-szombatos közösségek) és a cigányság története. A magyar nép táji-történeti tagolódása Erdélyben. A „székelykérdés" a századfordulón. Állami akció a leszakadó régió felzárkóztatására: a székely (erdélyrészi) társadalmi és kormányzati akció története. Magyar többségi területek: Kalotaszeg, a népművészet felfedezése. Mezőség: a szórványmagyarság helyzete. Bethlen István és az erdélyi kérdés. Az EMKE tevékenysége. Magyar diaszpórák Erdélyben. A Kárpátokon túl élő magyar néprajzi csoportok: a moldvai csángók és a bukovinai székelyek (visszatelepítés kérdése). Településtörténeti és városfejlődési tendenciák.

Kötelező irodalom:
Erdély története III. kötet. 1830-tól napjainkig. Szerk: Szász Zoltán. Budapest, 1986.
Egyed Ákos: Falu, város, civilizáció. Tanulmányok a jobbágyfelszabadítás és a kapitalizmus történetéből Erdélyben 1848–1914. Bukarest, 1981.
Romsics Ignác: Gr. Bethlen Istvánpolitikai pályája. 1901–1921. Budapest, 1987.
Kósa László: Paraszti polgárosulás és a népi kultúra táji megoszlása Magyarországon (1880–1920). Budapest, 1998.
Éber Ernő: Fajok harca. Adatok az erdélyi nemzetiségi kérdéshez. Budapest, 1905.
Imreh István–Csetri Elek: Erdély változó társadalma. Bukarest, 1980.
Egyed Ákos: A parasztság Erdélyben a századfordulón. Bukarest, 1975.
Kemény G. Gábor: Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez Magyarországon a dualizmus korában. 1867–1918. Budapest, 1952–1985. I–VI. kötet.
Balaton Petra: A székely akció története. Cartofil, Budapest, 2004.

Ajánlott irodalom:

A megindult falu. Tallózás a régi erdélyi faluirodalomban. 1849–1914. Szerk: Egyed Ákos. Kolozsvár, 2001.
Bözödi György: Székely bánja. Bukarest, 1988.
Varga E. Árpád: Erdély felekezeti és etnikai statisztikája. Népszámlálási adatok 1850–2002 között. Csíkszereda, 1998–2002.
Imreh István: Székelyek a múló időben. Bukarest, 1987.
E. Dorner Béla: Az erdélyi szászok mezőgazdasága. Győr, 1910.
A román nép és Románia története kezdetektől napjainkig. Szabó István emlékkönyv. Szerk.: Rácu István. Debrecen, 1998.
Csaba királyfi elárvult népe. Szerk.: Takács Péter. Székely Konferencia. Debrecen, 2009.
Magyarok és románok I–II. Szerk.: Deér József-Gáldi László. Budapest, 1943–1944.

Szerkezeti változások a magyar társadalomban a XX. században

A tantárgy előadója: Dr. Balaton Petra
A tantárgy célja: A doktoranduszok megismertetése Magyarország társadalomtörténetével a rövid XX. században, különös tekintettel a strukturális változásokra. A tárgy 1920 és 1945 kapcsán alkalmat ad a korszakváltás, mint történettudományi problematika feldolgozására is. Kiemelten foglalkozik egyes társadalmi csoportok, például az ipari munkásság és a történelmi arisztokrácia társadalomtörténetével.
A tantárgy tartalmának rövid leírása: A magyar társadalom átalakulási folyamata 1920 és 1945, illetve 1945 és 1990 között. A társadalomtörténeti fogalmak átalakulásának elvi problémái (mást jelentett például a „Magyarország társadalma"- fogalom 1920 előtt és után. A struktúraképző tényezők különbözősége 1945 előtt és után). A tevékenységszerkezet és az uralmi viszonyok változásai. A témakör forrásaink és szakirodalmának bemutatása.

Kötelező irodalom:
Bevezetés a társadalomtörténetbe. hagyományok, irányzatok, módszerek. Szerk.: Bódy Zsombor és Ö. Kovács József. Osiris Kiadó. 2003.
Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Osisris Kiadó. 1998.
Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében. Osiris Kiadó. 2001.
Belényi Gyula: Az állam szorításában. Az ipari munkásság társadalmi átalakulása Magyarországon 1945 – 1965. Belvedere-Meridionale Kiadó. 2009.
Gunst Péter: A magyar agrártársadalom 1919-1945 között. In: A magyar agrártársadalom a jobbágyság felszabadításától napjainkig. Szerk.: Gunst Péter. Napvilág Kiadó. 1998.
Szakács Sándor: A földosztástól a kollektivizálásig, 1945-1956. In: A magyar agrártársadalom a jobbágyság felszabadításától napjainkig. Szerk.: Gunst Péter. Napvilág Kiadó. 1998.
Martha Lampland: The Object of Labor. Commodification in Socialist Hungary. The University of Chicago Press. 1995.
Gudenus János – Szentirmay László: Összetört címerek. A magyar arisztokrácia sorsa és az 1945 utáni megpróbáltatások. Mozaik Kiadó. 1989.
Gyarmati György: Hatalmi elit Magyarországon a 20. század második felében, 1945–1989 = Korunk 2009. március

Ajánlott irodalom:
Paládi-Kovács Attila: Ipari táj. Gyárak, bányák, műhelyek népe a 19-20. században. Akadémiai Kiadó. 2007.
Széchenyi Kinga: Megbélyegzettek. Kráter Kiadó. 2008.
Szakály Sándor: A magyar katonai elit 1838-1944. Magvető Könyvkiadó. 1987.
Pallavicini-Andrássy Borbála kitelepítési és 1956-os naplója. Gondolat Kiadó. 1990.
Bibó István: Elit és szociális érzék. In: Bibó: Válogatott tanulmányok I. k.
Munkások Magyarországon 1948 – 1956. Bevezető tanulmány és jegyzetek: Belényi Gyula – Sz. Varga Lajos. Szerk.: Belényi Gyula. Napvilág Kiadó. 2000.
Orbán Sándor: Két agrárforradalom Magyarországon. Demokratikus és szocialista agrárátalakulás. 1945 – 1961. Akadémiai Kiadó. 1972.
Gyarmati György: Káderpolitika a Rákosi-korszak tanácsrendszerében (1950-1953). = Magyar Tudomány 1998. 10. sz.

T. Varga György - Szakadát István: Íme, a nómenklatúrák! = Társadalmi Szemle. 1992. március
Andorka Rudolf: A társadalmi mobilitás változásai Magyarországon. Gondolat Kiadó. 1982.

Magyarország romlása és rövid feltámadása
(A Rákosi-rendszer és az 1956-os forradalom története)

A tantárgy előadója: Dr. Bognár Zalán
A tantárgy célja: A doktoranduszok megismertetése Magyarország 1945 és 1956 között történetével, különös tekintettel a politikatörténeti változásokra. A rendszer jellegéből, a politikai rendszer túlsúlyából következően a tantárgy foglalkozik a gazdaságban, a kultúrában és a társadalmi folyamatokban lezajlott változásokkal is. Fokozott figyelmet szentel a Rákosi rendszer válságai történetének, pl. az 1953 nyári válságnak, és főleg az 1956-os forradalom okainak és céljainak.
A tantárgy tartalmának rövid leírása: Az átmenet évei: a hatalmi befolyás és a társadalmi berendezkedés kettőssége 1944-1948 között. A szovjet típusú szocialista rendszer magyarországi változatának jellemzése. A szovjeturalom, mint a magyar történelem több évszázados meghatározottságának, a külső függésnek új formája. Ennek hatása a belső viszonyokra. A szovjet típusú szocialista berendezkedés megújíthatóságának, illetve megreformálhatatlanságának problémái. Az 1956-os forradalom helye a magyar történelemben.

Kötelező irodalom:
Gergely Jenő – Izsák Lajos: A XX. század. Pannonica Kiadó. 2000.
Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris Kiadó. 1999.
Válság 1953. Bevezető tanulmány és dokumentumok. Írta és a dokumentumokat válogatta: Belényi Gyula (Megjelenés előtt)
Kornai János: A szocialista rendszer. Kritikai politikai gazdaságtan. HVG Kiadói Rt. 1993.
Bihari Mihály: Magyar politika 1945-1995. Korona Kiadó. 1996.
Rainer M. János: Nagy Imre. Politikai életrajz. 1. k. 1896-1953., 2. k. 1953-1958. 1956-os Intézet kiadásai. 1996 és 1999.
Gergely Jenő: A katolikus egyház Magyarországon 1944-1971. Kossuth Könyvkiadó. 1985.
Szakács Sándor – Zinner Tibor: A háború „megváltozott természete”. Adatok és adalékok. Tények és összefüggések 1944-1948. K. n. 1997.
Szerencsés Károly: A nemzeti demokráciáért. Sulyok Dezső 1897 – 1997. Második, bővített kiadás. Jókai Mór Városi Könyvtár kiadása. 1997 -2009.
1956 és a politikai pártok. Válogatott dokumentumok. Szerk.: Vida István. MTA Jelenkor-kutató Bizottság. 1998.

Ajánlott irodalom:
Nagy Ferenc: Küzdelem a vasfüggöny mögött. Európa Könyvkiadó - História. 1990.
Sulyok Dezső: Két éjszaka nappal nélkül. Éghajlat Könyvkiadó. 2004.
Nagy Imre: A „magyar nép védelmében”. Vitairatok és beszédek 1955-1956. Magyar Füzetek kiadása. 1984.
Rákosi Mátyás: Visszaemlékezések 1940-1956. 1-2. köt. Napvilág Kiadó. 1997.
Szász Béla: Minden kényszer nélkül. Európa Könyvkiadó - História. 1989.
Izsák Lajos: A Political History of Hungary 1944 – 1990. Eötvös University Press. 2002.
Izsák Lajos: Pártok és politikusok Magyarországon 1944-1994. Napvilág Kiadó. 2010.
A Magyar Dolgozók Pártja határozatai 1948 – 1956. Főszerk.: Izsák Lajos. Napvilág Kiadó. 1998.
Romsics Ignác: Az 1947-es párizsi békeszerződés. Osiris Kiadó. 2006.
Balogh Sándor – Földesi Margit: A magyar jóvátétel és ami mögötte van… 1945-1949. Napvilág Kiadó. 1998.

1956 Kézikönyve. Megtorlás és emlékezés 3. k. Szerk.: Kende Péter. 1956-os Intézet. 1996.
Belényi Gyula: A sztálinizmus Magyarországon: a Rákosi rendszer. = Korunk. 2003. március.

Migráció és deportálás Magyarországon és Kelet-Európában a XX. században

A tantárgy előadója: Prof. Dr. habil. Kun Miklós, professor emeritus
A tantárgy célja: A kurzus célja bemutatni a Szovjetunióban és Közép-Kelet-Európában lezajlott, a második világháborút követő újkori népvándorlás történetét, a szovjet nemzetiségi politikát, a kitelepítéseket és kényszermigrációt, ezek okait, jellegét és következményeit. A hallgatók megismerkednek a téma legfontosabb forrásaival, szakirodalmával is.
A tantárgy tartalma: Migráció Kelet-Közép-Európában a 19. század végétől 1945-ig (elvándorlások, állami beavatkozások). A zsidóság kényszermigrációja. A második világháború eredményei: szlovák-magyar lakosságcsere, kivándorlási hullám a szocialista tömb országaiból. A németek kitelepítésének problematikája. Kitelepítési politika a Szovjetunió: a Gulag-rendszer. A második világháború utáni fogolytáborok rendszere. Emberi sorsok, avagy a kitelepítések alulnézetből. Mindennapi élet a Gulagon. Kitelepítési politika a szocialista tömb országaiban: munkatáborok, internálótáborok. Migráció, kényszermigráció napjainkban.

Kötelező irodalom:
Mihail Heller-Akekszandr Nyekrics: *Orosz történelem II. A Szovjetunió története.* Budapest, Osiris. 2003.
A kommunizmus fekete könyve. Stephane Courtois et. al. Budapest, Nagyvilág, 2000.
Cseresnyés Ferenc: *Migráció az ezredfordulón: a népességmogások társadalmi és politikai következményei Közép-Európában.* Budapest, Dialóg, 2005.
Applebaum, Anne: *A Gulag története*. Budapest, Európa, 2005.
The Cambridge History of Russia. III. köt. *The twentieth Century.* Szerk.: Ronald Grigor Suny. Cambridge Univ. Press, 2006.
Gereben Ágnes*:** Beszélgetések a ***Gulagról, Helikon Kiadó, Budapest, 2008.
Bognár Zalán: Magyarok hadifogságban. Magyarországon. Hadifogoly-gyűjtőtáborok. Magyarországon. 1944–1945. Argumentum, Budapest, 2010.
Stark Tamás: *Magyar foglyok a Szovjetunióban.* Lucidus Kiadó, Budapest, 2006. (Kisebbségkutatás Könyvek)

Ajánlott irodalom:
Kotek, Joël – Pierre, Rigoulot: *A táborok évszázada*. Budapest, Nagyvilág, 2005.Rózsás János: Gulag lexikon. Püski, Budapest, 2000.
Zinner Tibor: *A magyarországi németek kitelepítése*. Bp. Osiris, 2004
Soljenicyn, A. I.: *A Gulag szigetvilág, 1918-1956*. I-III. Budapest, Európa, 1993.
Zemskov, Viktor Nikolajevics: *A Gulag - tényekben, adatokban*. Budapest, Magyar Ruszisztikai Intézet. 1991
***Keményfi Béla*: Magyar leventék a sarkkörön túl.** Budapest, 1989. Magvető.
Bank Barbara - Őze Sándor: A "német ügy", 1945-1953: a Volksbundtól Tiszalökig Magyarországi Németek Országos Önkormányzata, Budapest, 2005.
Vlagyimir Bukovszkij: A moszkvai per XX. Század Intézet, Budapest,2009.

Válsággócok a Kreml szatellit-államaiban (Belgrád, Berlin, Budapest, Prága)

A tantárgy előadója: Prof. Dr. habil. Kun Miklós, professor emeritus
A tantárgy célja: A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a téma legfontosabb forrásaival, szakirodalmával. Betekintést nyerjenek az egykori Szovjetunió romjain szerveződő utódállamok politikai helyzetébe és a szocialista tömb országainak 1989 utáni történetébe.
A tantárgy tartalma: Historiográfiai óra (források, szakirodalom, oral history). A Szovjetunió és népei, nemzetiségei (1945-1990). A FÁK – mint alternatíva. A közép-kelet-európai szocialista tömb jellegzetességei (1945-1990). A rendszer eróziója az informbüro-konfliktussal, s a berlini, budapesti és prágai felkelésekkel. Az utódállamok sorsa, problémai. A szocialista tömb államai a rendszerváltás után: kérdések, megoldási kísérletek, konfliktusok (pl. balkáni háború, Csehszlovákia szétválása stb.)

Kötelező irodalom:
The Cambridge History of Russia. III. köt. *The twentieth Century.* Szerk.: Ronald Grigor Suny. Cambridge Univ. Press, 2006.
Mihail Heller-Akekszandr Nyekrics: *Orosz történelem II. A Szovjetunió története.* Budapest, Osiris. 2003.
A kommunizmus fekete könyve. Stephane Courtois et. al. Budapest, Nagyvilág, 2000.
4. Wandycz, Piotr Stefan: *Kelet-Közép-Európa története a középkortól máig*. Budapest, Osiris, 2004.
Kovács István: *Csoda a Visztulánál és a Balti-tengernél.* Budapest, Európa. 2006.
Kun Miklós: A prágai tavasz titkos története. ***Akadémiai*** Kiadó, 2008.
Lampe: *Yugoslavia as History. Twice There Was a Country*. New York, Cambridge University Press, 2000.
Kahler Frigyes (szerk.): Sortüzek 1956. Budapest, Antológia Kiadó, 1993.
Kahler Frigyes (szerk.) – M.Kiss Sándor (szerk.): Forrásszemelvények 1956 tanulmányozásához. Budapest, Mundus Kiadó, 2006.
Kahler Frigyes: Jogállam és diktatúra. Budapest, Kairosz Kiadó, 2008.
Bak–Kozák–Litván-Rainer: Az 1956-os magyar forradalom. Budapest, Tankönyvkiadó, 1991.

Ajánlott irodalom:
Adrew, Christopher M. – Mitrohin, Vaszilij: *A Mitrohin-archívum: a KGB otthon és külföldön*. Budapest, Talentum. 2000.
Veljko, Mićunović: *Tito követe voltam: Moszkva 1956-1958.* Budapest, Interart. 1990.
Gál É. (szerk.): *A „Jelcin dosszié”. Szovjet dokumentumok 1956-ról.* Budapest, Századvég. 1993.
Gereben Ágnes: *Egyház az ateista államban*. PolgArt, Budapest, 2001.
Vlagyimir Bukovszkij: *A moszkvai per XX*. Század Intézet, Budapest,2009.
Bukovskij, Vladimir: *"... és feltámad a szél".* [ford. Ganczer Sándorné & Ganczer Sándor].Budapest, Katalizátor Innovációs Iroda, 1991.
Djilas, Milovan: *Találkozások* **Sztálinnal.** Magvető, Budapest, 1989.
Mlynář, Zdeněk: *A Prágai Tavasz... és ősz,* Kairosz Kiadó, Budapest, 2008.

A perem-magyarság a dualizmus-kori nemzet- és szomszédságpolitikában

A tantárgy előadója: Dr. Makkai Béla
A tantárgy célja: A doktori program hallgatóinak megismertetése a Bánffy-féle asszimilációs politika alternatívájaként kiformálódó (Darányi Ignác, az ifjú Klebelsberg Kuno, Széll Kálmán, stb. nevével fémjelzett) „önépítő" nemzetpolitika koncepciójával. Kitekintéssel a délszláv és román nemzeti törekvések visszacsatolódó hatásaira. Mindezt a kelet-európai nemzeti/ségi kérdés, valamint az asszimilációs folyamatok és a szomszédsági kapcsolatok szakirodalmának és levéltári forrásainak (MOL miniszterelnökségi, Református Zsinati Levéltár külmissziós iratanyaga) tanulmányozásával.
A tantárgy tartalma: A dualista Monarchia etnikai viszonyai, a magyar kormányok nemzetpolitikai koncepciója (a magyar politikai nemzet axiómája, a kelet és nyugat közötti közvetítés missziós elhivatottsága) és részben okkal kárhoztatott nemzetiségi politikai gyakorlata. A külföldi segélyakciók (az ó-romániai, szlavóniai, boszniai és bukovinai) története, a Dunántúli és Erdélyi Református Egyházkerület valamint a Julián Egyesület és a Szent László Társulat, mint az állam katolikus fedő szervezeteinek szerepe. A külhoni magyar szervezetek és sajtó a paternalista hűség és a kettős kötődés útvesztőjében.

Kötelező irodalom:
Bánffy Dezső: Magyar nemzetiségi politika. – Budapest, 1903.
Beksics Gusztáv: A román kérdés és a fajok harca Európában és Magyarországon. – Budapest, 1895.
Bethlen István: *Az oláhok birtokvásárlásai Magyarországon az utolsó öt évben.* Budapest, é. n.
Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez Magyarországon a dualizmus korában I-VII. / összegyűjt. és jegyzetekkel ell.: Kemény G. Gábor [Szarka László és Szász Zoltán] Budapest, 1952-1999. Tankönyvkiadó Vállalat / MTA Történettudományi Intézete,
Kemény Gábor: A magyar nemzetiségi kérdés története, I. rész: a nemzetiségi kérdés a törvények és tervezetek tükrében, 1790-1918. - Budapest, 1946. Gergely (Documenta Danubiana: értekezések a dunai és a nemzetközi jogi kérdések köréből)
Magyarok kisebbségben és szórványban: a Magyar Miniszterelnökség Nemzetiségi és kisebbségi Osztályának válogatott iratai / Főszerk.: Romsics Ignác. – Budapest, 1995. Teleki László Alapítvány
Makkai Béla Végvár vagy hídfő? Az „idegenben élő magyarság nemzeti gondozása" Horvátországban és Bosznia-Hercegovinában, 1904–1920, Budapest, 2003. Lucidus Kiadó
Makkai Béla: Idegenben: tanulmányok a magyar-magyar kapcsolatok korai történetéből, 2004. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem
Barna [Barabás] Endre: Románia nemzetiségi politikája és az oláhajkú magyar polgárok. – Kolozsvár, 1908. EMKE
Szemes József: A Szent László Társulat története. – Veszprém, 1942.
Thirring Gusztáv: A magyarországi kivándorlás és a külföldi magyarság. - Budapest, 1904.

Ajánlott irodalom:

Auner Károly: A romániai magyar telepek történeti vázlata. – Temesvár, 1908. Csanádmegyei Sajtó Ny.

Durandin, Chatrine: A román nép története. - Budapest, 1998. Maecenas

Eiler Ferenc: *Kisebbségvédelem és revízió. Magyar törekvések az Európai Nemzetiségi Kongresszuson (1925-1939).* Budapest, MTA Kisebbségkutató Intézet - Gondolat Kiadó, 2007, 396 p.

Havass Rezső: Magyarország és a Balkán. – Budapest, 1913.

Hegedüs Lóránt: A székelyek kivándorlása Romániába. – Bp. 1902. Franklin [Klny. A Budapesti Szemléből]

Sokcsevits Dénes: Magyar múlt horvát szemmel, Budapest, 2004. Magyar a Magyarért Alapítvány

Szili Ferenc: Kivándorlás a Délkelet-Dunántúlról Horvát-Szlavónországba és Amerikába 1860-1914. Kaposvár, 1995. Somogy Megyei Levéltár

Tanulmányok a szórványról: A kárpát-medencei magyar szórványok kialakulása, asszimilációs, integrációs, nyelv- és nemzetváltási folyamatai / Szerk.: Ilyés Zoltán – Papp Richárd. – Budapest, 2005. Gondolat

Egyéni és kollektív életutak a XIX-XX. századi Magyarországon
(A társadalmi mobilitás sajátos útjai a hivatásos katonatisztek csoportjában)

A tantárgy előadója: Prof. Dr. habil. Szakály Sándor
A tantárgy célja: Megismertetni a hallgatókat a XIX-XX. századi Osztrák-Magyar Monarchia, illetve a Magyar Királyság hivatásos tisztikarának, a felső vezetését alkotó személyek életútjával, valamint a társadalmi mobilitás lehetőségeivel. Bemutatni, hogy a hivatásos tiszti életút választása a különböző társadalmi és politikai rendszereken belül több azonosságot, mint különbözőséget mutat.
A tantárgy tartalma: A kiegyezést – 1867 – követően az Osztrák-Magyar Monarchia keretén belül a Magyar Királyság számára is lehetőség nyílt saját haderő létrehozására. Ez a haderő a magyar királyi Honvédség, amely 1918-1919 után függetlenné vált, Magyarország fegyveres erejét jelentette. Hivatásos tisztjei − különösen a katonai felső vezetés tagjai – pályafutásukat még a monarchia közös haderejében, illetve a magyar királyi Honvédségben kezdték. 1918-1919-es szerepvállalásuk döntő többségük esetében nem jelentette a katonai karrier végét. A szakmaiság és a „szükség" felülírta az esetleges politikai retorziókat. Miért zárult le a hivatásos tisztikar tagjai többségének a katonai pályafutása 1945-ben, illetve az 1940-es évek második felében? Hogyan jellemezhető a tisztikar a nemesi, úriemberi, a polgári értékrendek, a presztízsszempontok szerint? Melyek voltak a korabeli társadalmi mobilitás általános és sajátos útjai, formái (az iskoláztatástól a házasodási stratégiáig)? Milyen nemzedéki jegyei voltak a tisztikarnak? Hogyan lehet jellemezni a tisztikart a többi elitcsoporthoz (gazdasági, politikai, egyházi, tudás) képest?

Kötelező irodalom:
Balla Tibor: A Nagy Háború osztrák-magyar tábornokai. Tábornagyok, vezérezredesek, gyalogsági és lovassági tábornokok, táborszernagyok. Budapest, 2010. Argumentum Kiadó.
Deák István: Der K. (u.) K. Offizier 1848-1918. Wien – Köln – Weimar, 1991. Böhlau Verlag.
Deák István: Volt egyszer egy tisztikar. A Habsburg-monarchia katonatisztjeinek társadalmi és politikai története 1848-1918. Budapest, 1993. Gondolat Könyvkiadó.
Gyáni Gábor−Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Budapest, 1998. Osiris Kiadó.
Hajdu Tibor: Tisztikar és középosztály 1850-1914. Ferenc József magyar tisztjei. Budapest, 1999. História – MTA Történettudományi Intézete.
Hajdu Tibor (szerk.): A magyar katonatiszt (1848-1945) Budapest, 1989. MTA Történettudományi Intézet.
Kiss Zoltán László: A magyar katonai elit 1945-1989. Budapest, 2005. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Egyetemi Kiadó.
Szakály Sándor: A magyar katonai elit 1938-1945. Budapest, 1987. Magvető Könyvkiadó.

Ajánlott irodalom:
A madridi követségtők Mauthausenig. Andorka Rudolf naplója. Budapest, 1978. Kossuth Könyvkiadó.
Almásy Pál: Sopronkőhidai napló. Budapest, 1986. Magvető Kiadó.
Hennyey Gusztáv: Magyarország sorsa Kelet és Nyugat között. Budapest, 1992. Európa Könyvkiadó – História.
Kádár Gyula: A Ludovikától Sopronkőhidáig. Budapest, 1978. Magvető Kiadó.

Lakatos Géza: Ahogyan én láttam. Budapest, 1992. Európa Könyvkiadó – História.
Nagybaczoni Nagy Vilmos: Végzetes esztendők 1938-1945. Budapest, 1986. Gondolat Könyvkiadó.
Náray Antal visszaemlékezése 1945. Budapest, 1988. Zrínyi Katonai Kiadó.
Shvoy Kálmán titkos naplója és emlékirata 1918-1945. Budapest, 1983. Kossuth Könyvkiadó.
Szombathelyi Ferenc emlékirata 1945. Budapest, 1990. Zrínyi Kiadó.
Vallomások a holtak házából. Ujszászy István vezérőrnagynak, a 2. vkf. osztály és az Államvédelmi Központ vezetőjének az ÁVH fogságában írott feljegyzései. Budapest, 2007. Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Corvina Kiadó.
Vattay Antal naplója 1944-1945. Budapest, 1990. Zrínyi Kiadó.
Andorka Rudolf: A társadalmi moblitás változásai Magyarországon. Budapest, 1982. Gondolat Kiadó.
Bajor Péter – Szabó Péter: Requiem egy tábornokért. Legeza János élete, doni naplója és más feljegyzései. Budapest, 2008. Mikes Kiadó.
Kubinyi Ferenc: „…ketrecbe engem zártak…” Budapest, 1989. Holnap Kiadó.
Szakály Sándor: A magyar katonai felső vezetés 1938-1945. Lexikon és Adattár. Budapest, 2003. Ister Kiadó.
Száraz György: A tábornok. Budapest, 1984. Magvető Kiadó.

A magyar történelem forrásai a XX. században

A tantárgy előadója: Dr. habil. Ujváry Gábor
A tantárgy célja:A hallgatók megismertetése a XX. századi magyar történelemre vonatkozó különböző forrástípusokkal: a nyomtatottakkal (törvények, rendeletek, parlamenti sorozatok, kiadott források, levelezések, emlékezések stb.), illetve a nem nyomtatottakkal (hivatali iratok, kéziratok, hagyatékok, levelezések, memoárok, kisnyomtatványok, fényképek, filmdokumentumok stb.), utóbbiak őrzési helyeivel (levéltárak, kézirattárak, fényképtárak, filmarchívumok stb.), valamint ezen források kutatásának és szakirodalmi munkában történő felhasználásának módszereivel.
A tantárgy tartalma: A hallgatókat gyakorlati példák alapján ismertetjük meg a legfontosabb XX. századi magyar történelmi forrás- és irattípusokkal, a jelentősebb, ezeket őrző közgyűjteményekkel, mindenekelőtt a könyvtárakkal és a levéltárakkal, de a tárgyi forrásokat gyűjtő múzeumokkal is. Ezáltal is bevezetjük őket az önálló kutatás módszereibe.

Kötelező irodalom:
Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata (Budapest, Balassi, 1996.)
Kosáry Domonkos: Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába (Budapest, Osiris, 2000.)
Levéltári kézikönyv (Szerk.: Körmendy Lajos) (Budapest, Osiris – Magyar Országos Levéltár, 2009.)

Ajánlott irodalom:
Romsics Ignác (szerk.): Magyar történeti szöveggyűjtemény 1914–1999. (BudapestOsiris, 2000.)
„Megáll az idő” (Történelmi film) szöveggyűjtemény (Budapest, Műegyetem Kiadó, 2000.)
Könyvtárosok kézikönyve. Szerk.: Horváth Tibor– Papp István I–V. kötet (Budapest, 2002–2003.)
Magyarországi levéltárak (Budapest, Magyar Levéltárosok Egyesülete, 2004.)
Simándi Irén: Magyarország a Szabad Európa Rádió hullámhosszán 1951–1956. (Budapest, Gondolat. 2005.)

Magyar kultúrpolitika a XX. század első felében

A tantárgy előadója: Dr. habil. Ujváry Gábor
A tantárgy célja: A hallgatók megismertetése a XX. század első felének magyarországi kulturális intézményrendszerének történetével, mindenekelőtt az oktatás- és a művészetpolitika vitatott kérdéseinek és az ebből adódó társadalmi problémáknak a boncolása, valamint a kulturális külpolitika legfontosabb eseményeinek bemutatása révén, illetve a magyar kultúrpolitika legjelentősebb személyiségei életének és tevékenységének felvázolásával.
A tantárgy tartalma: A kurzus során – a kultúrpolitika értelmezési módjaival kapcsolatos viták ismertetését követően – kronológiai rendben haladva vázoljuk a hallgatóknak a magyar kultúrpolitika 1900 és 1956 közötti történetét, szervezeti kereteit, legfontosabb intézményeit, különös hangsúllyal az oktatás- és a művészetpolitikára, illetve a legjelentősebb magyar kultuszminiszterek tevékenységének bemutatására koncentrálva.
Kötelező irodalom:
Ladányi Andor: Klebelsberg felsőoktatási politikája (Budapest, Argumentum, 2000.)
Ladányi Andor: A gazdasági válságtól a háborúig. A magyar felsőoktatás az 1930-as években (Bp. Argumentum, 2002.)
Drabancz M. Róbert – Fónai Mihály: A magyar kultúrpolitika története 1920–1990. (Debrecen, Csokonai, 2005.)
Ujváry Gábor: A harmincharmadik nemzedék. Politika, kultúra és történettudomány a „neobarokk társadalomban” (Budapest, Ráció, 2010.)

Ajánlott irodalom:
Mészáros István: A magyar nevelés- és iskolatörténet kronológiája, 996–1996. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.
Klebelsberg Kuno (Vál., s.a.r., a bev. és a jegyzeteket írta: T. Kiss Tamás) (Magyar panteon) Új Mandátum, Budapest, 1999.
Mann Miklós: Magyar oktatási miniszterek, 1848–2002. (Budapest, Önkonet, 2005.)

5. A Doktori Iskola preferált és a jelentkezőknek ajánlott témái

A Társadalom, politika és hadsereg a Magyar Királyságban 1740-1867 modulhoz ajánlott és preferált doktori témák

A magyar hadikiegészítés rendszere a XIX. században (Csikány Tamás)

Magyar katona (huszár, gyalogos) a XIX. század háborúiban. (Csikány Tamás)

Az 1848/49-es magyar szabadságharc hadművészeti és eseménytörténeti kérdései (Csikány Tamás)

Az első világháború, a Tanácsköztársaság és Trianon borviszálya-konfliktusai (Csoma Zsigmond)

Hadsereg hadtáp szervezése (termelés – fuvarozás – markotályos asszonyok) (Csoma Zsigmond)

Hadsereg, háború, gazdasági konjunktúra, gazdaságtörténet (Csoma Zsigmond)

Napóleoni francia csapatmozgások és a dunántúli uradalmak gazdálkodása (Csoma Zsigmond)

Politikai konfliktusok a reformországgyűléseken (Gergely András)

1848-49 historiográfiai vitái (Gergely András)

A magyarországi eredetű tisztikar felekezeti összetétele. (Gergely András)

Az 1848. évi, az 1860. évi és az 1865. évi választási harcok összevetése (Gergely András)

A protestantizmus szerepe a magyar felvilágosodás folyamatában (Gergely András)

Magyar politikusok a reformkorban és 1848/49-ben (Hermann Róbert)

A pártosodás kezdetei Magyarországon 1844-1861 (Hermann Róbert)

A magyar polgárosodás napló/és emlékirat- irodalma, 1825-1867 (Hermann Róbert)

A forradalom és szabadságharc katonai és politikai története (Hermann Róbert)

A Kossuth - emigráció 1849-1867 (Hermann Róbert)

Magyarok és társnemzetek, magyar nemzetiségi politika 1825-1867 (Hermann Róbert)

Magyar hadtörténet, 1825-1868 (Hermann Róbert)

A magyar politikai sajtó története, 1832-1867 (Hermann Róbert)

Konfliktusok és kooperációk lokális-regionális társadalomtörténetei a XIX. században (Nagy Mariann)

Agrártársadalom, modernizáció, polgárosodás a XIX. században (Nagy Mariann)

Protestáns társadalom-és művelődéstörténetek a XIX. században (egyéni és kollektív biográfiák, intézmények, civil formák) (Nagy Mariann)

II. József török háborúja és következményei (Kurucz György)

A magyar katonaság a forradalmi és a napóleoni Franciaország ellen vívott háborúkban (Kurucz György)

Katonaság a XVIII. századi Magyarországon (Szántay Antal)
A Magyar Nemesi Testőrség története (Szántay Antal)
Gazdaság, társadalom és művelődés a XVIII. századi Magyarországon (Szántay Antal)
Polgárság a XIX. századi Magyarországon (Tóth Árpád)
Protestáns iskoláztatás és iskolák a XIX. századi Magyarországon (Tóth Árpád)
Értelmiségi foglakozások és szerepek a XIX. század első felében (Tóth Árpád)
Az egyesületek funkciói, működése és társadalmi bázisa a XIX. században
(Tóth Árpád)

A Társadalmi, politikai és katonai konfliktusok Magyarországon 1867–1968 modulhoz ajánlott és preferált témák

Magyarország gazdaságtörténete a dualizmus korában (Balaton Petra)

Magyar hadtörténet 1867–1918 (Balla Tibor)

Az első világháborús osztrák-magyar tábornoki kar (Balla Tibor)

Magyarország politikatörténete 1945 és az 1960-as évek első fele között (Bognár Zalán)

A hadifogoly-kérdés Magyarországon 1941–1956 (Bognár Zalán)

A koalíció évei Magyarországon 1944–1948 (Bognár Zalán)

A délvidéki hadművelet 1941 áprilisában (Horváth Csaba)

A magyar királyi Honvédség szervezeti fejlesztése és annak akadályai 1922–1945 között (Horváth Csaba)

A magyar királyi honvédség hadműveleti tervei 1940–1943 között (Horváth Csaba)

A hírszerzés és a politikai rendőrség szerepe Magyarországon és a Varsói Szerződés államaiban (Kun Miklós)

Létezett-e önálló mozgástér Magyarország számára az 1944-45-ös megszállásokat követően? (Kun Miklós)

Nemzetiségi kapcsolatok és konfliktusok a dualista Magyarországon (Makkai Béla)

A délszláv kérdés szerepe a Monarchia felbomlásában (Makkai Béla)

Magyarok a délszláv állam(ok)ban (Makkai Béla)

Magyarország és a Balkán: magyar politikai, gazdasági és katonai érdekek a Monarchia Balkán-politikájában a XIX. és a XX. század fordulóján (Pollmann Ferenc)

Magyarország és az első világháború kirobbantása: magyar politikusok és katonai vezetők szerepe a júliusi válság idején (Pollmann Ferenc)

A magyar katonai nevelés és a tisztképzés 1872–1945 (Szakály Sándor)

Rendvédelmi szervezetek (csendőrség, rendőrség) (Szakály Sándor)

Háborús emlékiratok és naplók (Szakály Sándor)

Magyarország a második világháborúban (Szakály Sándor)

A magyar kultúrpolitika története a XX. században (1900–1989) (Ujváry Gábor)

Egyetempolitika a XX. század első felének Magyarországán (1900–1951) (Ujváry Gábor)

Magyar historiográfia a XX. században (Ujváry Gábor)

2. sz. melléklet: A TANULMÁNYI, KUTATÁSI, PUBLIKÁCIÓS ÉS OKTATÁSI TEVÉKENYSÉGÉRT JÁRÓ KREDITEK A KRE TÖRTÉNELEMTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLÁJÁBAN

I. Tanulmányi munkáért járó kreditek	
Közös tárgyak	
Szakszöveg olvasás I-III. (angol, német, orosz) (1.2.3. félévben kurzusonként)	**18**
Kutatásmódszertan (1 félév)	**8**
Társadalomelmélet – társadalomtörténet (1. félév)	**10**
Történeti tér – topográfia (2. félév)	**10**
Audiovizuális források és oral history (2. félév)	**8**
Historiográfia I-II. (Európai és magyar) (3. 4. félév kurzusonként)	**12**
Történeti kutatás forrásai I-II. –Ausztria, Magyarország (3.4. félév kurzusonként)	**12**
Tutoriális foglalkozás I-III. (4.5.6. 7. 8. félévben kurzusonként)	**50**
Szabadon (irányítottan) választható tárgyak	**20**
Összesen	**148**
II. Tudományos publikációkért és egyéb tudomány-, illetve oktatásszervezési feladatokért járó kreditek (legfeljebb)	**92**
Önálló monográfia/tanulmánykötet idegen nyelven	**40**
Önálló monográfia/tanulmánykötet magyar nyelven	**32**
Szerkesztett könyv idegen nyelven	**28**
Szerkesztett könyv magyar nyelven	**24**
Könyvrészlet idegen nyelven (min. 1 ív)	**16**
Könyvrészlet magyar nyelven (min. 1 ív)	**12**
Tanulmány idegen nyelven (min. 1 ív)	**16**
Tanulmány magyar nyelven (min. 1 ív)	**12**
Recenzió idegen nyelven	**3**
Recenzió magyar nyelven	**2**
Kisebb tudományos cikk idegen nyelven (min. 0,5 ív)	**6**
Kisebb tudományos cikk magyar nyelven (min. 0,5 ív)	**4**
Folyóirat számának szerkesztése (idegen nyelvű)	**12**
Folyóirat számának szerkesztése (magyar nyelvű)	**10**
Tudományos konferencia szervezése	**4**
Külföldi konferencián tartott előadás	**4**
Hazai konferencián tartott előadás	**3**
Egyéb szakmai közönség előtt tartott, külföldi tudományos előadás	**3**
Egyéb szakmai közönség előtt tartott, hazai tudományos előadás	**2**
Tudomány- és/vagy oktatásszervezési feladatok ellátása	**2**
III. Oktatási tevékenységért járó kreditek (legfeljebb)	**24**
Nappali/levelező képzésben tartott előadás/szeminárium	**6**

3. sz. melléklet: ADATLAP A DOKTORI ABSZOLUTÓRIUM KIÁLLÍTÁSÁHOZ

I. Adatok

Név: _____

Témacím és Témavezető neve:

_____

_____

_____

Értesítési cím: _____

Telefonszám:_____ E-mail cím:_____

Lezárt félévek száma:_____ Megszerzett kreditek száma: _____

Publikációk címe, megjelenési helye és ideje, karakterszáma, kreditértéke:

_____

_____

_____

A szigorlatra jelentkezem. **A szigorlatra még nem jelentkezem.**

Dátum:_____

_____

kérelmező aláírása

II. A programvezető állásfoglalása (a megfelelőt kérjük jelölni)

II/1. Az abszolutórium kiállítható.

II/2. Az abszolutórium nem állítható ki.

Indoklás nemleges válasz esetén:

_____

_____

III. Szigorlati témakör

_____

_____

Dátum:_____

_____

programvezető aláírása

IV. Az abszolutórium kiállítását javasolom

Dátum:_____ _____

doktori iskola vezetője

4. sz. melléklet: AZ ÖNÁLLÓ TUDOMÁNYOS MUNKÁSSÁG IGAZOLÁSA

iktatási szám: _____

Alulírott _____, mint a _____ program vezetője ezennel igazolom, hogy _____ (anyja neve:_____; Neptun kód: _____) a Károli Gáspár Református Egyetem BTK Történelemtudományi Doktori Iskolájának hallgatójaként az önálló tudományos munkával szemben támasztott követelményeknek eleget tett. Értekezését, annak magyar és idegen nyelvű téziseit elektronikus formában a doktori iskola rendelkezésére bocsájtotta, a tézisfüzetek felépítése a követelményeknek megfelel.

Budapest, _____

_____

programvezető

<u>5. sz. melléklet</u>: KÉRELEM DOKTORI FOKOZATSZERZÉSI ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSA IRÁNT

Tisztelt Történelemtudományági Doktori és Habilitációs Tanács!

Alulírott _____ (anyja neve: _____ Neptun kód: _____) a KRE Történelemtudományi Doktori Iskolájának hallgatója azzal a kéréssel fordulok a tisztelt TörténelemtudományágiDoktori Habilitációs Tanácshoz, hogy részemre a doktori fokozatszerzési eljárás megindítását engedélyezni szíveskedjen. Kijelentem, hogy ugyanezen tudományágban nincs folyamatban doktori eljárásom, és az elmúlt két éven belül nem volt elutasított doktori kérelmem.

A program neve:
_____
_____
_____

Tudományága: _____

Témavezető neve: _____

Értekezés címe:
_____
_____

Budapest, _____

_____
(kérelmező aláírása)

Mellékletek:
egyetemi oklevél,
a doktori abszolutóriumról (egyéni felkészülésről) szóló igazolás,
nyelvismeretet igazoló okmányok,
korábbi oktatói, kutatói munka igazolása,
korábbi publikációs tevékenység igazolása,
szakmai önéletrajz,
három hónapnál nem régebbi hatósági erkölcsi bizonyítvány
a doktori fokozatszerzési eljárás díjának befizetését igazoló bizonylat.

A témavezető véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____
témavezető

A programvezető véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____
programvezető

A doktori iskola vezetőjének véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____
doktori iskola vezetője

<u>6. sz. melléklet</u>: JELENTKEZÉSI LAP DOKTORI SZIGORLATRA

Alulírott _____ (anyja neve: _____ Neptun kód: _____) a KRE Történelemtudományi Doktori Iskolájának doktorjelöltje ezennel jelentkezem doktori szigorlatra.

A program neve:
_____
_____
_____

Tudományága: _____

Témavezető neve: _____

Értekezés címe:
_____
_____

Budapest, _____

_____
(kérelmező aláírása)

Mellékletek:
egyetemi oklevél,
a doktori abszolutóriumról (egyéni felkészülésről) szóló igazolás,
nyelvismeretet igazoló okmányok,
korábbi oktatói, kutatói munka igazolása,
korábbi publikációs tevékenység igazolása,
szakmai önéletrajz,
három hónapnál nem régebbi hatósági erkölcsi bizonyítvány
a doktori fokozatszerzési eljárás díjának befizetését igazoló bizonylat.

A témavezető véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____ év _____ hó _____nap

_____
témavezető

A programvezető véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____ év _____ hó _____nap

_____
programvezető

A doktori iskola vezetőjének véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____ év _____ hó _____nap

_____
doktori iskola vezetője

<u>7. sz. melléklet</u>: JELENTKEZÉSI LAP MŰHELYVITÁRA

Alulírott _____ (anyja neve: _____ Neptun kód: _____) a KRE Történelemtudományi Doktori Iskolájának doktorjelöltje ezennel kérem a doktori iskola tisztelt vezetőjét, hogy részemre a mellékelten csatolt doktori értekezésemet műhelyvitára bocsátani szíveskedjen.

A program neve:
_____
_____
_____

Tudományága: _____

Témavezető neve: _____

Értekezés címe:
_____
_____

A műhelyvita kért időszaka:_____

Budapest, _____

_____
(doktorjelölt aláírása)

Melléklet:
- értekezés egy fűzött példánya

A témavezető véleménye:

_____

_____

_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____

témavezető

A programvezető véleménye:

_____

_____

_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____

programvezető

<u>8. sz. melléklet</u>: JELENTKEZÉSI LAP DOKTORI VÉDÉSRE

Alulírott _____ (anyja neve: _____ Neptun kód: _____) a KRE Történelemtudományi Doktori Iskolájának doktorjelöltje ezennel jelentkezem doktori védésre.

A program neve:
_____
_____
_____

Tudományága: _____

Témavezető neve: _____

Értekezés címe:
_____
_____

A doktori szigorlat ideje, eredménye: _____

A munkahelyi vita helye, ideje:_____

A védés kért időszaka:_____

Budapest, _____

_____
(doktorjelölt aláírása)

Melléklet:
doktori értekezés (három bekötött és hat fűzött példányban), a bekötött példányokból egy példány az egyetemi könyvtár, egy a kari könyvtára állományába kerül, egy példányt pedig a jelölt a doktori eljárás befejezését követően visszakap.
tézisfüzet (15 példányban),
angol nyelvű tartalmi összefoglaló (10 példányban)
a doktori értekezés, a tézisek és az angol nyelvű tartalmi összefoglaló elektronikus formában,
munkahelyi vita jelenléti íve és jegyzőkönyve,

A témavezető véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____
témavezető

A programvezető véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____
programvezető

A doktori iskola vezetőjének véleménye:

_____
_____
_____

Budapest, _____év _____hó _____nap

_____
doktori iskola vezetője

9. sz. melléklet: AZ ÉRTEKEZÉS, A MAGYAR ÉS IDEGEN NYELVŰ TÉZISEK ELEKTRONIKUS BENYÚJTÁSÁNAK RENDJE

A CD vagy DVD tartalma:

1. Az értekezés „doc” és „pdf” formátumban, abban a formában összeszerkesztve, ahogy bekötésre kerül: azaz, egy fájlban legyen a címlap, betétlapok, tartalomjegyzék, főszöveg, irodalomjegyzék, függelékek stb.

2. Az értekezés tézisei magyarul „doc” és „pdf” formátumban: címlap, tézisek, az értekezés tárgykörében megjelent publikációk listája egy fájlban.

3. Az értekezés tézisei angolul, vagy az adott tudományág követelményrendszerének megfelelő idegen nyelven „doc” és „pdf” formátumban: címlap, tézisek, az értekezés tárgykörében megjelent publikációk listája egy fájlban.

4. Magyar nyelvű absztrakt „doc” és „pdf” formátumban.

5. Angol nyelvű absztrakt „doc” és „pdf” formátumban.

6. Egy „doc” és „pdf” formátumú fájlban az értekezés címe angolul (abban az esetben, ha az értekezés angol nyelvű, a cím magyar nyelvű változatát kérjük megadni), továbbá az értekezés kulcsszavai magyarul és angolul.

10. sz. melléklet: HALLGATÓI ELÉGEDETTSÉG MÉRÉSE KURZUSOKRA VONATKOZÓAN

A felmérés azt vizsgálja, hogy a hallgatók hogyan vélekednek az oktatók módszertani kultúrájáról, a kurzusról és a kurzus közvetlen infrastruktúrájáról, az oktatónak a kurzus lebonyolításával kapcsolatos kötelezettségei teljesítéséről; a hallgatóval szemben támasztott követelmények egyértelműségéről, teljesíthetőségéről. A kérdőív kitöltése anonim, online, a kiértékelése elektronikus úton történik.

1. **Mennyire érdekelte a tárgy a tárgyfelvételkor?**

Válasz
(4) nagyon érdekelt
(3) inkább érdekelt
(2) nem nagyon érdekelt
(1) egyáltalán nem érdekelt
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

2. **Az oktató felkészült-e az órára?**

Válasz
(4) mindig
(3) általában igen
(2) általában nem
(1) soha
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

3. **Mennyire voltak követhetőek az oktató órái?**

Válasz
(4) teljes mértékben
(3) többnyire
(2) nehezen
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

4. **Az oktató általában pontosan (+/- 5 perc) kezdte el és fejezte be az órát?**

Válasz
(4) igen, mindig
(3) általában igen
(2) általában nem

(1) soha
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

5. **Pótlás vagy helyettesítés nélkül maradt-e el óra?**

Válasz
(4) egyáltalán nem
(3) 1 óra maradt el
(2) 2 vagy 2-nél több óra maradt el
(1) 5-nél több óra maradt el
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

6. **Mennyire voltak világosak a kurzus teljesítésének feltételei?**

Válasz
(4) teljesen világosak voltak
(3) eléggé világosak voltak
(2) nem voltak túl világosak
(1) egyáltalán nem voltak világosak
(0) erre a kérdésre nem szeretnék válaszolni

7. **A foglalkozásokon végzett oktatói munka mennyire járult hozzá a kurzus követelményeinek teljesítéséhez?**

Válasz
(4) teljes mértékben hozzájárult
(3) nagy segítséget jelentett
(2) kevés segítséget jelentett
(1) egyáltalán nem járult hozzá
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

8. **Interaktívan (szeminárium esetében), illetve szemléletesen (előadás esetében) tartotta-e az oktató a kurzust, volt-e lehetőség kérdések feltételére, vitára?**

Válasz
(4) teljes mértékben
(3) többnyire
(2) nem nagyon
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

9. **Elősegítette-e a sikeres szakmai munkát a kurzus légköre?**

Válasz
(4) teljes mértékben
(3) jórészt
(2) kevéssé
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

10. Felkészülését mennyiben segítette az ajánlott/kötelező szakirodalom-jegyzék, illetve a félév elején kiosztott tematika/munkaanyag?

Válasz
(4) teljes mértékben segítette
(3) nagyban segítette
(2) kevéssé segítette
(1) egyáltalán nem segítette
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

11. Mennyire volt korrekt a teljesítmény értékelése?

Válasz
(4) teljes mértékben korrekt volt
(3) inkább korrekt volt
(2) inkább nem volt korrekt
(1) egyáltalán nem volt korrekt
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni
(X) a kérdőív kitöltéséig nem volt számonkérés
(Y) nem az oktató végezte az értékelést

12. **Mennyire segítette a kurzus a szakmai fejlődését?**

Válasz
(4) alapvető fontosságú volt a fejlődésben
(3) sokat segített a fejlődésben
(2) kevéssé segített fejlődésben
(1) egyáltalán nem segített a fejlődésben
(0) erre a kérdésre nem szeretnék válaszolni
(X) a kurzust nem szakos képzésben végeztem

13. Hányszor hiányzott Ön a félév alatt?

Válasz
(4) háromnál kevesebbszer

(3) az órák feléről
(2) több mint feléről
(1) egyáltalán nem vettem részt
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

14. **Jelentett-e intellektuális élményt a kurzus? Milyen egyéb észrevétele, javaslata, megjegyzése van?** *(szöveges választ kérünk, publikálás esetén nem fog szerepelni az értékelésben)*

15. **Mennyiben alkalmas a kérdőív a kurzus értékelésére?**

Válasz
(4) teljes mértékben alkalmas
(3) nagyobbrészt alkalmas
(2) kevéssé alkalmas
(1) egyáltalán nem alkalmas
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

11. sz. melléklet: OKTATÁSI, SZOLGÁLTATÁSI INFRASTRUKTÚRA VÉLEMÉNYEZÉSE

1. **Milyennek ítéli hatékonynak a Doktori Iskola adminisztrációjának szakmai színvonalát?**

Válasz
(4) nagyon jó
(3) jó
(2) elfogadható
(1) rossz
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

2. **Mennyire segítőkészek, udvariasak, hallgató-centrikusak az adminisztráció munkatársai?**

Válasz
(4) igen, mindig
(3) általában igen
(2) általában nem
(1) soha
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

3. **Milyennek ítéli meg a tanulmányi osztály segítségét, a DI munkáját illetően?**

Válasz
(4) nagyon jó
(3) jó
(2) elfogadható
(1) rossz
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

4. **Milyennek ítéli a HÖK tevékenységét a doktorandusz hallgatók ügyeinek vonatkozásában?**

Válasz
(4) nagyon jó
(3) jó
(2) elfogadható
(1) rossz
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

5. **Milyennek ítéli az oktatás tárgyi infrastruktúráját?**

Válasz
(4) nagyon jó
(3) jó
(2) elfogadható
(1) rossz
(0) erre a kérdésre nem tudok válaszolni

6. **Mennyiben biztosított helyben a kutatási infrastruktúra?**

Válasz
(4) teljes mértékben
(3) többnyire
(2) nem nagyon
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

7. **Biztosítottak-e a szakmai konferenciákon való részvételi lehetőségek?**

Válasz
(4) teljes mértékben
(3) többnyire
(2) nem nagyon
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

8. **Biztosított-e a doktori iskola tagjai által vezetett kutatásokba való bekapcsolódás lehetősége?**

Válasz
(4) teljes mértékben
(3) többnyire
(2) nem nagyon
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

9. **Biztosítottak-e a nemzetközi tudományos életbe való bekapcsolódás lehetőségei?**

Válasz
(4) teljes mértékben

(3) jórészt
(2) kevéssé
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

10. Biztosítottak-e a publikációs lehetőségek?

Válasz
(4) teljes mértékben
(3) jórészt
(2) kevéssé
(1) egyáltalán nem
(0) erre a kérdésre nem kívánok válaszolni

12. sz. melléklet JELENTKEZÉSI LAP KOMPLEX VIZSGÁRA

Alulírott komplex vizsgára bocsátásomat kérem.

A jelentkező neve:

Születési neve:

Anyja neve:

Állampolgársága:

Születési helye (város/megye/ország):

Születési év: hó: nap:

NEPTUN kód:

NEPTUN kód hiányában a személyi igazolvány száma:

A doktori képzés nyelve:
magyar/idegen (éspedig) nyelv

A doktori képzés típusa:
államilag finanszírozott/önköltséges:

A témavezető neve és tudományos fokozata:

A témavezető munkahelye:

A doktori fokozatszerzési eljárás nyelve:
magyar/idegen (éspedig) nyelv

A doktori téma megnevezése:

Kelt:

a jelentkező aláírása

A jelentkezési lap nyomtatott betűkkel vagy írógéppel/számítógéppel töltendő ki.